

65. møde

Torsdag den 9. februar 1978 kl. 12.00

Dagsorden:**1) Forespørgsel til handelsministeren:**

Forespørgsel af Karlskov Jensen (V), Arentoft (FP), John Winther (KF), Langsted (CD), Svend Haugaard (RV) og Honoré (KrF).

(Forespørgsel nr. IX).

2) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende Helsingør Værft [af Jørgen Jensen (DKP) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 44).

Meddelelser fra formanden:**Første næstformand (Grete Hækkerup):**

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet:

Betænkning over forslag til lov om ændring af retsafgiftsloven og stempelafgiftsloven. (Lovforslag nr. L 45).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Forespørgsel til handelsministeren:

Forespørgsel af Karlskov Jensen (V), Arentoft (FP), John Winther (KF), Langsted (CD), Svend Haugaard (RV) og Honoré (KrF):

»Hvilke oplysninger kan ministeren give om den tekniske tilrettelæggelse og de økonomiske forhold ved udnyttelsen af de danske naturgasforekomster i Nordsøen?«

(Forespørgsel nr. IX. Anmeldt 6/12 77. Fremme af foresp. vedt. 9/12 77).

Forhandling

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Taletiden er aftalt til 15 minutter i første omgang og 8 minutter i anden omgang for ordførere.

Karlskov Jensen (V):

Formålet med at rejse denne forespørgsel fra de 6 partiers side er at søge at skabe større klarhed over en række forhold vedrørende udnyttelsen af naturgasforekomsterne i det danske sokkelområde i Nordsøen.

Vi ved naturligvis meget vel, at den nøjere vurdering af gasforekomsternes omfang og de tekniske betingelser for ilandføring først vil foreligge omkring udgangen af april i år, og at beslutning derfor ikke kan træffes på indeværende tidspunkt.

Alligevel har vi ment det nyttigt, at folketinget inddrages i en drøftelse allerede nu, hvor regeringens prioriteringsplan for de store offentlige investeringer for de kommende 12 år foreligger. Dels er der jo tale om formidable investeringer, der for stat, amt og kommune løber op i ca. 9 mia kr., hvortil kommer private investeringer hos aftagerne for et milliardbeløb, dels griber naturgassens eventuelle udbygning i Danmark dybt ind i amternes og kommunernes planlægning og økonomi, ligesom kraftværker, fjernvarmeværker m. v. berøres stærkt. Det samme gælder jo de hundrede tusinder af private familier.

Endelig er det givet, at industrien og de øvrige erhverv sammen med de private forbrugere kommer til at bære byrderne ved en eventuel fejludisposition på dette område, hvorfor også de har et naturligt krav om størst mulig offentlighed omkring regeringens planlægning og tanker.

Derfor er der allerede nu mange spørgsmål, der trænger sig på, og vi håber, at forespørgslen i en vis udstrækning kan kaste lys over dem.

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Intervaller mellem drøftelserne om naturgasspørgsmålet i folketinget bliver nu kortere og kortere. Den seneste fandt sted den 6. december sidste år ved behandlingen af forslag til folketingsbeslutning om opfyldelse af forudsætningerne for regeringens energiplan.

Selv om det ikke umiddelbart kan ses ved fremmødet her i salen, så opfatter jeg det,

[Handelsministeren]

som om der er en stadig stærkere interesse for dette væsentlige element i dansk energipolitik, og det opfatter jeg som noget positivt.

Jeg håber, at mit svar på forespørgslen, der er stillet af en bred kreds af partier, vil blive opfattet som udtryk for regeringens ønske om og vilje til at tilvejebringe det bedst mulige grundlag for en stillingtagen til naturgasspørgsmålet.

Jeg har ikke kunnet undgå at spore tegn på utålmodighed med hensyn til at få beslutningsgrundlaget frem. Vi er også selv utålmodige i handelsministeriet; men vi må følge de spilleregler, som blev fastlagt i 1976, da handelsministeren med kraftig opfordring fra et stort flertal af dette tings repræsentanter i det særlige undergrundsudvalg indgik aftalen af den 15. juli 1976 med A. P. Møller. I denne aftale fastslås det, at A. P. Møller og Dansk Undergrunds Consortium – også kaldet DUC – har frist indtil den 1. maj 1978 til at fremkomme med en endelig rapport vedrørende mulighederne for iværksættelse af produktion af naturgas fra de 3 mest relevante strukturer i Nordsøen. Rapport vedrørende yderligere én struktur, den såkaldte H-struktur, kan efter aftalen om fornødent vente til dette års udgang, men jeg har forstået, at den rent faktisk også vil indgå i den rapport, vi nu får.

Aftalen forudsætter endvidere, at der på grundlag af den fremlagte rapport skal føres forhandlinger mellem DUC og Dansk Olie & Naturgas A/S om salg af gassen.

Regeringen vil sørge for, at folketinget er velorienteret om udviklingen, og jeg mener også, at vi gennem de talrige spørgsmål, jeg har besvaret over for tingets energipolitiske udvalg, over for finansudvalget og under debatterne her i tinget, har dokumenteret dette.

Det er for mig afgørende, at vi under denne debat og de nye debatter, der vil følge, hele tiden holder dette aftalte grundlag for øje, hvilket samtidig betyder, at staten, dvs. regering og folketing, gennem statens eget selskab, Dansk Olie & Naturgas A/S, står over for den vanskelige opgave på forretningsmæssigt grundlag at forhandle om køb på én gang af energimængder, som over en lang periode kan yde et væsentligt bidrag til betryggelse af vor forsyningsikkerhed.

På ét punkt føler jeg, at vi skylder tingets medlemmer en dyberegående redegørelse,

nemlig om baggrunden for ønsket om en naturgasforsyning i Danmark. Dette er et forhold, som nok har været fremme i forskellige henseender, f. eks. ved besvarelse af spørgsmål, men det har været i mere konkrete sammenhænge og derfor for så vidt sporadisk.

Under og umiddelbart efter energikrisen i 1973–74 var det en almindelig opfattelse, at hverken regering, folketing eller energiforsyningsselskaber havde forudset en sådan situation, lige så lidt som man havde forudset nødvendigheden af at ændre på det stærke udviklingsforløb henimod et næsten fuldstændig enstrengt energiforsyningssystem. I sidstnævnte henseende tror jeg imidlertid det vil være forkert at sige, at man ikke fra statens side har gjort sig overvejelser om behovet for ændring af strukturen i forsyningssystemet og for en større spredning af forsyningskilderne.

Allerede i 1950'erne blev vi her i Danmark mindet om, hvor sårbart landet er over for den politiske udvikling i andre dele af verden og specielt da i Mellemøsten. Suezkrisen var et godt eksempel herpå.

Etableringen i 1955 af atomenergikommisionen og forsøgsanlæg Risø viser en tidlig statslig interesse for udnyttelsen af en ny energikilde, nemlig kernekraften. Den statslige interesse er grunden til, at vi i dag har et internationalt anerkendt og for os meget værdifuldt energiforskningscenter – man kunne kalde det et nationalt energiforskningslaboratorium. Jeg tror ikke, man skal undervurdere den samfundsmæssige betydning af et sådant aktiv, som vi nu ikke blot på det nukleare område, men også på mange andre energiområder kan drage nytte af.

I 1950'erne og senere i 1960'erne blev kernekraften ikke anset for økonomisk konkurrencedygtig med kul og olie som grundlast i vore kraftværker. Jeg tror, det er vigtigt at hæfte sig ved netop dette. Vi har nok en for stærk tendens til her i landet at anskue forholdene på energiområdet alene ud fra betragtninger om større eller mindre rentabilitet for en given energikilde; set i forhold til andre energikilder.

Derfor kom vi i den sårbare situation, vi i dag befinder os i, og derfor hører vi til de yderst få industrialiserede lande, som ikke har kunnet sikre sig alternative forsyningsmuligheder over for olien. Denne sårbarhed er søgt afbødet gennem omfattende besparel-

[Handelsministeren]

sesforanstaltninger og en stærkt øget kulanvendelse – nu godt 50 pct. – i kraftværkerne.

For kernekraftens vedkommende er forholdet det, at der endnu ikke har kunnet tilvejebringes tilstrækkeligt sikre ordninger for håndteringen af affaldsproblemerne. Disse vanskeligheder søger regeringen afhjulpet gennem en omfattende indsats for at etablere ordninger på internationalt, regionalt eller bilateralt plan, samtidig med at muligheden for indenlandske ordninger fortsat undersøges.

Også for naturgassens vedkommende har der været en tidlig statslig interesse. I 1968 gennemførte handelsministeriet en omfattende undersøgelse af mulighederne og behovet for en dansk naturgasforsyning. Undersøgelsens konklusion var, at naturgassen i et stigende antal vestlige industrilande var en betydelig faktor i energiforsyningen, og at de store gasfund i Holland og på engelsk sokkelområde i Nordsøen måtte ventes fulgt af nye fund i andre områder, herunder i det danske område.

Handelsministeriets undersøgelse afdækkede et behov for at søge en afklaring af en lang række problemer, som ville melde sig ved påbegyndelse af en dansk naturgasforsyning, problemer, som måtte afklares før det tidspunkt, hvor der måtte foreligge meddelelse om konkrete forsyningsmuligheder. Det blev klart sagt, at i en sådan situation vil den fornødne tid simpelt hen ikke være til rådighed.

Allerede i 1970 forelå der en forsyningsmulighed. Phillipsgruppen henvendte sig til regeringen med tilbud om salg af naturgas fra det norske Ekofiskfelt til bl. a. Danmark. Henvendelsen blev besvaret positivt, men forhandlingerne måtte i en indledende fase føres på embedsmandsniveau, selv om de klart var af kommerciel karakter. I maj 1971 nedsatte handelsministeriet imidlertid et energipolitisk udvalg, som på regeringens vegne skulle fortsætte forhandlingerne med Phillipsgruppen.

Udvalget, hvis formand var en fremtrædende industrimand, bestod i øvrigt af repræsentanter for berørte ministerier og havde tilknyttet inden- og udenlandske eksperter. Udvalget skulle rådgive regeringen og undersøge de konkrete muligheder for Danmarks eventuelle forsyning med naturgas og herunder også optage forhandlinger med andre

mulige leverandører, især Dansk Undergrunds Consortium. Der skulle foretages undersøgelser og vurderinger af grundlaget for etablering af et dansk naturgasmarked, og udvalget skulle afgive indstilling til regeringen om nødvendige foranstaltninger, f. eks. lovgivning, med henblik herpå.

Mens forhandlingerne med Phillipsgruppen stod på, blev det klart for det energipolitiske udvalg, at det ville være nødvendigt hurtigst muligt at etablere et transmissionselskab, som kunne overtage og videreføre de kommercielle forhandlinger med Phillipsgruppen, Dansk Undergrunds Consortium og eventuelle andre leverandører. Udvalget foreslog samtidig gennemførelse af en koncessionslovgivning for naturgas. De nævnte foranstaltningers gennemførelse måtte anses for en forudsætning, hvis Danmark fortsat skulle kunne betragtes som en konkurrencedygtig køber.

De to forslag blev fremmet af regeringen og folketinget. Den 22. marts 1972 tiltrådte finansudvalget, at Dansk Naturgas A/S stiftedes med en aktiekapital på 5 mill. kr., som blev tegnet af staten, og den 7. juni 1972 vedtoges lov om naturgasforsyning, som bemyndiger handelsministeren til efter at have forelagt sagen for et folketingsudvalg at give tilladelse eller bevilling til indførelse, forhandling, transport og oplagring af naturgas.

Det var forudset, at Dansk Naturgas A/S skulle have bevilling som landsdækkende transmissionsselskab. Det var herved taget i betragtning, at medmindre det offentlige på denne måde fik kontrol med udviklingen, kunne man i givet fald risikere, at en naturgasproducentgruppe ville kunne få en uhørt stærk position på det danske energimarked, en position, som man ikke havde kendskab til at naturgasproducenter havde i noget andet land.

Det gamle energipolitiske udvalg havde allerede i 1971 også henvendt sig til Dansk Undergrunds Consortium om leveringsmuligheder fra danske fund. Selv om konsortiet havde offentliggjort en optimistisk meddelelse om naturgasfund, var man imidlertid ikke dengang rede til at indlede forhandlinger om leverancer. Forhandlingerne med Phillipsgruppen fortsatte derfor, men som bekendt endte de uden resultat. Fra dansk side havde man under forhandlingerne etableret et samarbejde med det svenske Swedegas AB og

[Handelsministeren]

med det tyske Ruhrgas, idet der var tale om leverancer af en sådan størrelsesorden, at de ikke kunne aftages alene til dansk forbrug.

En væsentlig årsag til forhandlingsresultatet var utvivlsomt prisspørgsmålet. Kredse af potentielle danske storforbrugere af naturgas gav udtryk for, at man dette århundrede ud til stadighed ville kunne påregne sikre og billige olieleverancer, og dette måtte naturligvis få indflydelse på de bud, man fra dansk side kunne afgive over for Phillipsgruppen.

Phillipsgruppen lagde ikke skjul på, at man anså de danske forestillinger om forsynings- og prisudviklingen for urealistiske, ligesom man ikke fandt, at der fra dansk så lidt som fra svensk side var gjort tilstrækkelige forberedelser til i givet fald at opbygge et større gasmarked. Ekofiskgassen solgtes herefter til et kontinentalt køberkonsortium bestående af tyske, hollandske, belgiske og franske gasselskaber.

I 1973 bød der sig på ny mulighed for forhandlinger om gasleverancer, denne gang om køb fra det norske Friggfelt, der ejedes af Petronordgruppen. Under disse forhandlinger var der på dansk side, herunder også hos de potentielle aftagere, større interesse og forståelse for det ønskelige i at sikre gasforsyningen, selv om prisniveauet ville være relativt højt. Forhandlings- og planlægningsberedskabet var også blevet bedre udbygget.

Resultatet af forhandlingerne blev imidlertid, at al Frigggassen solgtes til det engelske Gas Council. Årsagen hertil var formentlig, at det europæiske køberkonsortium, som man fra dansk side havde et vist samarbejde med, netop havde købt Ekofiskgassen og derfor ikke så hurtigt efter magtede at indgå en ny storkontrakt i skarp konkurrence med England.

Disse forhandlinger lærte os noget om, hvor grundige og omhyggelige forberedelser der skal til, hvis man vil gøre sig gældende som naturgaskøber. Forhandlingerne lærte os også noget om nødvendigheden af bedre og sikrere langtidsprogner for energiforsyningsudviklingen og prisforholdene.

Med energikrisen i 1973-74 blev behovet for langtidsplanlægning af energiforsyning og energiforbrug akut. Det stod klart, at der måtte foretages indgreb for at standse og vende udviklingsforløbet bort fra den næsten totale afhængighed af olie.

I 1975 kom dette for naturgassens vedkommende klart til udtryk i den regeringserklæring af den 6. maj 1975, hvormed handelsministeren fremsendte 1975-energirederegørelsen til folketingets energipolitiske udvalg. Jeg tror, det er nyttigt at gentage erklæringen på dette punkt:

»Regeringen er af den opfattelse, at det vil være særdeles ønskeligt, om Danmark kunne få en almindelig forsyning med naturgas, som i givet fald vil kunne betyde en aflastning af olieforbruget på omkring en halv snes procent inden for den nævnte tidshorisont frem til 1985. Der er ikke for øjeblikket konkrete leveringsmuligheder, og det ligger klart, at det i givet fald vil være nødvendigt, at staten går ind i meget betydelige investeringer og i en overgangsperiode giver afkald på forrentning og afskrivning af investeringerne, såfremt Danmark skal kunne benytte sig af en konkret leveringsmulighed for naturgas.

Med den vægt, vi må tillægge en naturgasforsyning, finder regeringen, at man må være parat til at fravige de hidtil fulgte principper om ikke at gribe ind i konkurrenceforholdene i energisektoren. Det kan i den forbindelse nævnes, at f. eks. de i Tyskland gældende afgifter på olie giver den tyske naturgasforsyning en forbedret konkurrenceevne.

Regeringen understreger betydningen af, at det forberedende og planlæggende arbejde med henblik på realisering af en dansk naturgasforsyning føres så langt frem som muligt, således at vi er i konstant beredskab til at udnytte opståede forsyningsmuligheder.«

Som jeg nærmere skal komme ind på i det følgende, er vi i dag nået langt i retning af at opbygge det omfattende beredskab, der skal til, for at vi kan udnytte den forsyningsmulighed – oven i købet fra danske fund – som nu vil komme, i kraft af den aftale, der er etableret med A. P. Møller.

I 1976 fremlagde regeringen sin energiplan, Dansk Energipolitik 1976, som også i international sammenhæng betegnes som et kvalificeret oplæg til og grundlag for gennemførelsen af en dansk energipolitik. Jeg skal ikke nægte, at vi netop fra internationale organisationers side, specielt Det Internationale Energiagentur, har modtaget tydelige tilkendegivelser om, at man også anser en sådan politik for nødvendig for Danmarks vedkommende.

[Handelsministeren]

Et vægtigt bidrag til formindskelse af vor sårbarhed og afbødning af energiprisernes indflydelse på samfundsøkonomien er som nævnt ydet på besparelsesområdet, senest i forbindelse med regeringens beskæftigelsesplan, og gennem den stærkere anvendelse af kul i elkraftværkerne. Af samtlige energioplans foranstaltninger på energiområdet vil indførelsen af naturgas give langt det største bidrag til formindskelse af olieforbruget.

Kan vi nu få naturgasleverancer i tilstrækkeligt omfang? Det er et spørgsmål, som jeg ofte stilles over for, og hvor jeg må henvise til, at det får vi svaret på om kort tid, nemlig når A. P. Møller fremlægger DUCs rapport, og det skal de gøre senest her i foråret.

I energiplanen er der forudset et eventuelt behov for at kunne få supplerende naturgasleverancer fra Norge. Herom kan jeg oplyse, at de dansk-norske energiforhandlinger i foråret 1977 resulterede i afgivelse af en statusrapport, som blev forelagt på Nordisk Råds session i Helsingfors. Det anførtes heri, at man havde undersøgt de tekniske muligheder for »skandinaviske alternativer« til en ilandføring af en samlerørledning for norsk gas til kontinentet. Med dagens viden ansås disse alternativer for teknisk gennemførlige. Studier af alternativerne viste også, at investeringerne ved en samlerørledning direkte til Emden syntes at være af samme størrelsesorden som en ilandføring over Jylland til Hamborg.

Det blev i statusrapporten understreget, at de hidtil påviste norske gasreserver på ca. 200 mia m³ ikke var tilstrækkelige til at retfærdiggøre et så stort projekt, og at yderligere reserver måtte påvises, før projektet kunne aktualiseres. Der ville med henblik herpå blive overvejet uddeling af nye borelicenser.

På Nordisk Råds session var der enighed om at videreføre drøftelserne om den norske gas på dansk-norsk-svensk basis. Disse drøftelser har ikke ført til nogen ændring af situationen. Derimod er der etableret et dansk-svensk samarbejde om planlægning af det danske transmissionssystem, og forhandlinger om et udkast til transportaftale mellem Dansk Olie & Naturgas og Swedegas AB er nær sin afslutning. Swedegas har sikret sig en forkøbsret til køb af et mindre kvantum naturgas fra et tysk gasselskab, hvilket forudsætter, at man fra svensk side kan benytte sig

af et kommende dansk transmissionsnet til transport af disse mængder.

En sådan ordning vil i givet fald kunne yde et bidrag til forrentning og afskrivning af transmissionsnettet. Hertil kommer, at der samtidig hermed vil kunne skabes forbindelse til det centraleuropæiske gasnet, således at der sammen med det forudsete store gaslager i salthorsten ved Tostrup i Viborg amt kan opnås en rimelig forsyningssikkerhed i teknisk henseende omkring en dansk gasforsyning.

På norsk område er der påvist nye gasforekomster i området tæt ved Ekofiskfeltet, og det må antages, at mængderne har en sådan størrelse, at de ikke fuldt ud kan transporteres igennem den ibrugtagne Ekofisk-Emden-gasledning. Der synes derfor mulighed for etablering af et transportsamarbejde mellem Norge og Danmark om disse mængder. Derimod synes udviklingen omkring det nævnte store norske samlerørledningsprojekt – især baseret på de fjerntliggende Statfjord- og Heimdalfelter – at tendere i retning af, at et norsk-engelsk samarbejde om udnyttelse af eksisterende engelske rørledninger bliver sat i gang.

Som jeg nærmere har redegjort for, senest under debatten her i tinget den 6. december 1977, er vi i handelsministeriet af den opfattelse, at de danske forekomster af naturgas i sig selv er et tilstrækkeligt grundlag for en dansk naturgasforsyning, men det er klart, at samarbejds muligheder af den nævnte nordiske karakter såvel som det mulige transportsamarbejde med tyske interesser om gasfundet på tysk Nordsøområde nær de danske forekomster vil være af stor betydning for os både økonomisk og i teknisk, forsyningssikkerhedsmæssig henseende. Disse samarbejds muligheder kan imidlertid ikke endeligt afklares, før der foreligger et tilfredsstillende resultat af forhandlingerne mellem Dansk Olie & Naturgas og Dansk Undergrunds Consortium.

Er vi nu sikre på, at den danske gas går til Danmark og ikke til udlandet? Det er et lige så hyppigt stillet spørgsmål. Her kan jeg svare, at hvis vi ellers er villige til at betale markedsprisen og acceptere de øvrige leveringsvilkår, som er sædvanlige inden for branchen, så er vi hundrede procent sikre på at kunne købe denne gas. Sådan er aftalen med

[Handelsministeren]

A. P. Møller af den 15. juli 1976 nemlig udformet.

Det er klart, at en naturgasforsyning vil skabe betydelige ændringer på opvarmningsmarkedet i Danmark samt skabe problemer i forhold til de forsyningselskaber, hvis produkt fortrænges. Det er derfor forståeligt, at oliebranchen ser med nogen bekymring på en introduktion af naturgas i Danmark. Jeg tror imidlertid, at det er værd at have for øje, at oliebranchen under alle omstændigheder vil have betydningsfulde opgaver med at sikre forsyninger til de forbrugsområder, først og fremmest industrien og transportsektoren, hvor der vil være behov for olietilførsler i en lang periode fremover som energikilde. Det må jo heller ikke glemmes, at oliebranchen er kraftigt repræsenteret i Dansk Undergrunds Consortium, der netop står som sælger af naturgassen.

Men også i andre energisektorer synes man at nære en vis frygt for konkurrence fra naturgassen. Der er her tale om fjernvarmen og elforsyningen. Heroverfor er det værd at understrege, at der forventes en stærk vækst både i kraftvarmeforsyningen og i elforsyningen, og at der i det højeste er tale om visse begrænsninger i udfoldelsesmulighederne, ikke om stagnation og tilbagegang.

Med hensyn til anvendelsen af kernekraft vil jeg gerne understrege, at naturgas og kernekraft har hver sit anvendelsesområde, og at der således ikke er noget konflikt punkt. Kernekraften er et nødvendigt led i regeringens energiplan, og regeringen arbejder på at løse de problemer omkring affaldsopbevaring, som hidtil har stillet sig i vejen for anvendelsen af denne energikilde.

Det nedsatte varmeplanudvalg under energistyrelsen har til opgave at undersøge, hvorledes de forskellige energiformer bedst muligt kan anvendes og indpasses i varmeforsyningen. Det er herunder åbenbart, at naturgassen ikke vil få indpas i de egentlige kraftvarmebyer, hvor der er et meget betydeligt udviklingspotentiel for kraftvarmen, og hvor de korte afstande kan kompensere for varmerørledningsudgifterne, som er flerdobbelte i forhold til de tilsvarende for naturgassens vedkommende. Nogle kommuner vil næppe overhovedet være interesserede i naturgastilførsler, og der vil i stedet i disse byer ske en fortsat udbygning med kraftvarme.

Både kraftvarmeudbygningen og en udbygning med naturgas forudsætter imidlertid en stærk opslutning om anvendelsen af disse systemer. Det betyder, at vi må give afkald på noget af den frihed i forbrugsvalget, som vi hidtil har haft. Løsningen af dette problem er en hovedopgave i varmeplanarbejdet og er i det hele en grundlæggende forudsætning for, at vi kan etablere den alsidighed i energiforsyningen, som alle her i tinget synes at være enige om nødvendigheden af.

De planlæggende myndigheder – planstyrelsen under miljøministeriet, amtskommuner og kommuner – vil få betydningsfulde opgaver i denne henseende, og det er heller ikke nogen tilfældighed, at kommunerne har fået en central placering i planlægningsarbejdet på naturgasdistributionsområdet, således som de allerede har det på kraftvarmeområdet.

Et betydningsfuldt bidrag til både at forbedre statens beredskab, til hurtigt at kunne aftage kontraherede gasmængder og til samtidig at holde omkostningsniveauet nede er den sikring af arealer til hovedledninger, som finder sted i henhold til planlovgivningen. Et landsplandirektiv fra miljøministeren er på trapperne, og det vil betyde, at alle centrale og lokale myndigheder vil have klarhed over, hvor de store gasledninger vil blive placeret. Samtidig sikres det, at de nødvendige arealer friholdes for byggeri.

Også andre offentlige myndigheder har udført et stort udrednings- og planlægningsarbejde.

Det udvalg, der blev nedsat i 1972 vedrørende normer og sikkerhedsbestemmelser for naturgastransmissionsanlæg, dvs. de store hovedledninger, afsluttede i 1977 arbejdet, som har afgørende betydning som projekteringsgrundlag for disse anlæg.

Arbejdet er blevet fulgt op af et udvalg på distributionsiden, som på tilsvarende måde har afklaret, hvilke krav der må stilles til de distributionsledninger, der under lavt tryk skal føre gassen frem direkte til forbrugerne.

Koordinationen af det offentlige interesser i sikkerhedsmæssige spørgsmål omkring anlæg og drift af transmissions- og distributionsanlæg for naturgas vil nu blive varetaget gennem et udvalg, der nedsættes under energistyrelsen. Energistyrelsen varetager allerede en tilsvarende koordinerende opgave omkring de sikkerhedsmæssige spørgsmål

[Handelsministeren]

ved efterforskning og indvinding af olie og gas.

Til myndighedsarbejdet følger sig så den forretningsmæssige planlægning, som består i forprojektering og omkostningsvurdering for både naturgastransmissionsanlæggene, altså de store anlæg, og distributionsanlæggene med ledningerne, der fører direkte ud til den enkelte forbruger. Hertil kommer vurderingen af markedspotentiellet og den hensigtsmæssige sammensætning af forbruger kategorier, således at aftagersiden sættes i stand til at modsvare tilførselsiden.

Opgaverne på transmissionssiden ligger hos Dansk Olie & Naturgas. Selskabets aktiekapital blev i december 1976 forhøjet med 10 mill. kr. og yderligere med 10 mill. kr. i september 1977. En yderligere forhøjelse på 20 mill. kr. afventer som bebudet en positiv melding fra DUC om produktionsmulighederne.

Ud over de ovennævnte forprojekterings- og markedsvurderingsopgaver påhviler det selskabet at forberede sig på den forestående forhandling med DUC, hvilket indebærer, at selskabet også har måttet opbygge en kontraktforhandlingsekspertise af juridisk, teknisk og økonomisk karakter. Jeg vil ikke her gå i detaljer omkring karakteren af Dansk Olie & Naturgas A/S' arbejde – som jeg tror efterhånden er velkendt for tingets medlemmer – men der kan være grund til at understrege, at der i Dansk Olie & Naturgas gøres en stor indsats for at engagere danske virksomheder i projektarbejdet også med henblik på den kommende anlæggsfase.

Jeg kan i den forbindelse pege på, at teknologirådet har ladet et dansk ingeniørfirma udarbejde et projekt, der vurderer og konkretiserer dansk erhvervslivs muligheder for at medvirke ved indførelse af naturgas, og som samtidig vurderer det behov for teknologisk service, der her vil opstå.

Importandelen i et naturgasprojekt ligger gennemsnitligt på 50 pct., eventuelt noget højere for søledning, landingsanlæg og hovedtransmissionsnet og noget lavere for distributionsnettet. Mulighederne for dansk industri og håndværk ligger især i distributionsnettet, som vil koste ca. halvdelen af de samlede projektudgifter.

Det må her nævnes, at fondet til fremme af teknisk og industriel udvikling kan yde

støtte til udvikling af prototyper, f. eks. i husholdningssektoren.

Der vil blive udfoldet alle bestræbelser for, at der købes dansk, hvor dette med de ovennævnte begrænsninger og under respekt for vore internationale forpligtelser er muligt og økonomisk og kvalitetsmæssigt forsvarligt.

Danske virksomheder vil blive udsat for en stærk konkurrence, og det vil være nødvendigt, at man ruster sig til et dansk engagement. Der bør være et langsigtet perspektiv i et sådant engagement, således at det rækker ud over medvirken i et dansk naturgasprojekt. Dette understreger samtidig behovet for samarbejde med udenlandske virksomheder, der besidder specialviden.

Fra mange sider har der været rejst spørgsmål om muligheden for etablering af en dansk petrokemisk industri i forbindelse med en naturgasforsyning. De mere iøjnefaldende muligheder skulle her være en ammoniak- eller metanolproduktion. Regeringen er opmærksom på disse muligheder – også fordi der her i landet er opbygget en betydelig know-how på dette område. Man bør dog være varsom med at skrue forventningerne for højt op. Markedet for de nævnte produkter er veldækket for øjeblikket, og konkurrenterne i vore nabolande har væsentlige omkostningsmæssige fordele. Stordrift er i øvrigt en nødvendig forudsætning på det petrokemiske område.

I naturgasforsyningsloven er det fastslået, at loven ikke finder anvendelse på lokal distribution af naturgas. Det anføres i motiverne, at det er hensigten, at detaildistributionen af gassen skal ske gennem eksisterende eller nyetablerede gasfordelingselskaber på lokalt plan. Det forudsætter dog, at hovedtransmissionselskabet – dvs. Dansk Olie & Naturgas – kan foretage direkte leverancer til store forbrugere, eventuelt via lokale distributionselskabers ledningsnet efter aftale med disse selskaber.

Allerede for et par år siden blev der ydet et tilskud på ½ mill. kr. til Kommunernes Landsforening med henblik på, at man i fællesskab med Københavns og Frederiksberg kommuner og gas-, el- og fjernvarmeselskaberne kunne gennemføre en undersøgelse af markedsmuligheder for naturgassen. En rapport herom blev afgivet i 1977, og det fremgik, at der var behov for en stærkt øget indsats på distributionssiden, således at denne i

[Handelsministeren]

planlægningsmæssig henseende kunne bringes på linje med det grundlag, der allerede var tilvejebragt af Dansk Olie & Naturgas for hovedanlæggenes vedkommende.

På dette grundlag blev der nedsat et naturgasdistributionsudvalg, som skulle afgive indstilling til handelsministeriet om anvendelse af statsmidler til gennemførelse af sådanne undersøgelser og forprojekteringsarbejder og andet planlægningsarbejde på naturgasdistributionsområdet, der måtte anses nødvendigt for at sikre et forsvarligt grundlag for Dansk Olie & Naturgas' forhandlinger med DUC. I udvalget er de relevante regionale og lokale interesser repræsenteret.

Over den særlige tillægsbevillingslov blev der sidste efterår ydet 20 mill. kr. som tilskud til dette arbejde, og Kommunernes Landsforening har etableret et energisekretariat, som kan koordinere arbejdet. Der er blevet nedsat 5 regionale naturgasorganisationsudvalg, og udvalgene er nu nået så langt i deres arbejde, at der foreligger vedtægter for de kommende naturgasplanlægningselskaber og vedtægtskitser for eventuelle efterfølgende naturgasfordelingsselskaber. En lang række projekter har allerede på nuværende tidspunkt fået bevilget støtte fra bevillingen på de 20 mill. kr.

Også hos kommunerne lægges der på dette område afgørende vægt på at søge danske virksomheder engageret i arbejdet, som i øvrigt er nøje koordineret med arbejdet i Dansk Olie & Naturgas.

I den stillede forespørgsel er der ønsket en belysning af de økonomiske forhold omkring udnyttelsen af naturgasforekomsterne. I den netop offentliggjorte redegørelse om offentlige investeringer er der nærmere redegjort for de økonomiske aspekter ved ilandføring af gassen i Danmark sammenholdt med en ilandføring andetsteds. Det fremgår af redegørelsen, at et dansk naturgasnet kan være tjent ind allerede i dette århundrede. Investeringerne for perioden frem til 1990 er opgjort til 8,8 mia kr., hvori er inkluderet søledning, landingsanlæg, transmissionsnet, distributionsnet samt lagerfaciliteter i en af de nørrejyske salthorste.

Det er i undersøgelsen ud fra de i denne nærmere angivne forudsætninger beregnet, at naturgasudbygningen vil give en intern rente på 6 pct. p. a.

Det anføres i investeringsredegørelsen, at man generelt har regnet med opretholdelsen af de nuværende prisrelationer, men at Det Internationale Energi Agentur regner med en fordobling af olieprisen frem til år 2000, målt i faste priser. Rentabiliteten af projekterne i energiplanen vil blive forbedret ved stigende oliepriser. Dette vil også være tilfældet for naturgassens vedkommende – bl. a. fordi gassen agtes købt ab platform, hvorved man undgår, at priseskalation beregnes for udgiften til forrentning og afskrivning af søledning og landtransmission og -distribution.

Der kan være grund til i denne forbindelse at erindre om regeringens erklæring fra maj 1975, som jeg netop har citeret, og hvori det blev fastslået, at det i givet fald kan blive nødvendigt, at staten i en overgangsperiode giver afkald på forrentning og afskrivning af investeringerne. Rent faktisk er vi altså i en noget bedre situation end den, man et år efter energikrisen måtte indrette sig på – måske fordi man dengang havde i noget skarpere erindring, hvor sårbare vi er over for svigt i energiforsyningen.

Det er imidlertid på sin plads at understrege, at det i hele det igangværende planlægningsarbejde er et grundlæggende princip, at gassen skal søges købt til priser, som gør det muligt at videresælge den til en rimeligt alsidigt sammensat forbrugerkreds, og som ikke påfører forbrugerne – hverken store eller små – ekstraudgifter til energi.

Jeg skal ikke her gøre mange bemærkninger med hensyn til de forskellige forslag om eksport af gassen, om byttemidler og andre arrangementer, som er fremsat. Jeg har selvfølgelig berørt disse forhold i mit indlæg under debatten her i tinget den 6. december 1977, og jeg har besvaret en række konkrete spørgsmål herom fra folketingets energipolitiske udvalg.

Sælges den danske gas til udlandet, vil det blive en handel mellem DUC og udenlandske gastransmissionselskaber – formentlig i Tyskland, Holland eller Frankrig – og vilkårene for salget aftales disse parter imellem. Det er usandsynligt, at der i forbindelse med en sådan handel kan etableres byttearrangementer, og selv i så fald vil garanti for levering af bytteolie – eller kul – ikke kunne påregnes under alle forhold. Køberlandene råder i øvrigt ikke over olieforekomster til eks-

[Handelsministeren]

port, og de hører til de prismæssigt dyrt producerende kulekseptører.

Der er grund til at understrege, at en eksport af naturgassen vil betyde, at vi mister muligheden for at sikre os leverancer fra nye fund på dansk område, ligesom samarbejds-muligheder med vore nabolande om transport af gas fra tredjelande fortabes.

I investeringsredegørelsen er de store investeringsprojekter på energiområdet som nævnt gennemgået og vurderet sammen med andre store investeringsopgaver. For naturgassens vedkommende er der peget på muligheden af en eventuel udskydelse af investeringerne i naturgassystemet i et par år.

Det er herom regeringens opfattelse, at vi i henhold til den indgåede aftale med A. P. Møller må påbegynde forhandlingerne mellem DUC og Dansk Olie & Naturgas om salg af gassen senest den 1. maj i år. Regeringen lægger afgørende vægt på at modtage resultatet af disse forhandlinger så betids, at det samlede grundlag for stillingtagen til et dansk naturgasprojekt kan forelægges folketinget hurtigst muligt.

I planlægningen har vi måttet gå ud fra, at starttidspunktet for leverancer tidligst kunne blive i slutningen af 1981. Det er en klar forudsætning for regeringen, at Dansk Olie & Naturgas skal kunne optræde som en konkurrencedygtig køber under forhandlingerne, og det betyder, at vi skal være klar til at modtage gassen, når sælger er parat til at levere. Det nøjagtige starttidspunkt for leverancen afhænger af forløbet af kontraktforhandlingerne.

Der er her tale om en vanskelig sag, hvis udfald vil have vidtrækkende betydning for vort samfund.

På den ene side står de betydelige investeringer, som vil være påkrævet for at gennemføre naturgasprojektet.

På den anden side står samfundets krav om en sikker dækning af vort elementære energibehov i den farlige overgangsperiode – i hvert fald indtil årtusindskiftet – hvor ny energiteknologi ikke kan dække os ind.

Regeringen har ikke ligget på den lade side med hensyn til en gennemførelse af energiplanen, Dansk Energitik 1976. Kræfterne har måttet samles om store projekter, især på besparelsessiden, og iværksættelsen af det langsigtede forsknings- og udviklingsarbejde.

Tilbage står nu de store og tunge projekter – naturgassen og kernekraften – som for alvor skal vriste os ud af ensidigheden i energiforsyningen.

Naturgassen vil her kunne yde det hurtigste og største bidrag.

Som en indenlandsk ressource kan naturgassens værdi – også dens problemfrie miljøvenlighed taget i betragtning – ikke blot opgøres i økonomisk målestok. En forsyning fra danske forekomster vil være uafhængig af andre landes politiske beslutninger.

I dag står vi med et omfattende og kvalificeret planlægningsarbejde færdiggjort eller så nær færdiggørelsen, at vi på troværdig måde kan gå ind i forhandlingerne med DUC og drage nytte af den garanti, som A. P. Mølleraftalen giver for, at de danske naturgasforekomster kan indgå som et led i landets fremtidige energiforsyning.

Karlskov Jensen (V):

Jeg vil gerne begynde med at takke handelsministeren for den redegørelse, vi nu har fået. Den klarlægger en del af de spørgsmål, som trænger sig på i forbindelse med eventuel indførelse af naturgas i Danmark. Men derudover er der alligevel en del spørgsmål, som jeg gerne vil prøve på at rejse.

Det første spørgsmål, der melder sig for mig i forbindelse med en eventuel indførelse af naturgas i Danmark, er, om det i det hele taget er økonomisk forsvarligt og i øvrigt energipolitisk tilstrækkeligt begrundet at kaste sig ud i de formidable investeringer, det medfører, eller om det er sådan, at alternative udnyttelsesmuligheder bør undersøges og overvejes forud for den endelige beslutning, som jo skal træffes, har jeg forstået, til efteråret.

Jeg tænker bl. a. på, at vore sydlige nabolande til den tid står med fuldt afskrevne gasledningsnet, som de formentlig ikke selv har tilstrækkelige gasmængder til at udnytte, hvorimod vi vil stå med et nyetableret og særdeles dyrt ledningsnet, som skal afskrives over et kortere åremål. Vi skal jo i denne situation, som det lige er blevet nævnt, konkurrere prismæssigt om naturgassen såvel fra den danske del af Nordsøen som fra de norske felter. Det må jo føre til, at danske aftagere af naturgas må påregne en væsentlig højere forbrugerpris på gas end den, der er

[Karlskov Jensen]

gældende i vore nabolande i EF – med de følger, det får for dansk erhvervsliv, der stilles i en forringet konkurrencesituation, andre forhold lige.

Derfor vil jeg gerne spørge: har regeringen planer om at gennemføre en prisdifferentiering med nedsat pris til de erhvervsvirksomheder, der skal konkurrere med udlandet? Og i bekræftende fald: hvem skal så betale? Er det skatteyderne, eller er det de private gasforbrugere, som jo gennem en tilslutningspligt for så vidt tvangsindlægges til at aftage naturgassen uanset prisen? Eller har handelsministeren og regeringen tanker om, at der skal ske en udligning af priserne på de forskellige energikilder?

Et andet spørgsmål er, hvilken sikkerhed regeringen har for, at vi kan opnå at få de suppleringsmængder af gas fra Norge, som hidtil har været forudsat. Norske ministerudtalelser fra de seneste dage synes ikke at give grundlag for nogen særlig optimisme og handelsministerens tale her i dag i og for sig heller ikke. Det må vel i givet fald betyde, at den gasmængde, som anlægsmkostningerne skal afskrives på, bliver mindre, end det oprindeligt var antaget, og den økonomiske belastning altså så meget større.

Jeg vil også gerne spørge handelsministeren, om der i de kalkulationer over gasmængde og gasforbrug, som regeringens energiplan bygger på – en plan, som vi står bag ved – er taget hensyn til det forhold, at der, så vidt jeg har forstået, til enhver tid kun kan produceres ca. 10 pct. af den tilbageværende gas i forekomsterne.

Disse forhold sammen med de enorme investeringer, som en dansk udnyttelse af naturgassen forudsætter, gør det, synes jeg, naturligt, at man i alle tilfælde overvejer alternative muligheder for at nyttiggøre den danske naturgas.

Handelsministeren har i dag gentaget en tidligere afvisning af tanken om at søge den danske gas afsat til de sydlige nabolande imod en langtidskontrakt om levering af tilsvarende energimængder i form af kul, olie og elektricitet. Ministerens henvisning i talen her til, at disse lande ikke er olieeksporterende, er selvfølgelig rigtig, men vel ikke helt relevant, for i det øjeblik vi forsynede dem med den gasmængde, så må de jo indspare en tilsvarende oliemængde, som de så vil have mere, og som de kunne bytte med.

Jeg vil godt i den forbindelse spørge ministeren, om han kan oplyse, om der overhovedet er foretaget beregninger og undersøgelser med henblik på en sådan løsning. Jeg kunne også spørge, om regeringen i de drøftelser, jeg ved ministeren hele vejen igennem har ført med norske kolleger, har været inde på tanken om eventuelt at bytte den danske naturgas bort imod olie fra de norske felter – for de har i hvert fald olie til eksport. Jeg er klar over de komplikationer, der ligger i, at naturgassen jo ikke, før der bliver truffet en aftale, er den danske stats ejendom; det er klart.

Mine spørgsmål bunder i, at jeg godt ville være klar over, om regeringen ensidigt kører frem efter den, må jeg kalde det enstrengede gaslinje, der ligger i redegørelsen her, og som vi tidligere har hørt, eller om man har overvejet også disse andre muligheder.

Handelsministeren fremhævede den større forsyningssikkerhed, som en dansk udnyttelse af naturgassen betyder, og vi er naturligvis enige med ministeren i, at det er et forhold, der må prioriteres meget højt. Men i hele den første fase satses der jo på en enkelt rørledning fra de danske boreplatforme til Jyllands vestkyst og videre her til Københavnsområdet, og et sådant gasforsyningssystem må jo, synes jeg, være temmelig sårbart over for uheld på produktionsplatforme, rørbrud, pumpestop, og hvad der nu måtte optræde – med meget ubehagelige følger for forbrugerne. Ministeren henviser her til det reservoir, der skal udbygges i salthorsten i Nordjylland, og som jeg forstår – og det er jeg enig i – er en klar forudsætning for, at vi kan bygge på en enstrengt tilførsel i de første år. I den forbindelse vil jeg godt spørge: er de tekniske undersøgelser og overvejelser vedrørende hensigtsmæssigheden og altså omkostningerne i forbindelse med udbygningen af et sådant reservelager afsluttet, og er det sådan, at man har sikkerhed for, at det er en både økonomisk og teknisk forsvarlig vej?

Når venstre stiller sig en smule forbeholdent over for regeringens gaspolitiske linje her, hænger det sammen med de specielle forhold, der råder i Danmark i sammenligning med de europæiske lande, der for længst har indført og udnyttet naturgassen. I disse lande var der jo tale om stærkt koncentrerede bysamfund med korte forsyningslinjer og næsten helt uden ledningsført energi

[Karlskov Jensen]

til kollektiv opvarmning, hvorimod vi i Danmark med statsstøtte – også med vores anbefaling og stemmer – har foretaget og er i færd med at foretage en vældig udbygning med kraftvarme til et meget stort antal af de større byer. Vi har også en meget stor og meget stærkt voksende kollektiv opvarmning gennem de forskellige fjernvarmeselskaber, som jo udnytter billige brændselsmidler – i nogle tilfælde endda affald – hvorfor gassen til opvarmningsformål jo må føres uden om de ellers mest egnede byområder og ud i stationsbyer og større landsbyer. Det fordyrer naturligvis anlægsomkostningerne målt i forhold til forbruget.

En ting mere kunne jeg godt have lyst til at føre ind i diskussionen. Vi har i Fredericia oplevet, hvordan en stor industrivirksomhed derovre – Superfos – har entret med byens fjernvarmeselskab om levering af spildvarme, der ellers blev ledet ud i Lille Bælt, hvorved man nu er i stand til med denne spildvarme at forsyne den ret store købstad med – jeg tror, det er to tredjedele eller sådan noget lignende af al den varme, de benytter. Kunne man ikke tænke sig tilsvarende udbygninger foretaget og måske animere til, at tilsvarende udbygninger bliver foretaget også andre steder, hvor man har forudsætningerne?

Efter planen skal især i de første år, for at man kan opnå en rimelig udnyttelse af rørledningerne og trykket – og det er vel en forudsætning i det hele taget – en ikke ringe del af gassen ledes til de eksisterende elværker og erstatte elværkernes kulforbrug med naturgas, med det resultat, at gassen altså bliver brugt til at erstatte noget billigere med. Det fører så også til, at elproduktionen bliver dyrere, og i den forbindelse vil jeg spørge, om det er en omkostning, man har tænkt forbrugerne skulle bære, eller om det er noget, der skal klares på anden måde.

Tilbage bliver, at de forbrugere, der skal indpasses i gasnettet her i Danmark, skal have foretaget ret kostbare ombygninger af deres centralvarmeanlæg, som de formentlig selv skal betale, og derefter skal forpligtes til at aftage naturgas til en pris, der giver dem stærkt forøgede fyringsomkostninger. At det er rigtigt, behøver jeg i og for sig ikke at spørge om, for jeg mener sådan set, det fremgår af den redegørelse, vi fik før, at regeringens plan bygger på en tilslutningspligt – det er godt nok pakket lidt mere ind i redegørel-

sen – men altså en tilslutningspligt, og at de private forbrugere selv skal betale disse installationer. Der har været nævnt beløb fra 4.000 til 10.000 kr. for et almindeligt parcelhus. Er det omkostninger, som de enkelte skal bære, og hvordan vil deres situation være, når disse måske 16 år er gået og gassen blafre ud? Så står de jo i en vanskelig situation, og spørgsmålet er, om de så igen skal forpligtes til at overtage eventuelt flydende gas til en endnu højere pris. Har man gjort sig nogen tanker om det?

Jeg vil også gerne spørge, om man i regeringen og regeringens energiudvalg har overvejet og foretaget beregninger og undersøgelser, der viser omkostningerne ved en forøget opvarmning af beboelserne med elvarme. Elektricitet kan jo produceres ved hjælp af de billigere kul og ydermere ved hjælp af kernekraft, og regeringens prioriteringsplan viser klart en langt bedre forrentning ved kernekraftproduktion end ved gas. Derfor bliver mit spørgsmål, om man har haft det tilstrækkeligt inde i overvejelserne, at også elektricitet produceret ved disse billigere brændstoffer er en opvarmningsmulighed, som kunne tænkes taget i forøget anvendelse.

Jeg er sådan set glad for, at ministeren i sin redegørelse her klart understregede, at naturgassen er et af de elementer, der indgår til opfyldelse af Energiplan 76 ved siden af en række andre elementer, såsom kernekraft, kul, olie og andre energiformer, de såkaldte alternative energiformer. Det er jeg glad for, og jeg deler naturligvis helt det synspunkt, men jeg vil bede ministeren bekræfte, at man ikke ved at træffe de økonomisk vældig store beslutninger, som der bliver tale om her, foregriber noget som helst på det økonomiske område eller tidsmæssigt med hensyn til indførelse af kernekraft i Danmark.

Der er her tale om at planlægge de største samlede investeringer her i landet nogen sinde, og vi må derfor naturligvis overveje alle konsekvenserne meget nøje; det er det, der er sigtet med denne debat.

Jeg håber derfor, at ministeren yderligere kan dokumentere rigtigheden af den energipolitiske linje, som man kører efter, og give os så underbyggede svar på de spørgsmål, vi rejser her, at vor tvivl kan bortvejes.

Erik Holst (S):

[Erik Holst]

Det var med nogen forbavelse, jeg så den forespørgsel formuleret, som hr. Karlsvov Jensen begrundede for lidt siden. Min forbavelse blev ikke ret meget mindre, da jeg hørte hr. Karlsvov Jensens indlæg i dag, for det gik mestendels på de spørgsmål, som vi plejer at få afklaret i energipolitisk udvalg.

Jeg glædede mig over, at handelsministeren, energiministeren, benyttede denne lejlighed til at indbygge gassen i en helhedsvurdering, for det er vel det, vi meget sjældent har lejlighed til at gøre i udvalget. Derfor skal der lyde en tak fra socialdemokratiets side for den meget detaljerede og samtidig meget omfattende redegørelse, som handelsministeren her gav.

Jeg har forstået det af hr. Karlsvov Jensen sagte således, at han mener, der er mange detaljspørgsmål og mange synspunkter, der skal undersøges og vurderes, og heri er socialdemokratiet ganske enig. Vi er glade for, at der er disse muligheder for at få undersøgt forholdene i forbindelse med naturgassens anvendelse, men må nok sige, at enten er vi i vældig god tid, for det er jo først i maj måned, vi får at vide, hvor meget der er, og hvilke muligheder der egentlig foreligger for udnyttelse af denne gasmængde, eller også er vi vældig sent på den, for Dansk Energipolitik med de synspunkter om naturgassen fremkom i 1976, næsten for 2 år siden, men jeg tager det som udtryk for, at man har tænkt sig vældig godt om og har beskæftiget sig meget med disse spørgsmål ganske som andre partier og derfor nu i dag har haft lyst til at få ligesom en opsummering af, hvorledes vores situation er.

Inden jeg går videre, vil jeg lige sige, jeg hæftede mig ved en udtalelse fra handelsministeren. Han sagde:

»Kernekraften er et nødvendigt led i regeringens energiplan, og regeringen arbejder på at løse de problemer omkring affaldsopbevaring, som hidtil har stillet sig i vejen for anvendelsen af denne energikilde.«

Jeg er glad for denne markante og meget tydelige vurdering, for det giver os måske mulighed for at diskutere gasleverancer og naturgasmuligheder i dag, uden at vi, hver gang vi diskuterer energi her i landet, skal have denne diskussion for og imod kernekraften. Jeg synes, vi skulle lade dette stå som en orientering, en vurdering, fra regeringens side.

Må jeg samtidig i det, jeg kalder den afklarende fase, lige sige, at der mig bekendt ikke imellem socialdemokratiet og andre partier her i folketinget foreligger nogen aftale om, at man ikke skulle kunne behandle spørgsmålet om naturgas og investeringer i naturgas, før der var truffet igangsættelsesbeslutning om a-kraftværker. Jeg har været glad for nogle af de udtalelser, som jeg har læst i aviserne, især fra hr. Stetter fra det konservative folkeparti.

Når det er sagt, kan vi vist vende tilbage til den mere, jeg havde nær sagt gastekniske del af redegørelsen. Her har socialdemokratiet hæftet sig ved, at det, vi kalder Dansk Energipolitik 1976, i og for sig er uantastet. Det vil sige, at de samme målsætninger, som var angivet deri, er regeringens målsætninger i dag.

Vi har samtidig hæftet os ved, at der er sket en udbygning af Dansk Olie & Naturgas og af dets muligheder for at optage den direkte forhandling, som er forudset, og som er en naturlig forudsætning for, at der kan ilandføres gas fra Nordsøen efter 1. maj, når det bliver klargjort, hvor meget der egentlig er disponibelt.

Ifølge de forlydender, der har været fra eksperter side, skulle der være ca. 70 mia m³ gas fra Nordsøen, og så vidt vi kan se, svarer det til 10-15 pct. af vores totale energibehov igennem 15-20 år, dvs. dette århundrede ud, hvilket skulle gøre det interessant nok til stadig væk at vurdere det som en integreret del af Dansk Energipolitik 1976, uden at vi dog i dag har beviser for, at dette er rigtigt.

En forudsætning for i givet fald at anvende denne naturgas er selvfølgelig, at der findes forhandlingsparter her i landet, der har mulighed for både at planlægge ilandføring og et net her i landet og at undersøge aftagemulighederne såvel fra enkeltområder, såsom industrier og områder med opvarmning af store boligblokke, som fra private forbrugere.

Her er det store spørgsmål, som jeg nok synes det kan være rigtigt at vi diskuterer allerede på nuværende tidspunkt: skal man ilandføre det i Danmark, eller skal man sælge det til udlandet? Der kan man anlægge forskellige betragtninger af teknisk og valutarisk karakter. Det er nok rigtigt, at vi ikke i dag tager stilling til, om man skal investere i det ene eller det andet af de områder, som står i regeringens redegørelse over investe-

[Erik Holst]

ringsområder, men at disse spørgsmål bliver behandlet i PØ-udvalget. Det, der må være vor opgave i dag ud fra det, som forespørgslen lyder på, og som handelsministerens redegørelse omhandler, er at give nogle tekniske vurderinger af de muligheder, der findes.

Her er min første vurdering, at umiddelbart vil man ikke kunne sikre landets energiforsynings uafhængighed ved at sælge gassen til udlandet. Men det er muligt, at der viser sig andre synspunkter senere, som kan anfægte dette synspunkt; det vil jeg ikke afvise. Jeg vil heller ikke afvise, at en større samling investeringsopgaver her i landet under behandlingen i PØ-udvalget måske kan vise, at man, som handelsministeren selv var inde på det til sidst, skal udskyde naturgassen et år eller to. Umiddelbart vil jeg ud fra et energipolitisk synspunkt ikke kunne anbefale noget sådant med den viden, vi har i dag.

Endelig må jeg sige, at Danmark jo ikke er alene i Europa, vi er medlem af EF, og her har det vist sig meget svært at lave en såkaldt solidarisk energipolitik. Det er der vist mange der kan beklage, men vi må nok erkende, at sådan er det.

Man har prøvet på at anslå det mål i EF, at 60 pct. af den energi, som EF-landene modtager i form af olie, engang i 1985 skulle kunne erstattes af andre energiformer. Man har senere måttet slække på kravet, fordi det viser sig meget, meget svært at få disse alternative energiformer frem i en mængde, der gør det muligt at erstatte olien.

Det er helt oplagt og for mig helt klart, at Danmark har et ansvar for at skabe sig den bedste energiforsyning, som vi overhovedet har mulighed for at skabe os herhjemme, og frigøre os af vores olieafhængighed mest muligt. Danmark er det land i EF, der har den største olieafhængighed, og derfor må bestræbelser for at opnå ændringer af olieleverancerne til noget andet være meget vigtige for vort vedkommende.

Man har sagt, det ville være let at fordråbe gassen, når den til sin tid viser sig at være i så og så store mængder ude i Nordsøen. Der er slet ingen tvivl om, at man teknisk kan gøre det, for det finder sted mange steder på jorden, men det er således, at fordråbet gas kræver en del energi, og noget, der er afkølet til minus 161°, er vanskeligt at transportere med specialskibe og på anden måde. Så det er normalt kun, hvor der er tale om

meget lange afstande, at man vælger denne løsning; selv i Algeriet har jeg set der er muligheder for at transportere gassen ledningsført til Sicilien; dér har man altså valgt en anden løsning.

Men vi er i socialdemokratiet åbne for at diskutere alle tekniske spørgsmål i forbindelse med anvendelse af naturgassen på grundlag af alle de erfaringer, vi kan få.

Redegørelsen for regeringens investeringer viser jo meget tydeligt, at finansieringen af et anlæg med søledning, landingsanlæg og transmissions- og distributionsnet vil være en meget stor mundfuld, en mundfuld på op til 8-9 mia kr., og selv om det er angivet, at en intern forrentning på 6 pct. ville kunne opnås, er jeg fuldstændig enig med forespørgerne i det meget alvorlige og langtrækkende i sådanne investeringer.

Hvis man herhjemme for mange år siden havde anlagt en lidt anden betragtning end det, jeg vil kalde markedssynspunktet eller forrentningssynspunktet, ville man ikke have valgt ensidigt at satse på den meget billige og rigelige olie, så ville man have sagt: ud fra et energiforsynings- og samfundssynspunkt bør vi satse anderledes i Danmark. Men vi valgte markedssynspunktet, og derfor har vi den meget ensidige situation i dag.

Derfor tror jeg, det er rigtig, når handelsministeren siger: man bør overveje frivillighedsprincippet, man bør overveje, om det stadig væk er muligt at anlægge et markedssynspunkt på energileveringen herhjemme i Danmark. Jeg kan for socialdemokratiets vedkommende sige, at vi ikke ville være utilbøjelige til at anlægge en samfundsbetragtning i stadig stigende grad, efterhånden som energiforsyningen indtager en mere og mere fremtrædende plads i hele vores samfund.

Man kan selvfølgelig spørge, hvad vi skal bruge naturgassen til herhjemme, således som hr. Karlskov Jensen var inde på det. Skal vi brænde den op i nogle anlæg i elværkerne, hvor vi i forvejen har mulighed for at anvende de billigere og i rigelig mængde forekommende kul? Her er jeg sådan set enig med hr. Karlskov Jensen i, at gas, der er en af vore allerreneste energikilder, bør anvendes med henblik på at sikre miljøet bedst muligt dér, hvor den anvendes, og det vil sige først og fremmest i store befolkningsområder, på en måde, der giver muligheder for at udnytte energiens miljøsider, samtidig med at man

[Erik Holst]

udnytter den transportmulighed, man har ved gas. Umiddelbart vil det være forkert at brænde gassen af i elværker, hvor der kun opnås en rentabilitet energimæssigt på 30 pct. – det er en meget dårlig måde at gøre det på – men det kan være nødvendigt ud fra andre synspunkter.

Her synes jeg nok, at hr. Karlskov Jensen, jeg havde nær sagt for en gangs skyld – han er en højt estimeret formand for vores energiudvalg – ligesom gik væk fra det samfundssynspunkt, som hidtil har præget diskussionen mellem os om dansk energipolitik, og over til den mere kontante og mere direkte vurdering: kan det nu betale sig i hver eneste enkeltfase? Vurderer vi, om det kan betale sig eller ej, må vi selvfølgelig sige, at sådan noget som gasinjicering, som man havde vurderet mulighederne for ude i Nordsøen; nok er dyrere end blot at brænde gassen af i forbindelse med olieudvindingen. Det diskuterede vi i energiudvalget for et halvt års tid siden, og dér er det socialdemokratiets og også min helt personlige opfattelse, at vi i dag må anlægge en samfundsbetragtning og sige: det er muligt, det ikke kan betale sig at udnytte den gas, der findes i forbindelse med olien i Nordsøen, direkte, men i så fald kan man ikke give tilladelse til udnyttelse af olien, for gassen vil senere vise sig at være så værdifuld, at vi vil beklage, hvis vi var så store i slaget, at vi uden videre brændte en gasmængde af, som vi senere vil få meget, meget brug for.

Den økonomiske side af naturgasinvesteringerne herhjemme har selvfølgelig været fremme både i ministerens redegørelse og i hr. Karlskov Jensens betragtninger. Her har vi to ting at vurdere dette ud fra: vi har det samfundsmæssige synspunkt, det sikringsmæssige synspunkt for Danmarks energiforsyning, og vi har det direkte omkostningsmæssige synspunkt for landets industrier eller for private til boligopvarmning. Her er jeg ikke helt sikker på, at hr. Karlskov Jensen har ret i at formode, at man ikke skal anlægge en samfundsmæssig betragtning og direkte pålægge en afgiftsstyring, ikke ud fra et ønske om at pålægge afgifter, men ud fra et ønske om at styre energiforsyningen til Danmark.

Med disse ord skal jeg endnu en gang på socialdemokratiets vegne sige tak for denne samlede orientering. Den kom lidt bag på os,

fordi vi havde fået den én gang i december måned og der siden den tid kun er kommet redegørelsen om de offentlige investeringer, som måske bør indtage en mere fremtrædende plads i debatten i dag, selv om vi godt ved, at den skal behandles i PØ-udvalget og derfor i dag ikke skal fremsættes som et forslag om, at vi skulle foretrække naturgassen fremfor broen eller andre store investeringer.

Arentoft (FP):

I planredegørelsen om de offentlige investeringer 1978–1990, som vi fik for en uge siden, hedder det på side 77 bl. a., at energiinvesteringerne tegner sig for et ganske betydeligt ressourceforbrug og er af irreversibel karakter, det vil sige, at mulighederne for at nedtrappe et påbegyndt investeringsforløb kan være begrænsede. Denne mere bindende karakter af truffne beslutninger stiller tilsvarende større krav til beslutningsgrundlaget.

Netop dette er noget væsentligt og centralt, når vi debatterer teknikken og økonomien i forbindelse med naturgas her i dag. Det er godt, vi får denne debat, for der er virkelig mange uafklarede spørgsmål, som skal belyses. Handelsministeren lover i sin besvarelse af forespørgslen folketingset, at alle aspekter i spørgsmålet om anvendelse af naturgas med tilhørende distributionsnet i Danmark er klarlagt, før der træffes endelig afgørelse.

Som situationen er i dag, får man næsten indtryk af, at regeringen arbejder med skyklapper på. Man ser kun én løsning: den danske Nordsøgas skal føres i land, koste hvad det vil, og det statsejede Dansk Olie & Naturgas skal stå for det hele.

Dansk Olie & Naturgas har gennemført en regionplanlægning i samarbejde med Kommunernes Landsforening, og man er så langt, at man endog har talt med de enkelte lods ejere om eventuel ekspropriation. Det, man kan frygte, er, at det hele en skønne dag bliver serveret som et fait accompli og man siger, at nu er der ingen vej tilbage. Det er, som om man lukker øjnene for det allerede velbyggede fjernvarmesystem og udnyttelsen af kraftværkernes overskudsvarme, som også anvendes og vil blive anvendt til fjernvarme – selv om ministeren i sin besvarelse siger, at der nok er kommuner, som slet ikke er inter-

[Arentoft]

esserede, f. eks. Fredericia, som hr. Karlsov Jensen var inde på.

Men hvad med f. eks. Københavns omegn, det såkaldte K 2-område? Det ser ud til at skulle med under gasnettet, og dér er fjernvarmefolkene i alt fald i høj grad uenige.

Der er udgivet en pjeces, »Energiplan 20 år frem«, som i øvrigt er udateret, men udgivet, medens handelsministeren hed Erling Jensen, og heri siges det til borgerne, at udbygningen af elkraftværkernes fjernvarmenet og forsyningen med naturgas skal samordnes. Der forudses en lovgivning, som gør tilslutningen til de to systemer bindende såvel for leverandørerne af gas og fjernvarme som for forbrugerne. Det vil sikkert vække glæde hos landets ca. 600.000 parcelhusejere, at de ved lov skal pålægges at udskifte deres oliefyr med gasfyr samt betale tilslutningsafgift og tilledning. Det kan nemt blive både 10.000 kr. og 12.000 kr. pr. parcelhus. Med prisstigningerne måske det dobbelte eller mere. Desuden har mange mennesker en naturlig frygt for gas og eksplosionsfare.

I pjecen siger man videre, at det må ledsages af en støttemulighed fra staten til at billiggøre tilslutningsudgifterne. Dette er symptomatisk for en socialdemokratisk regering. Man skal bruge to- og trecifrede milliardbeløb til at gennemføre sine mål, og man drysser sukker på ved at love tilskud til dette og hint, men ikke ét ord om, hvor pengene skal komme fra. Ja, man laver en eklatant regnefejl i forbindelse med dansk naturgas. Man har glemt, at der skal betales for den. Ifølge aftalen med A. P. Møller skal der betales verdensmarkedsprisen. Jeg vil meget gerne udbede mig nogle kommentarer herom fra handelsministeren.

Samtidig vil jeg gerne spørge, om der findes beregninger over, hvor meget de spildte investeringer i eksisterende oliefyr, der skal udskiftes til gasfyr, beløber sig til; det beløb skal jo sådan set lægges til.

Så taler man om forsyningssikkerheden. Med én ledning kan der let opstå en lækage, og i en krigssituation er en gasledning på over 200 km længde under vandet meget let at sabotere.

I et svar på et spørgsmål fra energipolitisk udvalg – det er spørgsmål nr. 7 – oplyser handelsministeren, at der med det store distributionsnet vil blive tale om ca. 750 km hovedtransmissionsledninger og rørlednings-

anlæg på 5.000–6.000 km. Alene tanken herom kan give myrekryb.

I 1955 havde vi 106 gasværker i Danmark, og i 1978 vil der være 17 tilbage. Der er ikke noget at sige til, at befolkningen ryster på hovedet og tænker sit: først opgiver vi gas til husholdning og nedlægger det hele, og nu skal vi have det igen.

Der er også spørgsmålet om sæsonudjævning. Tre fjerdedele af gassen skal gå til opvarmning, men i sommertiden falder forbruget og skal gassen enten lagres – og man taler om at anvende salthorste hertil – eller bruges i elværker. Skal den bruges i elværker, der jo baserer sig på kul og olie, skal der installeres nye brændere, og i den forbindelse skal det drages frem, at med gas vil prisen i dag blive ca. 70 kr. dyrere pr. gigakalorie, og det skal betales af forbrugerne, hvis der ikke skal ydes støtte fra staten, og derfor vil jeg spørge, om der også skal ydes støtte fra staten for at holde elprisen nede, og hvor de penge så skal komme fra. Faktisk var hr. Karlsov Jensen inde på det samme spørgsmål.

Ifølge både Dansk Enerkipolitik 1976 og investeringsplanen kalkuleres der med ca. 10 mia kr. til produktionsanlæg, søledning, hovedtransmissionssystem og distributionsnet. Inden vi eventuelt er færdige, er jeg sikker på, rækker dette enorme beløb langt fra. Man kan blot sige ordene »Herlev sygehus« eller f. eks. tænke på Sallingsundbroen, som vi forleden dag fik at vide bliver 47 pct. dyrere end beregnet.

Hvad med hele gasdistributionsnettet, når der ikke er mere gas? Den 14. december 1977 udtalte direktør B. Gerhard Jensen, Dansk Olie & Naturgas, i Ingeniørforeningen, at naturgasprojektet ikke har nogen mening i sig selv, men må ses og vurderes på baggrund af senere anvendelse af anden form for ledningsført energi, f. eks. brint eller syntetisk naturgas eller naturgas fra norske forekomster nord for den 62. breddegrad. Det er i høj grad hypotetisk, og det er ikke forsvarligt at basere beslutninger om naturgasprojektet på formodninger om, at dette forsyningssystem 20 år fremme i tiden måske kunne anvendes til noget andet.

Der kan faktisk nævnes uhyre mange argumenter imod at indføre naturgas i Danmark, og lad mig udtrykke det helt klart:

[Arentoft]

fremskridtspartiet går af al magt imod den planlagte udnyttelse af naturgas.

Men for at gå imod må man også have nogle alternative løsninger. Først skal Danmark udnytte sine oliefelter i Nordsøen. Den årlige produktion nu er ca. 500.000 - 600.000 t med stigende tendens. Produktionen fra Ruthfeltet kunne fordoble denne produktion, såfremt handelsministeren gav tilladelse til afbrænding af den relativt lille gasmængde, der opstår ved olieproduktionen; her er jeg altså uenig med hr. Erik Holst.

Det vil ministeren ikke. Man ønsker den pumpet tilbage i undergrunden, det, der med et fint ord kaldes reinjicering. DUC siger, at det er dyrt og vanskeligt og kan forhindre olieproduktionen, mens Dansk Olie & Naturgas, DeGoyler og McNaughton siger noget andet; de lærde er uenige. Men det kunne i alle tilfælde hjælpe på vor olieimport og den økonomiske situation uden ekstrainvesteringer for det offentlige.

Om ca. 2 år kan Vernfeltet producere ca. 2 mill. t pr. år, og her kan man reinjicere. Kort sagt: vi skal ikke hindre, men udbygge den størst mulige olieproduktion fra de danske felter i Nordsøen.

Når regeringen nu har stirret sig blind på naturgassen og vil have den i land i Danmark for enhver pris, så er det enøjet. Jeg kunne fristes til at sige, at fordi en bager bager brød, spiser han da ikke kun brød. Han sælger sine produkter, så han bliver i stand til at købe andre. Derfor skal vi også sælge vor naturgas og i stedet for købe andre energiresourcer, der ikke kræver disse enorme investeringer, eller med andre ord: vi skal sælge naturgassen til den kommercielt rigtige pris. Vi skal faktisk handle, som den norske industriminister i sin tid sagde om den norske olie: den vil blive solgt, hvor vi kan få den bedste pris og de bedste vilkår.

Tyskland og Holland har fuldt udbyggede gasdistributionssystemer, og om føje år vil der blive mangel på gas dér. Lader vi vor gas ligge og til sin tid blive koblet på den norske ledning fra Ekofisk til Emden, kan vi levere gas til dagsprisen, der til den tid nok vil ligge ret så højt. I så fald må der træffes en aftale med A. P. Møller, således at man i værste fald ikke bliver frataget gaskoncessionen i 1984, fordi gasproduktionen måske ikke er påbegyndt.

I øjeblikket kan vi ikke komme med på den norsk-tyske ledning, da den er blokket helt op, men senere kan der blive tale om ledig kapacitet. En søledning fra de danske felter til Emdensøledningen er relativt kort. Danmark kan altså med fordel sætte gassen i banken og lade den trække renter.

Det tredje alternativ er at etablere mobile gasdrevne elværker på platforme i Nordsøen. Som medlem af undergrundsudvalget i 1975-76 fik jeg foranlediget udarbejdet en rapport herom. Det lykkedes Elsam ved et dygtigt og koncentreret arbejde i jule- og nytårsperioden 1975-76 at fremlægge en slags foreløbig rapport herom. Man mente dengang bl. a., at det var noget nyt og uprøvet, og pegede på, at udnyttelsesgraden næppe var mere end 33 pct.

I de forløbne to år er der teknologisk sket meget på området. Akersverft i Norge har specialiseret sig i platforme af forskellig art og har også udviklet et sådant mobilt elværk, der har den store fordel, at det kan flyttes fra én gaslomme til en anden, når den første er tom. Gassen transformeres på stedet til el, der via kabler sendes ind til land, hvor hele distributionsnettet allerede er etableret, og hvor der ingen ændringer skal foretages hos den enkelte forbruger.

Investeringerne i et elværk af denne art er ca. 1 mia kr. og ca. 200-300 mill. kr. til et søkabel, som skal betales af elværkerne på normal vis. Søkabler er selvsagt betydelig mindre sårbare end en gassøledning. Det er mig bekendt, at Elsam er begyndt at interessere sig for spørgsmålet og har kontakt med tyske firmaer, idet Tyskland også er meget interesseret nu. Udnyttelsesgraden med de såkaldte lukkede gasturbinekredsløb kommer op over 40 pct. Vil handelsministeren lade denne mulighed gå ind i de samlede overvejelser i forbindelse med udnyttelsen af naturgas?

Denne løsnings mulighed må efter min mening gå med ind i den videre planlægning, og i den forbindelse vil jeg gerne udtrykke min bekymring over varmeplanudvalget, der skal barsle med en afsluttende rapport i foråret 1979, såfremt de i udvalget kun regner med udnyttelse af naturgassen som ilandført og udnyttet, som Dansk Olie & Naturgas ønsker det.

Ligeledes bekymrer det os, at der kan blive tale om en lovgivning, der tvinger forbru-

[Arentoft]

gerne til en bestemt opvarmningsform. Vi er godt nok på vej til en socialisering og statsdirigering på utallige områder, og de arme borgere og skatteydere bliver mere og mere umyndiggjort, men der må være en grænse.

I mit indlæg har jeg slet ikke været inde på en række andre energiformer – naturgas er hovedemnet i dag – men jeg er enig med handelsministeren i, at vi naturligvis alle går ind for et flerstrengt energiforsyningssystem.

Teknologiens udvikling går stærkt. I dag kunne vi i radioavisen høre om solenergisatellitter, der skulle være 30 km lange og 6½ km brede, og som skulle kunne levere el, men det bliver nok også en dyr affære, og vi skal vel også nok høre nærmere, om de tal er rigtige, men det lød jo helt fantastisk.

For at præcisere fremskridtspartiets principielle holdning til de enorme økonomiske forpligtelser, vi efter de foreliggende planer binder os til ved at indføre naturgas med tilhørende distributionsnet m. v., og for at også andre partier kan få lejlighed til at give deres holdning til kende, skal jeg tillade mig at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget udtaler, at skatteyderne ikke skal tvinges til at betale ledningsanlæg for naturgas fra Nordsøen.

Tinget fortsætter derefter behandlingen af forespørgslen.«

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

John Winther (KF):

Handelsministeren startede sin redegørelse i dag med at konstatere, at der bliver kortere og kortere mellem energidebatterne her i folketinget. Det er da så rigtigt og sandt, som det er sagt, men handelsministeren tolkede jo også selv, hvorfor vi har disse hyppige energidebatter, nemlig af interesse for en løsning af disse problemer. Jeg tror, jeg kan tilsige handelsministeren, at vi fortsat vil være interesserede i via debatter eller på anden måde at komme til at drøfte disse ting hyppigt, indtil problemerne har fundet deres endelige afklaring.

Men så vil jeg i øvrigt sige tak for den meget omfangsrige redegørelse, der ligesom samlede hele udviklingen inden for vores energisituation, næsten i form af en historisk redegørelse.

Måske indeholdt den i virkeligheden ikke så forfærdelig meget nyt, og den efterlader i hvert fald stadig væk ganske mange ubesvarede spørgsmål. Jeg håber, det vil være muligt at få afklaret disse spørgsmål, om ikke i dag så i hvert fald snarest, i det energipolitiske udvalg, hvortil jeg formoder at de spørgsmål, som ikke umiddelbart kan besvares her i dag, vil blive videresendt og i hvert fald vil blive rejst.

Jeg havde egentlig ikke tænkt mig at sige noget om kernekraften i dag, men da nu den socialdemokratiske ordfører, hr. Erik Holst, har været inde på det, vil jeg nøjes med at sige, at også jeg med tilfredshed har noteret det ganske klare standpunkt, der var i ministerens redegørelse om kernekraftens nødvendighed for den fremtidige energiforsyning. Jeg er helt tilfreds med denne formulering, og regeringen ved, at vi står 100 pct. bag den. Måske måtte jeg tilføje – og så skal jeg i øvrigt ikke lige nu i hvert fald sige mere om kernekraft – at vi også her med utålmodighed ser frem til, at vi får disse formuleringer og denne enighed omsat i praksis.

Vi må desværre konstatere, at det har været karakteristisk for den danske energidebat, at der har været alt for mange løse ender og alt for få beslutninger. Officielt – og det er jo også det, der er sket her i dag – er de begrundet i praktiske problemer, reelt er det vel nok snarere inden for nogle partier politiske problemer, der har stillet sig hindrende i vejen for, at beslutningerne har kunnet tages.

Men når dette er sagt, må vi naturligvis også konstatere, at den naturgasdebat, vi skal have her i dag, må blive en deldebat af den samlede energidebat.

Det konservative folkeparti har tidligere sagt – og jeg vil godt gentage det her i dag – at vi ønsker en samlet energipolitisk løsning og ikke en vedtagelse af enkelte punkter uden indbyrdes sammenhæng i energiplanen. Derfor skal vi heller ikke i dag træffe nogen beslutning om, hvorvidt vi skal have naturgas eller ej. En sådan beslutning må dels afvente den redegørelse, vi skal have i maj måned om størrelsen af de danske naturgasforekomster, dels naturligvis også afvente den

[John Winther]

økonomiske prioritering af vore muligheder for investering, efter at vi nu har modtaget planredegørelsen for de offentlige investeringer frem til 1990.

Regeringen har jo indtil nu været overordentlig varsom med at tage stilling til spørgsmålet om kernekraften, og der er vel dermed skabt en stor usikkerhed om den fremtidige energiforsyning. Til gengæld må vi da konstatere, at vi ikke kan rette tilsvarende bebrejdelser mod regeringen for forbehold, når det drejer sig om at indføre naturgas. Hvis vi endelig skulle være uelskværdige – men det skal vi jo ikke – kunne man måske bebrejde regeringen, at den i denne sag næsten er kørt for langt og for hurtigt frem. Jeg tror, det er vigtigt her i dag at få præciseret, at der ikke er truffet nogen beslutning om at indføre naturgas, og at det på det grundlag, vi kender indtil nu, langtfra kan være en given ting, at vi skal træffe en sådan beslutning.

Vi kender som sagt endnu ikke den nøjagtige størrelse af de danske gasforekomster i Nordsøen. Med den viden, vi har i dag – men det skal jo tages med alle forbehold – kan vi vel anslå mængden til at ligge omkring 60 mill. t. Det svarer til, hvis vi omregner det til 100 pct. forbrug – og det ved jeg godt vi ikke skal – at vi kunne dække vores samlede energiforbrug i ca. 4 år. Hvis vi skal følge regeringens energiplan – og det er jo nok betydelig mere realistisk – vil det vel betyde, at vi med de 15 pct., som gassen forudsættes at skulle dække, har gas frem til omkring år 2000. Efter den tid skal vi til at købe gas andre steder fra, naturligvis under forudsætning af at der er gas til salg overhovedet, og det må måske nok betragtes som noget tvivlsomt. Gas vil nemlig overalt til den tid være en mangelvare, så hvis der overhovedet er gas til salg, må vi regne med, at det vil være til stærkt stigende priser.

Hovedmotiverne for regeringens stærke ønske om at indføre naturgas synes at være primært to ting. For det første forsyningsikkerheden og for det andet valutabesparelser. Begge disse motiver synes ikke helt velunderbyggede.

Jeg vil først komme med et par bemærkninger om forsyningsikkerheden. Der er forholdet jo det, at vi er medlemmer af det internationale energiagentur og derfor deltager i den internationale fordeling af de olieforstyringer, der er til rådighed i en krisesituation.

Naturgas er efter de gældende regler ikke med i fordelingsordningen, og derfor kan naturgas naturligvis siges at være et plus i et lands energiforsyning. Men forbedringen for Danmarks vedkommende er nok særdeles begrænset. Efter energiplanen skal gassen jo dække ca. 15 pct. og måske maksimalt 15 pct. af det samlede energiforbrug. Den største nedskæring efter de regler, der er, af et lands olieforstyrning, som det internationale energiagentur regner med, er 12 pct., og det vil sige, at indførelsen af naturgas vil forbedre den samlede energiforsyningssituation under en krise med 12 pct. af de 15 pct. eller i virkeligheden knap 2 pct. Det svarer til ca. 1 uges energiforbrug, og det er naturligvis værd at tage med. Men omkostningerne er unægtelig meget høje. Kun i tilfælde af en langvarig og virkelig alvorlig krise vil gasanvendelse kunne siges at rumme en virkelig fordel, forudsat ilandføringen fra danske forekomster og tilførsel fra anden side kan opretholdes.

I den forbindelse er det nok nødvendigt at komme ind på det spørgsmål endnu en gang, som allerede har været rejst med hensyn til anvendelse af naturgas, nemlig hvorledes man vil gardere sig mod f. eks. et havari på en boreplatform i Nordsøen, brud på en søledning eller andet, der kan forhindre tilførsel. I det, vi indtil nu kender til naturgasprojektet, synes der kun indregnet én søledning, og det må vel være rimeligt at spørge, hvilke nødforsyningsmuligheder der foreligger, og hvad en rimelig sikring mod havari vil løbe op i.

Det andet hovedargument, den påståede valutabesparelse, forekommer at være lige så tvivlsomt. Det bygger på en forventning om, at eksportprisen for gas vil være lavere end importprisen for f. eks. olie og kul, som i givet fald kunne komme ind i billedet i stedet for gassen. Denne tese vil næppe være holdbar på længere sigt. Naturligvis vil prisen på olie og gas stige, men gasprisen vil sandsynligvis stige mest, for de lande, der allerede har investeret i naturgasnet, vil få et stigende behov for indførsler, når deres egne beholdninger begynder at svigte.

Også hvad angår økonomien i hele foretagendet, synes regeringen at være på gyngende grund. Investeringsomkostningerne i det foreslåede forsyningsnet er vel på – og så får vi jo spørgsmålet, hvad det egentlig er på –

[John Winther]

nu hører vi 8,8 mia kr. i dag, andre tal har været betydelig højere. Realistisk må det nok være at regne med, at de 8,8 mia kr. ikke holder; lad os sige, det bliver på 10-12 mia kr.

Hertil kommer, hvad der er væsentligt i denne forbindelse, en tilslutningsafgift på – igen er der usikkerhed omkring tallene – men skal vi sige på omkring 8–10.000 kr. pr. beboelse. En væsentlig del af disse investeringer skal naturligvis finansieres og finansieres primært ved udenlandske lån, og vi må derfor nok betragte det som en kendsgerning, at det er et meget stærkt valutakrævende program, der er lagt op til.

Man kunne i øvrigt nok, når vi taler om husstandenes omkostninger – og jeg formoder ikke, der er andre til at betale disse omkostninger end de pågældende husstande selv, der skal skifte deres oliefyr ud med gasbrændere – spørge: hvad så den dag, hvor gassen eventuelt slipper op, skal vi regne med, at der så er 600.000 parcelhuse, som skal til at investere i oliefyr igen, eller hvad er egentlig tanken?

Så skal det også nævnes, at gassen ikke er gratis. Hvis vi stadig væk regner med de priser, som vi for øjeblikket kender, og den mængde gas, som vi må forudsætte der er i den danske del af Nordsøen, skal vi vel regne med, at der skal lægges ca. 17 mia kr. oven i prisen for gas. Dette helt afgørende argument er der ikke taget så forfærdelig megen stilling til – man kan faktisk sige, at der helt er set bort fra det indtil nu – men det er klart, at det er med til at fordyre projektet ganske væsentligt.

Man må derfor spørge, om det kan være rimeligt, at der fra handelsministeren og fra Dansk Olie & Naturgas er blevet lagt så voldsomt pres på kommunerne for at etablere en færdig organisation for naturgasinstitutionen, uden at der her i folketinget er truffet en politisk beslutning. Det er heller ikke tilfredsstillende, at man fra Dansk Olie & Naturgas' side i virkeligheden kun har arbejdet med én løsningsmodel.

Hvis vi skal have naturgas, hvem siger så, at den bedste løsning vil være at føre gassen helt frem til den enkelte forbruger? Der er måske mere fornuft i at overveje andre løsningsmuligheder som f. eks. at anvende gasen i kraftvarme/gasturbineanlæg.

Vi må derfor bede om, at vi får nogle alternative løsningsmodeller for eventuel anvendelse af naturgassen at tage stilling til, inden man kan forlange, at folketinget skal kunne tage en rimelig stilling. Der mangler stadig væk et grundlag herfor.

Efter varmeplanudvalgets første delbetænkning regnes der med, at vi i 1988 skal anvende omkring 3 mia m³ naturgas årligt; det er sikkert nødvendigt for at klare spidsbelastningerne. Men næppe mere end 1,3 mia m³ gas vil kunne anvendes til rumopvarmning, da langt de fleste eller en meget væsentlig del af beboelserne jo ligger uden for naturgasnettets naturlige rækkevidde. Man må derfor også stille det spørgsmål, hvorledes man har tænkt sig de resterende ca. 1,7 mia m³ anvendt.

Hvilke planer ligger der for sæson- og døgnsvingninger i gasforbruget? Naturgassen vil jo i givet fald være konstant flydende hele døgnet og hele året rundt; man kan ikke bare skrue op og ned efter behov.

Også sæsonvariationerne af energi til opvarmning er jo netop særlig store i Danmark, fordi en væsentlig del af energiforbruget går til opvarmning. Vi vil formentlig – og vi vender for et øjeblik tilbage til spørgsmålet om forsynings sikkerheden – kunne opnå en lige så stor eller måske endda større forsynings sikkerhed ved at udbygge vore beredskabslagre af andre energiformer. De inddrages jo nemlig ikke under ordningerne under det internationale energiagentur, og en sådan forøgelse vil være langt billigere.

Jeg synes, det har været karakteristisk for hele den debat, vi har haft om energien herhjemme, at der er alt for mange løse ender og alt for mange ubesvarede spørgsmål. Det gælder også i denne sag omkring vor fremtidige energiforsyning.

I den forbindelse vil jeg lige nøjes med at henvise til den, har vi vel lov til at kalde det sønderlemmende kritik af oplysningsarbejdet omkring kernekraft, som Dansk Ingeniørforening er fremkommet med. Efter to år, hvor man har brugt ca. 3,5 mill. kr. til at informere om energi, må man altså konstatere, at vi ikke er blevet så forfærdelig meget klogere. Tværtimod har vi fået en række ofte meget forenklede og misvisende oplysninger. Årsagen hertil er tydeligvis den, at man i denne kampagne har brugt eksperter, hvis eksperti-

[John Winther]

se lå på helt andre områder, til at oplyse om energi.

Med denne misvisende kampagne har handelsministeren og regeringen påtaget sig et meget stort ansvar for at rette op på de skader, som er sket i forbindelse med oplysningskampagnen. Jeg vil bede om, at disse fejltagelser ikke kommer til at gælde også, når vi taler om naturgasinformation.

Langsted (CD):

Jeg vil gerne have lov til at begynde mit indlæg i denne debat med en tak til handelsministeren for den meget lange udredning om naturgassens besværlige liv og færden på den politiske arena her i landet. Det, handelsministeren er kommet frem med, er en opsummering af, hvad der hidtil er sket på naturgasenergifronten, og hvordan vi står i dag. Som flere andre ordførere har været inde på, er der ingen, der rigtig ved, hvor vi er henne. Hele handelsministerens redegørelse, både sådan som den begynder og slutter, vil jeg have lov til at karakterisere med et moderne udtryk: en blød landing.

Nu er det jo sådan, at vi endnu stort set er afhængige af én energikilde, og i de energidebatter, vi som handelsministeren rigtigt sagde har hyppigere og hyppigere her i folketinget, har jeg også tidligere på mit partis vegne givet udtryk for, at vi er indstillet på, at vi skal have et så bredt energispektrum som muligt, altså ikke alene være afhængige af olie og kul, ej heller alene være afhængige af gas, hvis det kommer dertil, men så meget som muligt i energivalg, også de utraditionelle, det, man kalder vedvarende energikilder.

I den forbindelse har jeg også tidligere nævnt, at vi ser positivt på, at man, hvis det er økonomisk forsvarligt, udnytter de gasforekomster, vi selv har i Nordsøen, og eventuelt kobler dem sammen med de gasforekomster, som findes på norsk område og på fastlandsområdet.

Som handelsministeren rigtigt sagde, er der tale om en national energi, men med begrænset omfang selvfølgelig, som vi hurtigt – så hurtigt vi evner det – har mulighed for at drage nytte af, og samtidig har vi også mulighed for at komme med i det internationale samarbejde på gasledningsfronten.

Når dette er sagt, må vi også sige, at der ikke er tale om en olieerstatning alene, der er

også tale om kulerstatning, og for mange vil det også komme som udtryk for, at det er et alternativ til kernekraften. Der har jeg også med glæde bemærket handelsministerens udtalelse om, at kernekraften stadig væk indgår i socialdemokratiets og regeringens program for landets energiforsyning, og at vi forhåbentlig snart kan vente en nærmere redegørelse for, hvornår vi kan tage endelig stilling til kernekraften. Det er to ting, vi tænker på: gas og kernekraft kan supplere hinanden, men de kan ikke i det lange løb erstatte hinanden.

Der er tale om store investeringer, som ikke alene sker på den offentlige front; også private skal investere ved indførelsen af en naturgasledning igennem Danmark.

Så må jeg tage det forhold i betragtning, som også andre ordførere har været inde på – det er svært at komme som den femte i en lang debat, hvor man mere eller mindre kan have de samme indstillinger og de samme intentioner – at vi ikke skal forglemme, der også er noget, der hedder kraftvarmeforsyning, som i høj grad er en supplerende af el- og varmeforsyningen her i landet.

Det, der er spørgsmålet, er, om gasforsyningen kan komme frem til en realistisk markedspris til den enkelte forbruger, enten det er en storforbruger eller en lille forbruger, således som man tænker sig der kan blive tale om, for at man kan komme til at få gasen frem til lokalopvarmningen i sit eget parcelhus. Det er et stort spørgsmål, og det er et væsentligt spørgsmål. Det fremgår af værket om de offentlige investeringer, at man er gået ud fra følgende ved rentabilitetsberegningerne for indførelse af naturgassen:

»I nedenstående rentabilitetsberegninger er ikke medtaget de investeringer hos husholdninger og virksomheder, der følger af udskiftningen af funktionsdygtige oliefyre med naturgasbrændere, hvilket især med den forudsatte hurtige markedsopbygning forventes at medføre betydelige merinvesteringer. På længere sigt opvejes disse investeringer i nogen grad af lave reinvesteringer i den eksisterende oliefyrmasse, herunder sparede udskiftninger af olietanke.«

Vi er meget betænkelige ved, at man ligefrem vil tvinge visse befolkningsgrupper til nærmest at kaste deres gamle eller deres måske næsten nye oliefyre væk, fordi man vil lægge en deklaration på bestemte landområ-

[Langsted]

der om, at her skal der være gasfyr i fremtiden. Så kommer spørgsmålet: hvor langt ud i fremtiden?

Jeg ved udmærket, at man flere steder ved nyudstyknings lækker deklARATIONER på ejendommene om, at de skal aftage fjernvarme, der kommer i området, lige så vel som de skal aftage vand og el fra offentlige værker, og man på den anden side også dér, hvor man påtager sig at overtage fjernvarmen, får en deklARATION på sin ejendom om, at man i en vis årrække skal aftage denne fjernvarme. Men på den anden side, er det et spørgsmål om det frie forbrugsvalg, som vi stadig væk går ind for. Man kan ikke efter vor mening påtvinge en forbruger, at han skal aftage gassen, fordi man nu har bestemt, at der skal føres en ledning frem til hans kommune. Realiteten i naturgasforsyningen af Danmark ligger måske i dette forhold, at man vil påtvinge forbrugerne at aftage gassen.

Når der i redegørelsen om de offentlige investeringer står, at det kan være indtjent i dette århundrede, hvad er så forudsætningerne? Er det forudsætningerne, at så og så mange hundreder tusinde husstande skal tvinges til at aftage gassen og ikke mere have et frit forbrugsvalg? Der står også noget om, at man kan komme ind på eventuelt i en overgang at have lave priser, måske næsten dumpingpriser på naturgas i stedet for andre energikilder, så man måske så til gengæld altså over for olie kan give strafafgifter. Eller skal man ligefrem tænke sig årets tilbud i naturgasforsyning?

Et andet forhold, jeg også gerne vil drage ind i dette billede, er en anden lov, vi har haft til forhandling her i folketinget, nemlig lovforslag nr. L 117 om gasinstallationer og installationer i forbindelse med vand- og afløbsledninger. Den hænger sammen med naturgasforsyningen. Det væsentligste i lovforslaget er naturligvis, at man ønsker – med fuld ret – at få en landsdækkende autorisation af vand- og gasmestre. Men der står også andre ting i dette lovforslag, og jeg tror næsten, at en del af dette lovforslags formål er at forberede naturgassens indførelse i Danmark. Der står i bemærkningerne til lovforslag nr. L 117:

»Endvidere søges der ved forslaget hjemmel til i videre omfang end hidtil at fastsætte tekniske krav vedrørende gasledninger, især med henblik på en eventuel fremtidig etable-

ring af distributionsledninger for naturgas. Lov nr. 294 af 7. juni 1972 om naturgasforsyning finder ikke anvendelse på lokaldistribution af naturgas, og det vil derfor være nødvendigt at skabe særlig lovhjemmel for fastsættelse af tekniske regler for distributionsledninger for naturgas, såfremt der træffes beslutning om indførelse af naturgas i Danmark.«

Videre står der:

»Som allerede nævnt søges der med lovforslaget skabt hjemmel for fastsættelse af regler for distributionsledninger for naturgas, men der bør samtidig skabes hjemmel til at fastsætte forskrifter for udførelse af alle gasførende tekniske dele i det omfang, det er påkrævet af sikkerhedsmæssige grunde.«

Jeg føler, at dette lovforslag, som vi har til behandling i udvalget om offentlige arbejder, og som man diskuterede, hørte jeg, i andre udvalg, og som måske ligefrem kunne høre med i energipolitisk udvalg, er en bagdør til mere eller mindre med vold og magt at indføre naturgas i Danmark, og det er, som jeg sagde før, noget, vi ikke kan gå med til.

Jeg har forsøgt at få nærmere redegørelse fra ministeren om, hvilke regler der kunne tænkes ændret i den retning i gasreglementet, men i løbet af 3 uger har man ikke kunnet fremskaffe dette. Jeg synes, der er meget betænkeligt ved dette, men det er naturligvis ikke noget, der direkte har med handelsministeren at gøre.

Jeg skal afslutte med et par spørgsmål til handelsministeren om nogle ting, som står uklart, det har været nævnt af nogle ordførere før også. Det er selve udformningen af gasledningsnettet, når det kommer ind til kysten, og når det kommer videre. Da det har været nævnt også i redegørelsen om de offentlige investeringer, at der kunne tænkes et alternativ mellem naturgasforsyning og Storebæltsbro, kommer spørgsmålet; hvordan skal gasledningen føres over eller rettere under Store Bælt? En praktisk løsning ville være, hvis vi bliver enige om her i folketinget – rent politisk, beslutningsmæssigt – at indføre naturgas i Danmark og det skal frem til København fra Nordsøen, at lade denne ledning følge Storebæltsbroens eller Storebælts-tunnelens, hvad det nu bliver, tracé over Store Bælt. Der kan også være risici forbundet med, at en ledning ligger på bunden af Store

[Langsted]

Bælt, lige så vel som for en, der ligger på bunden af Nordsøen.

Endelig i samme forbindelse: er der taget højde for den sikkerhed, der skal ligge i eventuelt, at man har dobbelt ledningssystem? Hr. John Winther var inde på spørgsmålet: hvilken sikkerhed ligger der i ledningsføringen til land og på land med hensyn til fordelingen af en eventuel naturgasforsyning i Danmark?

Gert Petersen (SF):

Da man godt kan have den tilbøjelighed at glemme det helt ligegyldige, må jeg hellere huske at sige med det samme, at socialistisk folkeparti ikke kan stemme for det af hr. Arentoft fremsatte dagsordensforslag, men vil stemme imod.

Så vil jeg i øvrigt sige tak til ministeren for den meget detaljerede redegørelse, vi har fået. Hos os i socialistisk folkeparti synes vi egentlig, at den kommer lidt for tidligt, men det er jo nu engang ikke ministerens ansvar; det er forespørgerne, der har fremkaldt den. Vi mener, at den virkelig omfattende debat om naturgassen må vi have, når vi har svaret fra konsortiet, som altså skal foreligge senest den 1. maj 1978. Så skal vi have en virkelig indgående debat om anvendelsen af naturgassen. Det er i virkeligheden at tage forskud på glæderne eller det modsatte, når vi har debatten på nuværende tidspunkt.

Jeg vil så sige, at der er en række ting i ministerens redegørelse, som, uanset at den er meget detaljeret, og det skal ikke være nogen bebrejdelse, vi i socialistisk folkeparti er tilfredse med; der er andre ting, som vi vil forholde os mere kritiske over for.

Hvad angår det, som vi er tilfredse med, så er det først og fremmest, at der i redegørelsen stadig væk opretholdes det brud med markedsmekanismen, som kom til udtryk i regeringserklæringen fra maj 1975. Det forekommer os helt urimeligt, at man skal anvende den blinde markedsmekanisme i spørgsmål, der vedrører energiforsyningen, og det gælder ikke mindst problemet omkring naturgassen. Jeg mener, at det også må gælde en række af de andre energiforsyningsmæssige spørgsmål, udnyttelse af vedvarende energi osv. Her er markedsmekanismens princip aldeles uanvendeligt. Det hænger sammen med hele den situation på energiforsynings-

området, som ikke bare vi her i Danmark, men som hele verden står med. Der er tale om et meget, meget nødvendigt knaphedsgode, og for at udnytte det maksimalt kan man ikke overlade det til almindelige private driftsøkonomiske beregninger, så må der anlægges samfundsmæssige målestokke.

Det er altså nødvendigt med en styringsproces. Derfor er det også rigtigt, at det statslige selskab, naturgas- og olieselskabet, kommer centralt ind i billedet, når det drejer sig om ilandføring og fordeling af naturgassen her i Danmark. Det kan vi fuldkommen tilslutte os, og vi kan også tilslutte os det, som er antydnet i redegørelsen, nemlig at man måske ikke, og jeg vil godt sige sandsynligvis ikke, kan opretholde princippet om det frie forbrugsvalg i forbindelse med energiforsyningen i de kommende år. Den varmeplan, som udarbejdes, og som nødvendigvis må udarbejdes, må også betyde visse indskrænkninger i muligheden for at vælge, hvad for en slags energi man selv vil anvende.

Vi kan også tilslutte os den stærke understregning af den forsyningsmæssige værdi i forhold til olie, som ministeren tillægger naturgassen. Ministeren siger, at naturgassen vil ifølge den energiplan, man har udarbejdet, være langt det største bidrag til formindskelse af olieforbruget.

Det synes vi der er grund til at lægge vægt på. Vi tror ganske vist, at også de vedvarende energikilder kan være store, centrale bidrag til formindskelse af olieforbruget, men det er værd at trække frem ikke mindst i forbindelse med diskussionen om kerneenergi, at det altså også fra regeringens side konstateres, at inden for de rammer, hvori regeringens plan opererer – og dér er kerneenergien jo med – er naturgassen et større og altså langt det største bidrag til formindskelse af olieforbruget. Da en af de ting, som vi ønsker opnået med de energipolitiske planer, som udklækkes i disse år, netop er en formindskelse af olieafhængigheden, giver det sig helt af sig selv, at der i høj grad må sættes på naturgassen, når der er mulighed for det.

Jeg synes også, at man må være tilfreds med den meget detaljerede og efterhånden ret langt fremskredne forberedelse til ilandføring, transmission og distribution af naturgassen, der nu er gennemført. Der har ganske vist været tale om forsinkelser, som jeg nok synes man må beklage. Det fremgår helt

[Gert Petersen]

tydeligt af ministerens redegørelse. Ministeren går netop ret detaljeret ind på de tidligere forhandlinger, som har været ført lige fra omkring 1970, og her kan der godt være grund til at ærgre sig over, at tingene er gået så langsomt. Jeg har meget stærkt på fornemmelsen, at der findes spildte muligheder, men det hjælper ikke i dag at græde over den spildte naturgas. Nu gælder det om at få tingene i gang, og hertil har man i hvert fald haft tid til at forberede sig meget nøje. Jeg får det indtryk af redegørelsen, at det også er sket.

Derimod er der to hovedpunkter, hvor vi fra SFs side må tage afstand fra synspunkterne i redegørelsen. Det gælder for det første den åbenhed over for kernekraft, som stadig kommer til udtryk i redegørelsen. Jeg er da godt klar over, at ministeren ikke pludselig kan ændre en fastlagt politik. Regeringen er indtil videre bundet af den energiplan, som blev forelagt her i 1976, men jeg tror alligevel, det er forbundet med en stigende risiko fortsat at satse på, eller skal vi sige, som det hedder på det fine sprog, holde optionerne åbne til kernekraft.

Ministeren siger, og jeg citerer:

»For kernekraftens vedkommende er forholdet det, at der endnu ikke har kunnet tilvejebringes tilstrækkeligt sikre ordninger for håndteringen af affaldsproblemerne.«

Et andet sted siger han, at kernekraften stadig væk af regeringen anses for et nødvendigt led i den energipolitiske plan.

Så kan man jo spørge: hvad nu, hvis der ikke kan tilvejebringes tilstrækkeligt sikre ordninger for håndtering af affaldsproblemerne? Så hjælper det jo ikke noget, at kernekraften er et nødvendigt led i regeringens planer. Alt peger i retning af, at der ikke kan tilvejebringes sådanne tilstrækkeligt sikre ordninger, medmindre man til den tid vil udnytte det lille ord »tilstrækkeligt« og så sænke det krævede niveau ned til et minimum, som man ellers i dag ville have afvist.

Jeg synes altså, at der her er tale om, at man fastholder noget, som burde være forældet, og det har under alle omstændigheder, også selv om der måske ikke kommer noget ud af kernekraften, fordi ordet »tilstrækkeligt« ikke vil blive misbrugt til sin tid, den svaghed, og her kan jeg egentlig godt dele kritikken, som er fremkommet fra konservativt og fra venstres side, at det vanskeliggør

den samlede danske energiplanlægning. Den samlede danske energiplanlægning ville være langt mere enkel og overskuelig, hvis man nu lagde sig fast på, hvilke elementer der skulle udnyttes, hvis man nu strøg kernekraften og så koncentrerede sig om de øvrige elementer. Jeg skal erkende, at den også ville være enklere, hvis man nu sagde: vi tager kernekraften med, problemerne er løst. Så ville det også være enklere. Jeg tror ikke, det ville være klogere, men det ville under alle omstændigheder være enklere at planlægge. Der er et usikkerhedsmoment i den holdning, som regeringen har i øjeblikket. Vi synes, at det usikkerhedsmoment skulles fjernes ved, at man principielt tog kernekraften ud af de energiplaner, som ligger.

Det andet punkt, hvor jeg må vende mig imod indholdet i redegørelsen, drejer sig om den afhængighed af A. P. Møller, af DUC, som stadig kommer til udtryk i redegørelsen. Det er jo også et udtryk for regeringens politik og ikke specielt for denne redegørelse, men jeg synes nok, at netop denne politik afspejles igen i den usikkerhed, som opstår, fordi A. P. Møller og DUC sidder på Nordsøen og Nordsøudvindingen og Nordsøleverancerne. Jeg synes, det er ganske komisk, at ministeren et sted giver udtryk for sådan lidt bekymring for, hvad olieselskaberne nu tænker og siger. De er jo bekymrede, og ministeren kan da godt forstå, de er lidt bekymrede, uden at jeg har indtryk af, at ministeren af den grund vil rette sig efter dem. Og så lidt senere trøster han dem med, at de har jo også deres repræsentanter i ledelsen af DUC. Det sidste synes jeg selv er et ganske talende eksempel på, hvilke usikkerheder den nuværende private konstruktion kan føre til derude i Nordsøen. Vi havde meget hellere set, at det havde været et nationalt anliggende, altså at det var et nationaliseret foretagende, som stod for både gasudvinding og olieudvinding i Nordsøen, sådan at hele gasforsyningen og olieforsyningen fra den side ville være på offentlige hænder, ikke bare når det drejer sig om transmission og distribution, ilandføring, men også når det drejer sig om udvindingen. Vi mener, at det kan være nødvendigt at komme tilbage til det spørgsmål igen.

Vi mener, det er meget vigtigt – her deler vi helt den grundopfattelse, som kom til udtryk hos regeringen – at den fortsatte afhængighed af olie må brydes, dels igennem om-

[Gert Petersen]

fattende besparelser, hvor vi også mener at en afgiftspolitik, der opmuntrer til sådanne besparelser, kan være en nødvendighed, dels, som det også er sket i nogen udstrækning, ved overgang til kulforsyning i kraftværkerne og ved overgang til andre energikilder, hvor vi stryger atomkraften, men peger på de stedsevarende energikilder, solenergi, vindenergi, biogas, geotermisk energi og naturgas som noget meget væsentligt, noget meget centralt og også – hvis man endelig vil sammenligne med kernekraften – noget langt mere afgørende end kernekraften, når det drejer sig om at ophæve eller formindske olieafhængigheden.

Derfor er det vores synspunkt, at man ikke må forsinke gennemførelsen af planerne omkring naturgasilandføringen. Jeg synes nok, at den socialdemokratiske ordfører, hr. Erik Holst, ligesom lukkede op for, at man kunne udsætte den et år eller to ud over, hvad man havde tænkt sig. Det vil jeg meget stærkt advare imod, og jeg håber ikke, at det bliver til noget.

Vi vil også vende os med megen bestemt-hed mod, at man starter en eksport af naturgassen. Der var en eller anden ordfører heroppe, der havde nogle betragtninger om bageren, der bagte brød og byttede det med andre varer, men hvis bageren nu er ved at dø af sult, så er han først og fremmest nødt til at spise sit eget brød, og så er det meget praktisk, at han har det brød, som han har bagt. På samme måde er vi i en energipolitisk klemme, det er alle enige om, og derfor må vi naturligvis selv anvende den naturgas, som vi kan producere, og som kan ilandføres her, og der bør ikke være tale om, at man eksporterer naturgas.

Endelig til sidst: vi tillægger netop naturgassen en meget høj prioritet i regeringens energiplan og dermed også i de investeringsdrøftelser, vi skal i gang med. Her bliver der tale om nogle valg, og os forekommer det helt indlysende, at de milliarder af kroner, der er tale om her, må vi hellere investere i naturgas og dermed sikre energiforsyningen og en formindsket afhængighed af oliefor-syningen end f. eks. i en Storebæltsbro, som under alle omstændigheder ville føre til et øget energiforbrug. Den prioriteringsdiskussion kommer vi ikke uden om i forbindelse heller med spørgsmålet om naturgassen.

Kaj Hansen (DKP):

Denne forespørgselsdebat er jo begrænset til naturgasforekomsterne i Nordsøen, DUCs rolle i den forbindelse og rørdledning fra Nordsøen til dansk landområde. Ved en anden lejlighed ville det nok være ønskeligt at tage spørgsmålet om A. P. Møllers eneretsbevilling op til drøftelse, i særdeleshed de mange og mærkværdige transaktioner, der har fulgt bevillingen, siden den blev givet den 8. juli 1962. Det kunne der siges meget og meget interessant om, men jeg skal ved denne lejlighed kun beskæftige mig med gasforekomsterne og DUCs store betydning i forbindelse med udvinding af gassen i det danske område af Nordsøen.

Ministeren tager i sin redegørelse udgangspunkt i den aftale, der blev indgået med A. P. Møller den 15. juli 1976. Det havde nok været mere korrekt og mere oplysende for befolkningen at tage udgangspunkt i den situation, der opstod i 1975. Den 12. december 1975 afgav handelsministeriets tilsynsråd en rapport om A. P. Møllers eneretsbevilling. Det skal heller ikke glemmes, at tilsynsrådets konklusion var, at bevillingshaverne ikke kan opretholde deres ret til at drive efterforskning og indvindingsvirksomhed efter naturgas og kondensat. Kammeradvokaten, der blev spurgt, var enig i denne bedømmelse.

På den baggrund stillede jeg den 4. februar 1976 det spørgsmål til handelsministeren, om han ville fratage A. P. Møller eneretsbevillingen til efterforskning og udvinding af gas. Den daværende handelsminister, nuværende justitsminister Erling Jensen, svarede, at bevillingshaverne bestred det standpunkt, som tilsynet og kammeradvokaten havde givet udtryk for, og at man derfor fandt det rigtigst at søge en forhandlingsløsning.

Jeg behøver vel næppe at tilføje, at kom-munisterne var uenige heri og ønskede, at bevillingen dengang blev frataget A. P. Møller, og at et dansk statselskab fik overdraget udforsknings- og udvindingsretten. Men handelsministeren og dermed regeringen ville forhandle sig til rette med A. P. Møller. På trods af de meget stærke kort, regeringen var i besiddelse af over for A. P. Møller, endte forhandlingerne i et for regeringen og be-folkningen kummerligt resultat, nemlig afta-len af 15. juli 1976.

[Kaj Hansen]

Den indeholdt en bestemmelse om, at A. P. Møller senest den 1. maj 1978 skal fremkomme med en rapport om mulighederne for gasudvinding. Det forekommer mig at være en ren selvfølgelighed. Men der står også i aftalen, at hvis rapporten viser, at det er økonomisk forsvarligt at iværksætte en produktion med salg for øje, så vil denne blive igangsat. Det er her værd at understrege, at det er bevillingshaverens vurdering, der lægges til grund, og ikke regeringens.

Uden at få noget reelt til gengæld forlængede regeringen endvidere DUCs efterforskningsperiode til den 8. juli 1984.

Et andet vigtigt punkt i aftalen er salgsforhandlingerne. Er det ikke formidabelt: staten har fået forkøbsret til den gas, der ligger i den danske undergrund, og som udvindes. Det er ikke meget værd, når DUC har ret til at tilbyde gassen til andre lande til den pris, der kan opnås, og kun hvis Danmark vil give samme pris, kan vi få vores egen gas. Sagt på en anden måde: A. P. Møller sælger dér, hvor han kan opnå den største profit, uanset om det er Danmark eller det er et andet land.

Kommunisterne finder, at A. P. Møller i temmelig lang tid har saboteret en gasudvinding. Jeg ved ikke, om det hænger sammen med nogle bemærkninger i ministerens tale – jeg citerer:

»Det er klart, at en naturgasforsyning vil skabe betydelige ændringer på opvarmningsmarkedet i Danmark samt skabe problemer i relation til de forsyningsselskaber, hvis produkt fortrænges. Det er derfor forståeligt, at oliebranchen ser med bekymring på en introduktion af naturgas i Danmark.«

Ja men vi ved jo, at det er nogle af de store olieselskaber, der har 70 pct. af udvindingsretten i det danske område af Nordsøen, og det er også de dominerende i DUC. Jeg tror ikke, det er nogen tilfældighed, men en bevidst politik, når DUC indtil nu ikke har været til at formå til at sætte en gasproduktion i gang. En gasproduktion forbundet med en statslig rørledning til dansk landområde kunne betyde mere afhængighed af staten, og når uafhængigheden ved olieproduktionen er større og dermed mulighederne for større profit, hvorfor så forhaste sig med en gasproduktion?

Til det helt konkrete spørgsmål, vi her diskuterer, om vi skal have en dansk statsejet

rørledning fra det danske område i Nordsøen til dansk landområde, svarer kommunisterne klart ja. Vi bakker altså op om handelsministerens synspunkt i dette konkrete spørgsmål. Men vi afviser blankt al tale om, at vi ikke skal have den rørledning, at vi eventuelt skal bytte gas med olie osv. Man kan godt undre sig over, at denne snak også kommer fra det energipolitiske udvalgs formand, hr. Karlskov Jensen. Noget mere indsigt i problemerne og en del mere realitetsans netop fra det energipolitiske udvalgs formand kunne nok være ønskelig, for det er da forhåbentlig ikke sådan, at venstre yderligere og bevidst vil fratage Danmark enhver mulighed for at gøre sig bare delvis uafhængig af andre lande. Hertil kommer jo, at vi mister muligheden for på den bedste og billigste måde at udnytte nye fund af naturgas, og dem vil der nok komme en del af fremover.

For bare få år siden regnede man ikke med, at de danske forekomster af olie og gas kunne dække ret meget af landets energibehov. Det var på samme tidspunkt, a-kraftværkerne var meget inde i billedet. Det blev dengang udlagt sådan, at a-kraftværker simpelt hen var en nødvendighed for at sikre den energimængde, der var brug for fremover.

Nu ser billedet en del anderledes ud. Den udvinding af olie og gas, der nu er mulig, svarer til 40 pct. af det nuværende danske energiforbrug. Det fordeler sig med 17 pct. gas og 23 pct. olie. Det er klart, at energiforbruget vil stige, men det er vel lige så klart, at produktionen kan sættes i vejret fra nye fund.

Her bliver jeg nødt til – også i forbindelse med det, hr. Erik Holst var inde på om Ruth-strukturen – at spørge ministeren, efter at jeg har konstateret, at kommunisterne er enige med regeringen i, at man ikke skal have lov til at afbrænde den associerede gas fra Ruth-feltet: hvor længe vil regeringen finde sig i, at A. P. Møller, altså DUC, faktisk stopper eller i hvert fald ikke vil påbegynde en olieudvinding fra Ruth-strukturen efter det svar, man har fået fra regeringens side?

Der er flere positive virkninger af en rørledning fra Nordsøen til dansk område og et udbygget distribueringsnet. De samlede investeringer til produktionsanlæg, søledning og behandlingsanlæg udgør ca. 2½ mia kr.

[Kaj Hansen]

Transmissioner og distribueringsnettets udbygning vil koste ca. 5,5 mia kr., men der er forbundet en lang række fordele ved disse investeringer. Et dansk naturgasnet kan være tjent ind, som også ministeren redegør for, inden udgangen af dette århundrede. Der ligger et betydeligt beskæftigelsesmæssigt perspektiv i projektets gennemførelse. Der regnes med en beskæftigelse på 4.500 mand pr. investeret milliard kroner eller i perioden 1978-89 i alt 37.000 mandår. Det skulle nærmest være en lækkerbissen for alle, som gerne vil være med til at skabe beskæftigelse til nogle af de 200.000 arbejdsløse.

Det er min opfattelse, at fordelene ved en gasledning fra Nordsøen vil vokse i takt med udviklingen. Det betyder, at der kan blive tale om tilkobling til et nordisk røret og ligeledes til en sydgående ledning, der endog kan få forbindelse med den gasledning, der går fra Sovjetunionen til Vesttyskland. Men sagen haster. Den er blevet forsinket alt for længe.

Hr. Arentoft, som var meget imod en gasledning overhovedet, bør erindre sig, at Danmark er det eneste land i Europa, der ikke har naturgas, og ved at Danmark ikke har etableret en naturgasledning, sætter det sig fuldstændig uden for et europæisk naturgasnet. Det kan næppe være klog politik.

Jeg må også lige sige med det samme, når jeg beskæftiger mig med hr. Arentoft, at kommunisterne ikke kan stemme for, men vil stemme imod den dagsorden, der er foreslået. Jeg kunne godt tænke mig at stille hr. Arentoft et spørgsmål. Der står, at skatteyderne ikke må betale den rørledning, men den skal jo betales. Derfor vil jeg gerne spørge hr. Arentoft: hvis der kom en tilføjelse til dagsordenen, hvori der stod, at rørledningen skal betales ud af DUCs fortjeneste ved gas- og olieudvinding, kunne hr. Arentoft så slutte sig dette?

Det koster selvfølgelig nogle milliarder kroner at få det her etableret. Har vi råd til det? Eller rettere sagt: har vi råd til at lade være?

For øvrigt skulle det ikke være noget problem at få en sådan rørledning betalt. Nu skal vi jo ikke diskutere investeringsopgaver i dag, men jeg finder det foruroligende, og det gør mit parti i det hele taget, når der allerede i embedsmandsrapporten tales om, at det ikke er muligt både at investere i et gas-

ledningsnet og i en Storebæltsbro. Jeg synes ikke, det tyder på hverken perspektiv eller klarsyn. I øvrigt skulle redegørelsen vel nok have afholdt sig fra disse, jeg vil kalde det ledende konklusioner.

Sagen er jo, at det danske folk ikke fortsat behøver at finde sig i, at tidligere regeringer bevidst eller ubevidst, på grund af naivitet, forbrydelse og dumhed, har pantsat den danske undergrund til lands og til søs for en slik og overladt enorme fortjenester til A. P. Møller og hans partnere, Shell, Chevron og Texaco. Ud fra de forhold, der nu er kendt, vil nettofortjenesten ved gasudvinding over en periode på 20 år udgøre 21 mia kr. eller godt 1 mia kr. årlig. Tager vi også olien med, viser det sig, at nettofortjenesten i løbet af 20 år udgør ca. 45 mia kr. eller i alt for disse ting ca. 3 mia kr. årlig. At lade disse kæmpeprofitter gå til A. P. Møller og udenlandske olie-selskaber kan ikke forsvares over for det danske folk. Derfor har kommunisterne også tidligere fremsat forslag om nationalisering af olie- og gasudvindingen.

En sådan beslutning er det nok ikke muligt at få taget i dag, og vi ønsker for så vidt heller ikke i dag under denne forespørgselsdebat at foregribe begivenhederne, men da vi har dårlige erfaringer med de aftaler, regeringen indgår med A. P. Møller, uden at de har været forelagt folketinget – jeg tænker på eneretsbevillingen i 1962 og aftalen af 1976 – finder vi det rigtigst, at sådanne aftaler forelægges folketinget, før bindende aftale med DUC indgås.

Jeg skal derfor fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget tager handelsministerens redegørelse til efterretning,

pålægger det regeringen at forelægge folketinget resultatet af forhandlingerne med DUC, inden bindende aftale med DUC indgås,

og går dermed over til næste sag på dagsordenen.«

Anden næstformand (Glistrup):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

[Svend Haugaard]

Svend Haugaard (RV):

Jeg vil gerne sige tak til ministeren for en saglig redegørelse. Der må nødvendigvis være en del ubekendte stadig væk, men redegørelsen er alligevel et godt grundlag for en videre debat.

Vi er meget enige med ministeren i bemærkningen om, at der her er tale om en meget vanskelig sag, hvis udfald vil have vidtrækkende betydning for vort samfund. Det var rart, om vi med styrke kunne tilføje »forventede heldige« udfald vil have positiv betydning for vort samfund.

Vi erkender, at der er meget teknik i denne sag, meget med faglig viden, og det kan være svært for os andre at følge tilstrækkeligt med. Vi må også erkende, at der indtil videre er nogle ubekendte med hensyn til forsyningsmuligheder, prisudvikling osv., som er af afgørende betydning. Men vi venter spændt på den rapport, som skal sige os, om der er tilstrækkelige forsyninger til, at det er forsvarligt at investere de meget store beløb i et distribueringsnet. Vi håber på, at det er tilfældet. Troen må vi vel vente med, indtil vi ser rapporten.

Vi erkender, at der er så store vanskeligheder i denne sag, at det ikke er uforståeligt, om regeringen i visse situationer kan have været lidt vægelsindet og lidt usikker, og vi mener heller ikke, det er uforståeligt, om man nu og da kan komme ud for nogle fejl-vurderinger.

På den anden side skal der træffes beslutninger, vi skal sikre energiforsyningen, vi skal være mindre sårbare over for leverings-svigt af olie, og ikke mindst af hensyn til erhvervenes energiforsyning og deres planlægning er der behov for beslutninger om, hvilke energikilder vi vil satse mest på.

Danmark er uhyre sårbart energimæssigt. Vi satser meget ensidigt på olie, og vi kan lettere end noget andet industrialiseret land komme ud for en katastrofe på energiforsyningsområdet. Selv om vi sparer efter evne, og selv om vi passer på og prøver på at hindre, at energiforbruget stiger voldsomt, er det helt afgørende, at vi får mulige alternativer til olien.

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at det radikale venstre prioriterer naturgassen meget højt, både fordi den er så renlig, som tilfældet er – som bekendt forbrænder kul-

brinter til kuldioxyd og vand, og det er jo miljømæssigt særdeles fordelagtigt og derfor at foretrække fremfor en række andre energikilder – og fordi den kommer fra vort eget område med ret stor sikkerhed for, at man ikke får svigt, især da hvis man forbinder nettet ved transitlejninger til andre, så man kan undgå, at tekniske uheld giver midlertidigt forsynings-svigt. Men det er også sådan, at gassen helst skal bruges, mens den er der; den er svær at gemme. Olien derimod skal udvindes.

Det er klart, at vi må tage en række andre muligheder med ind i beregningerne, herunder naturligvis de vedvarende energikilder, og vi har heller ikke afvist muligheden for senere at få kerneenergi, men vi synes, vi må erkende, at i første omgang ligger det sådan, at naturgassen er det eneste, som meget hurtigt kan få en virkelig afgørende andel af vort samlede forbrug og derved begrænse vores afhængighed af olien.

Jeg vil derfor gerne slå fast, at under den forudsætning, at den rapport, vi får om et par måneder, viser en tilstrækkelig mængde dansk naturgas i sokkelområdet til en økonomisk forsvarlig ilandføring, mener vi, at der hurtigt skal træffes beslutning om dens udvinding, og vi mener, at den bør ilandføres i Danmark, hvis ikke der er helt urimelige økonomiske misforhold i forbindelse hermed.

Vi synes, det vil være en underlig ting, at Danmark, der er så energifattigt, som tilfældet er, videresælger den energi, som vi selv har så hårdt behov for. Hr. Arentoft brugte et eksempel om en bager, der ikke blot levede af brød. Jeg synes, eksemplet havde været bedre, hvis man havde sagt, at det vil være uklogt af den bager, der selv sulter, at sælge sit sidste stykke brød.

Det er rigtigt, synes vi, at bruge denne naturgas selv her i landet, fordi den er så renlig, fordi den kan give os de mere sikre forsyninger, og fordi vi mener, at det valuta-mæssigt på lang sigt også må være en fordel, især hvis det skulle vise sig, at olien stiger stærkest i pris.

Hvis den første naturgas sendes et andet sted hen, vil nye store fund i den danske sokkel gå samme vej. Er ledningen først lagt forkert, er der ingen vej tilbage.

Stadig under de nævnte forudsætninger ser vi gerne en hurtig udbygning af forsyningsnettet. Vi mener herved at få den bedste

[Svend Haugaard]

rentabilitet og den hurtigste balance mellem udgift og indtægt, og vi mener også, at vi på den måde hurtigst kommer ud af det store afhængighedsforhold af olien. Samtidig ligger det jo sådan, som jeg har nævnt det, at gassen er til rådighed samtidig med olieudvindingen, og det vil være upraktisk at tøve med dens udnyttelse.

Vi er klar over, at det er meget store investeringer, der skal til, og at der vil komme et voldsomt pres på vores likviditet, men vi er også indstillet på, at andre investeringsplaner skal tages op til revision, hvis det viser sig nødvendigt.

Det betyder også, at det haster med en beslutning om, hvordan gassen kan anvendes i husholdninger, industri, kraftværker osv., og hvilke geografiske områder man især vil sætte ind over for.

Vi forventer derfor, at regeringen snarest fremlægger en plan for anvendelsesområdet, for distribueringsnettet, herunder også hensynet til døgn- og sæsonudjævninger, som kan blive et problem. Herunder mener vi også, at vi skal have en redegørelse for, hvordan man kan beregne afgrænsningen af rentabilitet i forhold til beboelsestæthed.

Jeg vil gerne stille det spørgsmål, om man i sine overvejelser af de muligheder, der kan være for en senere udnyttelse af distribueringsnettet på det tidspunkt, da naturgassen slipper op, har overvejet brugen af andre luftformige energiarter som f. eks. brint.

Vi mener, det haster med at forberede en beslutning om en fordeling af udgifterne mellem stat, kommune og forbruger, og vi er i øvrigt enige i, at gassen skal bringes frem til forbrugerne til en pris, der ikke giver forbrugerne ekstra udgifter. Vi må vel snart få besked om en påtænkt takstpolitik og om, hvilke tilskud man kan tænke sig der kan blive tale om f. eks. til gasbrændere o. lign., samt om, hvilke planer man har om tilslutningspligt.

Vi finder det rigtigt, at sagen forberedes i regionsudvalg, og at kommunerne inddrages stærkt i forhandlingerne. Vi mener også, at det må med i forberedelserne, at man stærkt stiler efter, at det er danske virksomheder, der i videst muligt omfang kan overtage anlægsarbejdet.

Endelig vil vi give tilslutning til den størst mulige ansvarlighed over for beholdningerne. Vi er enige med regeringen i, at det er uan-

svarligt at afbrænde gas ved boreplatforme, hvor det er muligt at undgå det, og hvis de tekniske vanskeligheder bliver for store herved, ser vi hellere, at man tøver med olieudledningen, til man er klar til også at bruge naturgassen.

Endelig er vi enige i det vigtige i, at der sker en grundig udtømmning af reservoiret for både olie og gas. Men vi venter på denne rapport, for at der kan træffes den endelige beslutning.

Med hensyn til det af hr. Arentoft stillede dagsordensforslag kan jeg med det samme sige, at det er ganske udelukket, at sådanne investeringer, som der her er tale om, hvor der skal investeres år forud for indtægterne, kan lade sig gøre, uden at der tages offentlige midler med ind. Det er det sædvanlige skattegas fra fremskridtspartiets side, og det er desværre i denne forbindelse helt uden brændværdi. Vi må afvise dette dagsordensforslag.

Honoré (KrF):

Også jeg vil gerne takke handelsministeren for den særdeles udførlige historiske redegørelse for udviklingen med at forberede indføringen af naturgas.

Det er vanskeligt at komme ind i debatten på dette tidspunkt, hvor så mange andre ordførere har fremlagt væsentlige argumenter og stillet revelante spørgsmål. Jeg opfatter denne debat som en informativ deldebat, hvor vi prøver at skyde os ind på de afgørende spørgsmål, der skal søges afklaret i det kommende halve år. Vi skal derfor ikke tage stilling for eller imod indføring af naturgas som konklusion på denne debat, men søge at få afklaret nogle af de væsentlige problemer.

Et af disse problemer er, hvor store chanceerne er for, at vi kan modtage supplerende gasforsyninger fra udenlandske kilder. Skønnet over de danske gasforekomster vil være behæftet med en vis usikkerhed. Hvis disse gasforekomster er betydeligt mindre, end der skønnes, vil samfundet stå med en betydelig bet, have foretaget en fejlinvestering i milliardklassen, medmindre vi kan få supplerende gasforsyninger udefra.

Ministerens anfører, at i statusrapporten var udgifterne til en ilandførelse over Jylland til Tyskland af samme størrelsesorden som en samlerørsledning direkte til Tysk-

[Honoré]

land. De hidtil påviste gasreserver var imidlertid ikke tilstrækkelige til at retfærdiggøre et så stort projekt. Men længere fremme i redegørelsen står der så, at man imidlertid har fundet endnu mere gas i Ekofiskfeltet. Jeg vil gerne spørge, om det er opdagelser, der er fremkommet siden affattelsen af statusrapporten, og om disse opdagelser modificerer statusrapportens betragtninger.

Så siges det, at de nye gasforekomster måske kan være basis for et transportsamarbejde. Jeg er klar over, at vi derigennem nedbringer udgifterne til vores eget ledningssystem, men mit spørgsmål er, om Danmark kan være sikker på at kunne købe noget af den norske naturgas, der ellers skulle gå til Tyskland. Hvad er indholdet af de kontrakter, nordmændene har med Tyskland angående mængderne af naturgasleverancer? Udelukker de, at andre lande såsom Danmark kan få del deri? Giver de tyskerne forkøbsret til denne naturgas? Giver de dem ret til en vis procentdel? Skal Danmark eventuelt købe sin del af gassen fra de norske felter af tyskerne?

Et andet spørgsmål, som ministeren er inde på, er spørgsmålet om eksport af gas til udlandet. Jeg er klar over, at mange argumenter taler imod eksport af gas til udlandet. Der er argumentet om forsyningssikkerhed, tab af mulighed for at sikre os leverancer fra nye fund på dansk område og muligheden for et gassamarbejde med nabolandene. Men alligevel bliver vi nødt til at undersøge også denne mulighed især i form af byttearrangementer. Dette er også blevet foreslået fra anden side, fra Oliebranchens Fællesrepræsentation.

Handelsministeren omtaler dette spørgsmål og mener, at det bliver en handel mellem DUC og udenlandske gasselskaber. Men, spørger jeg, kan man ikke tænke sig, at det bliver Danmark, der i kraft af forkøbsretten køber gassen og derefter videresælger den til de udenlandske selskaber imod f. eks. kul, elektricitet eller olie? Kan Danmark eventuelt opnå garantier for tilstrækkelige olieforstyringer fra Norge til rimelige priser? Er det tænkeligt, at Danmark for valutaindtægter ved salg af naturgas på verdensmarkedet engang vil kunne sikre sig tilstrækkelig olie?

Der er et andet problem, som jeg synes vi i for ringe grad har været inde på, og det er spørgsmålet om sikkerhedsproblemerne om-

kring gasforsyningen. Man har i høj grad fokuseret på sikkerhedsproblemerne omkring kernekraftværker. Det har man derimod ikke gjort, hvad angår naturgasforsyningen. Her vil jeg da gerne spørge, hvor stor risikoen er for, at der kan ske ulykker på den store ledning ind til Jylland og på de 700 km højtryksledning. Hvordan vil en sådan ulykke forme sig? Hvor stor risiko indebærer den for omkringboende? Hvordan vurderer man mulighederne for, at terroristaktioner kan være rettet imod sådanne ledninger? Og en ting, som mange husstande sikkert vil være interesseret i, er, hvilke farer der er forbundet med at anvende gas i husene. Hvis gassen er lugtfri, vil der formodentlig være eksplosionsfare i tilfælde af utætheder i gasledningerne. Man må have gjort en række erfaringer i udlandet med hensyn til risikomomentet, som vi også må drage ind i vore overvejelser. Og dersom der er store risici ved gashøjtryksledninger, overvejer regeringen så at lade etableringen af naturgas være afhængig af en folkeafstemning på landsplan eller på lokalt plan?

Naturgasplanen opererer med et enormt gaslager, der skal udjævne sæsonudsvingninger. Jeg vil gerne vide, om man har overvejet de sikkerhedsmæssige forhold omkring et sådant kæmpelager af naturgas. Frembyder et sådant kæmpelager ikke langt større farer end noget kernekraftværk? Jeg synes, det må være helt klart, at vi ikke kan træffe nogen afgørelse om anvendelse af naturgas, før de sikkerhedsmæssige forhold omkring også et sådant kæmpenaturgaslager er fuldt ud belyst.

Ministeren fremhæver, at der ikke er noget konfliktpunkt mellem naturgas og kernekraft. Grunden er, at de hver har deres anvendelsesområde. Jeg tillader mig at sætte et spørgsmålstejn ved denne opfattelse. Naturgassen skal for en stor del anvendes til boligopvarmning. Dette kan imidlertid også ske ved elopvarmning og anvendelse af overskudsvarme fra kraftværker gennem fjernvarme. Således kan elektricitetsværker og naturgas godt have fælles anvendelsesområde, og jeg mener derfor, at beslutningen om anvendelse af naturgas må ses i sammenhæng med regeringens planer for kraftvarmeværker, herunder kernekraft.

Som bekendt forudsætter anvendelsen af naturgas også, at de enkelte husstande an-

[Honoré]

skaffer nye varmeanlæg, der vil beløbe sig til måske en halv snes tusinde kroner. Men for det samme beløb vil husstandene formodentlig kunne anskaffe sig væsentlige dele af solvarmeanlæg eller jordvarmeanlæg, og i modsætning til gasvarmeanlæg vil sådanne anlæg ikke skulle udskiftes over hele linjen, når der pludselig ikke er mere gas i hanerne.

Disse noget forbeholdne og spredte bemærkninger skal ikke forstås som nogen afvisning af en dansk naturgasforsyning. Kristeligt folkeparti finder imidlertid, at der endnu er mange ubesvarede spørgsmål i forbindelse med dansk naturgasforsyning, og jeg vil gerne understrege, at disse ubesvarede spørgsmål ikke alene knytter sig til spørgsmålet om gasmængden i det danske område. Vi håber, at vi kan få disse spørgsmål grundigt belyst inden efteråret, så folketingets beslutningsgrundlag til den tid er væsentligt bedre end i dag.

Mølgaard (DR):

Dagens diskussion må ifølge sagens natur blive lidt luftig. Det vidste forespørgerne utrykkelig på forhånd, men de måtte åbenbart have et stærkt komprimeret behov for at få denne gasdebat i dag, når de fastholdt ønsket om den.

Jeg vil gerne takke ministeren for det, der i hvert fald er kommet ud af debatten, nemlig en meget omfattende og veldokumenterende redegørelse. Den efterlader nogle spørgsmål ubesvarede. Der er hvide pletter, men ministeren peger også selv på dem i redegørelsen, disse hvide pletter på landkortet, og ministeren og hans embedsmænd kan nu engang ikke bebrejdes, at de er der med de koncessioner, de arbejder under, eller skal vi sige det på en anden måde, med de vilkår, der udspringer af den koncession, der nu engang er udstedt. Skete ulykker skal der ikke bores meget i i dag fra min side.

Regeringen har handlet rimeligt med sit store, vidt forgnede arbejde med forberedelse af den større grad af handlefrihed i energiforsyningsmæssig henseende, vi har brug for in casu, som romerne sagde det, på naturgasområdet.

Regeringen og alle vi andre savner nogle oplysninger, men de kommer jo snart, og når de foreligger, skal man i gang med to ting: punkt 1 en handel og punkt 2 politiske for-

handlinger. Man skal i gang med en handel med DUC og politiske forhandlinger om investeringerne. Den sidstnævnte del tager nok fat før den førstnævnte, og forespørgslen i dag, der måske nok kunne forekomme lidt utidig, kan da i hvert fald også udnyttes positivt til at antyde et mandat for regeringen, hvis et sådant ikke måtte foreligge fuldstændig klart på forhånd, et mandat for handelsministeren til forhandlingerne om koncessionsudnyttelse.

Jeg vil gerne på retsforbundets gruppes vegne tilsige regeringen og ministeren al mulig støtte til varetagelse af samfundsinteresserne på den desværre eksisterende koncessions grundlag. Ministeren skal have den videst mulige handlefrihed, kun bundet af respekten for afgivne løfter og indgåede aftaler, men også uden ekstrapolation ud fra deres ånd, eller hvad man nu ellers skal kalde det, egentlig ånd kan det være svært at betegne det som, når man sælger sin hest en dag i én omgang og får en sæk rådne æbler ud af det. Jeg lovede ikke at bore i den handel, men tilsiger regeringen, at vi vil støtte, at man nu ikke afleverer sækken, for den kunne måske egentlig være god nok.

Jeg vil dog føje den koncession til, at regeringen også må handle fornuftigt. Guld og også naturgasforsyning kan købes for dyrt, og det kan gas i hvert eneste danske hjem måske også. Spørgsmålet er, om dette alt i alt bliver rimeligt på den meget lange sigt.

Jeg savner her nogle vurderinger af forsyningsmulighederne helt andre steder fra end fra Nordsøen. Det kan hændes, at vi skal afstå fra dem af hensyn til forsynings sikkerheden og den politiske afhængighed, der kunne udspringe af det, men jeg vil gerne høre om andre landes vurderinger af både tekniske muligheder, økonomi og sikkerhedsvurderinger i så henseende, for omfanget af vort nær-distributionsnet og omfanget af omstillingsrimeligheden ned i forbrugerleddet må vurderes i forhold til det perspektiv, det langsigtede perspektiv for forsyningskanaler, der både kunne tænkes udvirket ved teknologiens fremskridt og kunne tænkes udnyttet ved forsyningskanaler med hidtil kendte forsyningskilder som baggrund, med forsyninger over langt længere afstande, end der er taget stilling til i redegørelsen, som vi i dag har fået fra ministerens side.

[Mølgaard]

Der må også vurderes nøjternt med hensyn til, om der bør investeres i anvendelse ud i småforbrugerledet i alle leder og kanter af landet, og hvor meget der bør sættes på de allerede tilvejebragte energiforbrugsklumpers gasforbrug, fjernvarmeværkernes og elværkernes. Vi savner her endelig kortlægning af landet i henseende til energibehov nettomæssigt set. Man arbejder på det, og jeg vil gerne anføre, at jo flere detaljer man kan fremlægge tidligst muligt, jo bedre er vi stillet for vurderingerne. Man venter jo en endelig rapport om et års tid, men delrapporter kunne nok være ønskelige i mellemtiden.

Vi er dermed langt ovre i det andet sæt problemer, nemlig spørgsmålet om, hvor der skal investeres, for vor økonomiske formåen til investeringer er nu engang ikke ubegrænset. Der er allerede i pressen anslået toner om, at vi ikke har råd til en Storebæltsbro og naturgas på én gang, og ordførere har også her i dag været inde på den problemstilling. Jeg synes nok, at det er noget vanskeligt prioriteringsmæssigt set at sammenligne en Storebæltsbro med naturgas. Det er en nok så vanskelig opgave som dem, vi behøver stille os overfor. Det er dog nemmere at sammeligne ting, der kan måles i samme sæt enheder, og det er dermed lettere at sammenligne a-kraft og naturgas end nogen af delene med en Storebæltsbro. Skulle der være nogen forbindelse mellem det ene og det andet sæt problemkredse, skulle det da være i anledning af, at der var udviklet projekter indebærende et a-kraftværk på Sprogø, som måske ikke kunne blive til noget, hvis vi skulle have en Storebæltsbro hen over, men man har ikke hørt om sådanne projekter, og ergo er forbindelsen der overhovedet ikke.

Jeg har derimod bemærket mig, at regeringen ikke anser naturgas for at være et alternativ til a-kraft. Det lyder ikke i sig selv fuldstændig urimeligt, heller ikke at regeringen finder, at der er visse affaldsproblemer, der skal løses, inden man kaster sig ud i a-kraftanlæg. Men jeg må gøre opmærksom på, at retsforbundet også finder, at der er andre sikkerhedsproblemer i tilknytning til energiforsyning fra a-kraft og det ikke mindst på den forsyningsikkerhedsmæssige side. Vi er ærlig talt ikke vel rustede med a-kraftværker, der kræver beriget uran, som kommer fra endnu færre kilder, end olien springer fra i dag.

Lad mig i øvrigt tilføje, at den sidste olie har vi næppe heller fået endnu. Men lad os dog forsøge at sprede os i tide i forsyningsmæssig henseende ved udvikling af alternative kilder og forsyningsnet. Vindkraft og sol- og jordvarme, ja vel, det batter måske ikke nok, gassen måske heller ikke. A-kraft kunne måske være en yderligere forsyningskilde, men der må dog sættes nok så markante og nok så mange spørgsmålstejn ved det som dem, regeringen sætter.

Troen på EF-solidaritet både på gasområdet, hvis man leverer til vore partnere dér, og på a-kraftområdet, hvis de skal levere os brændstoffet, ja, den turde oprigtig talt om ikke tidligere så på det seneste være gået i fisk.

Nogle ordførere har i dag anført, at de ikke finder, at vi med vold og magt skal have naturgas. Jeg kan tilføje, at vi bestemt heller ikke i retsforbundets gruppe finder, at man med vold og magt skal have a-kraft, og det er der måske nogle af ikke-voldstilhængerne på naturgasområdet der finder. Vi er positivt stemt over for alternativer til a-kraft og for naturgasudnyttelse.

Vi finder, at det nordiske samarbejde burde kunne udbygges, og hilser med tilfredshed de toner, der lyder i regeringens redegørelse for, at man har arbejdet i den retning, og at man agter at fortsætte arbejdet i den retning. Jeg tror, der er brug for en intensivering heraf, og jeg tror bl. a., at en ren og skær teknologioverførelsesformidling ville være overmåde lønsom. Man er opmærksom på det, men næppe nok. Sverige, Norge og Danmark – og Finland for den sags skyld med – har hver især begået dumheder på det energiforsyningsmæssige område og savner bl. a. leverandøruafhængighed. Men så lad os dog lære af hinandens dumheder, lad os lære af hinandens erfaringer, og lad os satse på den sum af teknologisk viden, som vi tilsammen råder over. Vi bør skabe os en sådan fælles pulje af viden og formidling af viden i størst mulig udstrækning. Norge har allerede tabt meget på at bygge på amerikanske standarder, der viste sig også at kræve amerikanske og dyre komponentleverancer. Danmark har begået sine dumheder, og Sverige har det på a-kraftområdet. Lad os sikre os, at vi ikke begår dumhederne alle fire steder i Norden. Lad os prøve på at undgå dem andetsteds.

[Mølgaard]

Jeg vil alt i alt sige, at vi bakker regeringen op, når den varetager nationale interesser. Vi bakker regeringen op i de forestående forhandlinger til at varetage nationens interesser, og vi tror i grunden, at regeringen har det som mandat i endnu større udstrækning end nogen privat virksomhed. Uden at man skal komme ind på nogen mistænkeliggørelse af *dens* motiver, så kan det dog ikke nødvendigvis forventes, at *dens* interesser er de nationale. Vi bakker regeringen op i at varetage nationale interesser såvel som nordiske interesser. Vi bakker regeringen op i forsøgene på at skaffe os den størst mulige spredning på energiforsyningskilder. Regeringen skal ikke være i tvivl om, at den vil få støtte fra vor side, når dens politik er sådan.

Wilhelm (VS):

Baggrunden for denne debat er ikke nye oplysninger om energiforholdene, men derimod, at det som det væsentligste grundlag for prioriteringen af de kommende større investeringer nu skulle være noget nyt, at vi havde fået budgetdepartementets investeringsredegørelse. Dér bliver jeg nødt til at sige først, at jeg vanskeligt kan forestille mig et mere afstumpet beslutningsgrundlag. Det vil jeg naturligvis begrunde, dels for redegørelsen kort generelt, dels for energiafsnittet, dels specielt for naturgasen.

Hvor uberettiget det end er, så vil redegørelsen efter al sandsynlighed få stor indflydelse på afgørelser, der meget stærkt bliver bestemmende for samfundets udvikling mange årtier frem, privat eller kollektiv trafik, beboelsens og arbejdspladsens indbyrdes placering, forbrugssammensætningen, privatforbrug kontra forbrug af uddannelses- og sundhedsvæsen osv., holdningen til miljø- og ressourceproblemer, arbejdsløshedens størrelse, graden af energiforsyningsmæssig og dermed politisk afhængighed af multinationale kapitalkoncentrationer osv.

Det er på den baggrund fristende at sige, at den håndfuld teknokrater, der har lavet redegørelsen, dermed er blevet den tætteste magtkoncentration, der nogen sinde er set i kongeriget. Men det skal samtidig understreges, at de i det væsentlige kun har leveret, hvad den socialdemokratiske regering har bestilt, og hvad er så det?

Det er et beslutningsgrundlag, som overfører den målestok, der er enebestemmende for de privatkapitalistiske investeringer, nemlig den enøjede økonomiske rentabilitet, til de offentlige investeringer, som dog hidtil i nogen grad har taget sigte på at råde bod på den private rentabilitetsjagts ulykkesfølger. Det er et beslutningsgrundlag, som på forhånd afstår fra at sætte ind imod arbejdsløshed, fordi, som det faktisk siges, man jo nødvendigvis skulle beslægtlægge så meget arbejdskraft og kapital, at det private erhvervsliv afskæres fra den maksimale fordel ved et kommende opsving. Altså den samme kyniske begrundelse fra de sidste fire års massearbejdsløshed nu fremskrevet på de følgende mindst ti års massearbejdsløshed.

Det er et beslutningsgrundlag, som ikke indeholder mindste redegørelse for de forskellige projekters sundhedsmæssige konsekvenser, miljømæssige konsekvenser, sociale konsekvenser, psykiske og psykologiske, demokratiske eller antidemokratiske, kriminologiske eller nogen anden form for kulturelle konsekvenser, men alene for de forretningsmæssige konsekvenser. Det er endda et beslutningsgrundlag, som opgør de forretningsmæssige konsekvenser på den samme indskrænkede måde som den, der danner grundlag for private investeringer, det vil sige uden hensyntagen til afledede samfundsmæssige udgifter, f. eks. til hospitaler, til invalidepensioner, til resocialisering, til defensive miljøforanstaltninger m. v. Ikke én eneste af rentabilitetsberegningerne tager således hensyn til det forhold, at projekterne i forskellig grad mindsker arbejdsløshed, og at de reelle udgifter, der skal tages stilling til, derved bliver væsentligt mindre end angivet. End ikke de nærmest forestående investeringer, hvor alternativet med sikkerhed vides at være arbejdsløshed, tages der højde for. Det er dog ellers ikke så vanskeligt, og det er dog ellers afgørende vigtigt for prioriteringen i en arbejdsløshedssituation. VS har gjort det i alle sine beskæftigelsesforslag helt tilbage til foråret 1975, men investeringsredegørelsen gør det ikke. Man kører videre, og »man« er jo på afgørende felter de samme folk, som i sin tid lavede den berygtede PP II, der væsentligt bidrog til at forværre beskæftigelses-situationen her i landet under krisen.

Også dengang producerede man vand på privatkapitalens og på Glistrupismens mølle

[Wilhelm]

med den slags planer og redegørelser, men det var dog, kunne man tro, i troskyldig forventning om, at boom'et ville vare ved. Nu gentager man denne genistreg i en situation med 250.000 arbejdsløse uden udsigt til bedring i overskuelig fremtid.

For naturgassen når man som bekendt frem til en såkaldt rentabilitet på 6 pct. Må jeg først sige, at det ikke er dårligt. Det er jo en realrente, man her taler om, altså oven på en inflationsforventning, og derfor er det ikke dårligt i forhold til, hvad man forventer af private investeringer, men alligevel er det de mest hoveddystende forudsætninger, der ligger bag dette regneresultat.

For det første benytter man bruttoinvesteringstillene og den såkaldt interne rente. Hvis man tog hensyn til den beskæftigelses-effekt og dermed den arbejdsløshedsbesparelse og besparelse på sociale udgifter, som følger af handelsministeriets egne beskæftigelsesopgørelser over naturgasinvesteringerne, så ville nettoinvesteringen kun være halvt så stor og forrentningen dermed ca. 12 pct.

Et par andre gale forudsætninger: man insisterer på den urealistiske forudsætning, at brændselspriserne fortsætter uændret i faste kroner. Man ved, det er urealistisk. Det ville give en højere forrentning af denne investering, hvis man lavede en realistisk forudsætning, men det gør man ikke. Endelig laver man beregningen for et isoleret dansk transmissionsnet, til trods for at man selv skriver, at det sandsynlige er, at svenskerne ville koble sig på og derved forøge forrentningen.

Med andre ord – blot på disse få områder ville mere realistiske forudsætninger ændre rentabiliteten af investeringer i et gassystem fra de 6 pct., som den offentlige debat er blevet beklumret med, til omkring eller snarere ikke under 15, måske snarere omkring 20 pct.

Omvendt ser vi i atomkraftafsnittet, hvordan sådanne investeringer i enhver henseende gøres urealistisk favorable. Her har man heller ikke beskæftigelseseffekten med, men dér vender den den modsatte vej, idet der til trods for et større beløb er mindre beskæftigelse i et a-kraftværk end i et tilsvarende konventionelt, når det drejer sig om den danske beskæftigelse. Desuden regner man, så vidt det kan ses – det er jo ikke særlig godt oplyst, hvad der står i den redegørelse – med den effektforventning, der stod i 1976-

planen, altså en 70 pct. effekt på værket. Det ved alle i dag er urealistisk. Erfaringerne ude i verden siger 55 pct. Endvidere forudsætter man, at megawattprisen bare kan ajourføres 2 år frem fra det urealistisk lave niveau, man anvendte i 1976-redegørelsen.

Bare disse 3 ting korrigeret til mere realistiske forventninger ville føre til, at a-kraftinvesteringens rentabilitet ville falde fra de påståede 12½ til ca. 4 pct., og dér er det endda forudsat, at uranpriserne ikke stiger hurtigere end kulpriserne, igen en helt urealistisk forudsætning. Se bare den seneste OECD-rapport, som nu taler om en truende uranforsyningskrise om 20 år, hvor man i sidste rapport talte om, at det først ville indtræffe om 40 år.

Helt bortset fra de mange andre gode grunde til at gå imod atomkraftværker her i landet, så ligger det nu sådan, at det ikke for en relevant rentabilitetsbetragtning og ikke for denne interne rente, man opererer med, er en fordel i forhold til naturgassen, for så vidt der overhovedet er tale om alternativer, for de 6 pct. bliver til over 15 pct., og de 12½ pct. for a-kraftværkerne reduceres til omkring de 4 pct.

Det er kvaliteten af det beslutningsgrundlag, den socialdemokratiske regering har foranlediget udarbejdet. Vi kan ikke deltage i taksigelserne for et så afstumpet beslutningsgrundlag. Vi må tværtimod advare imod det, og vi kan tilsige et ihærdigt arbejde i det politisk-økonomiske udvalg for at få de afstumpede forudsætninger blotlagt. Forhåbentlig har udvalgets formand fysik til et så grundigt udvalgsarbejde, så han ikke behøver at ty til den tidligere benyttede metode: at afvise besvarelse af de stillede spørgsmål.

Allerede i dag kunne regeringen passende besvare de mere generelle spørgsmål. Hvorfor fremlægger man et beslutningsgrundlag, som direkte forudsætter massearbejdsløshed mindst ti år frem i tiden? Hvorfor anvender man en så afstumpet målestok som den interne rentabilitet? Hvorfor fortier man, hvad vi andre har påvist, at der selv inden for det kapitalistiske system er mulighed for at mindske arbejdsløsheden uden at forværre betalingsunderskuddet, forudsat en målrettet forbrugsomlægning?

Det helt vanvittige i forbindelse med diskussionen om energipolitikken og prioriteringen af investeringerne er, at på den ene side

[Wilhelm]

bruges hensynet til betalingsbalancen som begrundelse for, at der må være snævre grænser for investeringerne, ja, at man faktisk må affinde sig med en sådan tilbageholdenhed, at det fortsat betyder 200.000 arbejdsløse, også på længere sigt. På den anden side insisterer de partier, som mest benytter betalingsbalancen som disciplineringsmiddel, på at de danske energiresourcer, som mere end noget andet kunne bidrage til løsningen af dette problem, skal tilhøre A. P. Møller. Shell, Texaco og Chevron.

Jeg har selvfølgelig set, at A. P. Møller selv, såvel som A. P. Møller-lobbyen, bl. a. repræsenteret ved hr. Arentoft og hr. Ninn-Hansen, taler om de store valutabesparelser, DUC vil velsigne os med. Jeg har også set, at det er lykkedes dem at få store dele af pressen samt nogle såkaldte økonomiske eksperter til at sluge den dér. Det bliver det imidlertid ikke rigtigere af.

Den hårrejsende kendsgerning er, at som koncessionen er udformet, giver de hidtidige danske energifund til en værdi af 70-80 mia kr. ingen garanti for nogen forbedring af betalingsbalancen på mere end de ca. 6 mia kr., som verdens laveste afgiftssatser vil indbringe. En ilandføring af naturgassen vil hjælpe med yderligere en halv snes milliarder kroner.

Derudover beror det helt og holdent på, om A. P. Møller, Shell, Texaco og Chevron undtagelsesvis vil lade sig beskatte her i landet eller vil investere her i landet af det overskud på 40-60 mia kr., de får på indvindingen efter fradrag af anlægs- og driftsudgifter. Intet andet land har tilladt sig sådanne flotheder på skatteydernes vegne. Danmark er det eneste olieland, som ikke har aftale med koncessionshaverne om at reinvestere i landet. De øvrige lande har ligeledes forsvaret deres økonomiske og forsyningsmæssige interesse mod EFs diktat om, at koncessionshaverne må sælge til den højestbydende. Den danske regering bygger på tillid til, at A. P. Møller jo har påtaget sig koncessionen af nationale grunde, som der står i handelsministerens seneste svar. Da A. P. Møller i 1975 havde fortabt rettighederne til gassen, forelå alle tiders mulighed for at rette op på skævhederne. Denne oplagte mulighed forspildte regeringen, kraftigt bakket op af alle borgerlige partier.

Det er værd at huske, hvordan sagerne stod, da aftalen blev så at sige betingelsesløst forlænget, det er kun halvandet år siden. Hovedsagen var, at A. P. Møller hævdede, at gasfundene var værdiløse ud fra et forretningsmæssigt synspunkt. Hundreder af sider lagde man frem fra A. P. Møllers side, alt sammen med det ene formål at bevise, at gasfundene var værdiløse.

I dag er der ikke større uenighed om, at gasfundene repræsenterer en værdi på en 30-40 mia kr. og er tilstrækkelige til at dække 15-20 pct. af den samlede danske energiforsyning i hvert fald de næste 20 år.

Det viser noget om A. P. Møllers troværdighed og for den sags skyld de partiets troværdighed, som dengang bakkede A. P. Møllers påstande op. Det viser også, at vi skal modtage den såkaldt endelige gasrapport senest den 1. maj med alt muligt forbehold. Det viser desuden, at det havde været tiden at slå til om nødvendigt med ekspropriation, som VS anbefalede dengang, og ikke at forlænge koncessionen, som regeringen indgik aftale om.

Nu er situationen langt dårligere, men det betyder ikke, at vi bare skal køre videre. Hvad vi har set, er kun begyndelsen. Der er ingen som helst grund til at tro, at den danske del af Nordsøoklen skulle være mindre energirig end den norske eller engelske del. Forklaringen på den foreløbige forskel er simpelt hen koncessionen. Foræringen til A. P. Møller var ikke ledsaget af krav om efterforskning, således som alle andre koncessioner er det.

Derfor har det vist sig, at aktiviteten på dansk område har været beskeden. Mens der i den norske del af Nordsøen er foretaget et par hundrede borer og i den britiske del mere end 1.000 borer, så er der i den danske del til dato foretaget mellem 30 og 40 borer. Da A. P. Møller selv oplyser, at der statistisk kun gøres fund for hver 30 borer, er det i virkeligheden mest overraskende, at man overhovedet har fundet noget som helst i den danske del hidtil.

Hvad værre er: mens andre koncessioner forpligter selskaberne til at fortsætte boringerne til grundfjældet, så har DUC ikke en sådan forpligtelse. DUCs borer har normalt ikke været nær så dybe som f. eks. de norske, hvilket betyder, at DUC forsøger at skumme fløden, nøjes med det letteste og det

[Wihjelm]

fedeste. Men det betyder også, at DUCs efterforskning er noget nær værdiløs, hvis vi engang med tiden – og det kan hurtigt blive aktuelt – af ressourcemæssige grunde bliver nødt til at foretage en fuldstændig kortlægning af energiressourcerne. Hvorom alting er: DUCs hidtidige aktiviteter gør det sandsynligt, at de hidtidige fund kun er en beskedne begyndelse.

Forholdene omkring koncessionen agter vi selvfølgelig at drøfte videre, og den rapport, der skal komme, vil formodentlig være en passende anledning. Men for VS er der allerede i dag tilstrækkeligt grundlag for at sige, at naturgassen selvfølgelig skal ilandføres i Danmark. Den anvendelsesmåde, regeringen har lagt op til, finder vi derimod diskutabel. Den vil vi gerne være med til at få bedre belyst under arbejdet med prioriteringerne. I det hele taget er der nok andre muligheder, og vi føler os i dag ikke alt for skrāsikre på, hvilken der er den bedste. Men dette at gassen bør føres i land med de valutakonsekvenser, som handelsministeriet har meddelt, er for os, på det grundlag der kendes i dag, indiskutabelt.

Hr. Arentofts dagsordensforslag vil vi naturligvis stemme imod.

Maisted (FP):

I 1976 fremlagde regeringen sin energiplan. Den var lige så god som Olsenbandens plan, den var urealistisk, og det har regeringen også bekræftet her i sin planredegørelse 1, hvor den side 81 bekræfter, at forudsætningerne for den energiplan, den lagde frem, var forkerte. Dér udtales bl. a.:

»Det er usikkert, om energiplanens forudsætning om en svag forbrugsudvikling – specielt på opvarmningsområdet – kan opfyldes, f. eks. som følge af, at den forøgede isolering m. v. omsættes i mere komfortable forbrugsvaner. Således har der fra bl. a. energirådets side været rejst tvivl om realismen i de gjorte forudsætninger om forbrugsudviklingen.«

Formanden for energirådet, hr. Morten Lange, har endvidere udtalt, at forudsætningerne for de beregninger, denne planredegørelse gør på naturgasområdet, er totalt værdiløse. Lad mig citere fra side 99:

»Resultatet af en naturgasforsyning bliver altså en brændselsudgiftsbesparelse – voksende med andelen af fortrængt fyringsolie.«

Med andre ord at brændselsudgifterne skulle være nul, fordi man bruger naturgas, og at det koster penge, når man bruger olie.

Det er den slags forudsætninger, denne planredegørelse bygger på. Jeg kunne godt tænke mig at spørge handelsministeren: hvad er det for et materiale, hr. Morten Lange er i besiddelse af, så han med sikkerhed i Danmarks Radio kan sige, at forudsætningerne for denne planredegørelse er værdiløse?

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Vi har nu hørt en række særdeles interessante indlæg, også mundende ud i en række spørgsmål vedrørende min redegørelse, som jeg skal forsøge at besvare.

Endvidere har vi modtaget to overflødige forslag om motiveret dagsorden. Det kommunistiske forslag er overflødigt, fordi det pålægger regeringen at gøre noget, som jeg allerede har bebudet at jeg naturligvis vil gøre. Det fremgår af mit indlæg her i formiddags, at jeg netop – jeg citerer mig selv – sagde:

»Regeringen lægger afgørende vægt på at modtage resultatet af disse forhandlinger så betids, at det samlede grundlag for stillingtagen til et dansk naturgasprojekt kan forelægges folketinget hurtigst muligt.«

Jeg agter altså at forelægge resultatet for folketinget, før vi indgår nogen aftale, og derfor er det kommunistiske forslag komplet overflødigt.

Fremskridtspartiets forslag er både overflødigt og forvrøvlet, så det vil jeg slet ikke kommentere.

Hr. Karlskov Jensen stillede en række konkrete spørgsmål. Det er klart, at vi kan gå dybere ind i mange af de ting under samråd i energiudvalget, men da nu redegørelsen har været temmelig detaljeret, synes jeg også, at det vil være rigtigt, selv om det normalt er noget, der foregår i energiudvalget, at jeg forsøger at besvare nogle af de spørgsmål, der er stillet allerede her fra talerstolen.

Hvordan man fordeler udgifterne, og hvem der skal bære udgifterne, hvordan priserne skal kalkuleres osv., har hr. Karlskov Jensen spurgt om, og det har flere andre ordførere også været inde på.

Dér må det være sådan, at vi forsøger på at gennemføre en udlicitering af de omkostninger, der kan blive, på en sådan måde, at

[Handelsministeren]

vi hverken påfører erhvervslivet nogen ekstra omkostninger eller påfører forbrugere, der bor bestemte steder, særlige udgifter ved deres energi- og varmekonsum. Det vil sige, at vi må forsøge på at bygge det op på en sådan måde, at energidgifterne bliver nogenlunde de samme for alle forbrugere, samt at erhvervslivet ikke bliver pålagt ekstra byrder.

Der er kun det ene forbehold med hensyn til en fuldstændig ensartethed i denne forbindelse, og det er, om vi kan få tilslutning her i folketings salen til at gennemføre en planlægningslovgivning, sådan at vi ordner det ved bestemte påbud. Hvis ikke vi gennemfører en planlægningslovgivning med bestemte påbud, f. eks. om at bestemte områders nybyggeri og eventuelt også eksisterende byggeri skal have tilslutningspligt, så kan det blive nødvendigt at anvende økonomiske metoder, hvor man bruger afgifter og tilskud. Hvis det bliver tilfældet, at man skal bruge afgifter og tilskud i planlægningen, så vil der opstå en prisdifferentiering og blive prisforskelle.

Det er sådan set op til dette folketing at beslutte, om man skal gøre det ene eller det andet. Jeg vil mene, at det vil være mest hensigtsmæssigt, hvis man kan ordne det planlægningsmæssigt, men det kan da være, at man i bestemte geografiske områder, hvor der f. eks. er tale om helt alternative energiformer som vindenergi og solenergi, kunne tænke sig f. eks. at fjerne nogle momssatser, gøre noget for at fremme forbruget af vindenergi og solenergi dér, hvor vi ikke laver kollektive ledninger. Så bliver der tale om en vis form for differentiering, som vi gennemfører for at få folk til at bruge en særlig form for energi, en særlig type energi.

Så er der dette spørgsmål, som flere har stillet, vedrørende de norske leverancer. Der er det sådan, at sådan som vi har fået det oplyst i øjeblikket på grundlag af de mængder, der er konstateret i de nordligste norske felter, så ser det ikke ud til, som jeg også sagde i formiddags, at ideen om, at vi skulle få noget af den gas over samleledninger og koble den sammen med vore fund, er realistisk. Derimod ser det ud til, at vi kan få nogen norsk gas fra de sydligere felter, dem, der ligger op ad vore egne. Der er fundet nogen gas, som ikke er til stede i så stor mængde, at det kan danne grundlag for egne nye ledninger fra nordmændenes side, men måske udgør så meget, at det ikke kan gå ind

på det eksisterende ledningsnet til Tyskland. Det kan så komme ind på vores net. På samme måde findes der syd for de danske felter nogle tyske fund, som i givet fald også kan komme ind på vores net.

Med hensyn til kombinationen med andre lande drejer det sig selvfølgelig navnlig om kombinationen med tyske ledninger og tysk gas og med svensk forbrug. Vi forhandler, som jeg nævnte det, med svenskerne, og svenskerne er interesseret i – de har altså allerede forkøbsret på nogen tysk gas – at komme ind på det danske ledningsnet. Det vil sige, at vores forsynings sikkerhed også kan komme til at drage nytte af, at svenskerne skal have gas fra Tyskland, idet vi i givet fald vil være tilknyttet det kontinentale net. I perioder, hvor der er forsynings svigt af tekniske grunde, vil vi kunne få flyttet gas op fra Kontinentaleuropa. Dette sammen med at vi kan få gas fra salthorsten, hvor der vil kunne være en 7–8 pct. reserve, skulle kunne give en ret høj grad af forsynings sikkerhed, hvis der sker et teknisk uheld i Nordsøen.

Med hensyn til at bytte vor egen gas med olie vil jeg gerne gentage, at hvis det er i den situation, hvor vi skal sikre forsyningerne, fordi der opstår en politisk krise, som medfører, at de, der har stort set det totale monopol på olien, giver sig til at stoppe olietilførslerne til de industrialiserede lande, da vil det ikke nytte os noget, at vi har en eventuel aftale med andre lande om, at vi kan få olie for gassen, for da vil der i hvert fald ikke komme nogen olie fra de lande, der i det tilfælde boykotter os, men derimod vil gassen jo stadig strømme.

Det er altså den væsentligste grund til, at vi er temmelig afvisende over for tanken om at undlade at lave et transmissionsnet og så bare sælge gassen og bytte den med noget andet, fordi dermed sælger vi også vores forsynings sikkerhed i den situation, at der ikke kommer olie til den industrialiserede verden, altså i en politisk konfliktsituation. Der er det jo ret væsentligt, at vi ikke har nogen anden form for energi. Vore nabolande har vandkraft, de har kul, og nogle har altså også en hel del olie, som man har gjort opmærksom på selv, og nogle af vore naboer, englændere og nordmænd, får en stigende mængde. Men vi selv har ingen kul; vi kan forvente at få nogen olie, men det er jo meget beskedent, og vi har ingen vandkraft.

[Handelsministeren]

Når jeg sidder i forhandlinger med energiministre fra andre lande, spørger de mig, hvordan det går med at søge for, at vi har alternative forsyningsmuligheder i tilfælde af oliestop, og jeg svarer, at vi nu har gasforekomster i Nordsøen. De spørger så, om vi er begyndt at drage dem ind til landet, og jeg siger: nej, det er vi ikke endnu, men vi har planer om det. De spørger, om det er sikkert, at vi gør det. Hvis jeg så siger: ja men jeg kan ikke være fuldstændig sikker på, at det vil blive besluttet, så synes de, det er totalt uforståeligt, at et land, der ikke har nogen som helst andre energikilder at falde tilbage på, skulle være indstillet på også at sælge den eneste energikilde, det har. I en akut politisk situation vil vi altså være helt hjælpeløse, hvis vi vælger den vej.

Så har der været nogle tanker fremme om, at vi måske kan komme så langt i det internationale samarbejde, at vi er sikre på at få lagt energireserverne i fælles puljer, så at vi kan komme til at udnytte dele af det alle sammen. Det er da muligt. Jeg har selv deltaget i forhandlinger om det i fem år nu. Det startede i EFs Ministerråd for fem år siden, og det brød sammen under energikrisen. Endnu er man ikke, trods utallige forhandlinger, nået nogen vegne, fordi det er overordentlig vanskeligt at nå til enighed om, hvad der skal gøres, og i hvert fald stiller man som minimumskrav, at hvert land selv gør en stor indsats for i det mindste i starten at have nogen energi fra egne kilder.

Dér er så spørgsmålet: kunne man tænke sig, som et par af ordførerne har været inde på i dag, at man klarede det ved en storstilet investering i reserver af kendt energi? Det er klart, at det er en teoretisk mulighed, men det er meget storstilet investeringer, der skal foretages, hvis vi skal gøre noget sådant, og jeg vil da gerne bede mine eksperter om at prøve at regne ud, hvor meget det kan komme til at dreje sig om økonomisk. Umiddelbart vil jeg tro, at det vil blive endnu dyrere end det, vi her snakker om. Jeg har som sagt ikke tallene, men vil gerne prøve at få dem frem, og så vil jeg sende det til energiudvalget.

Vi har ikke foretaget de endelige undersøgelser – det var der flere ordførere, bl. a. hr. Karlskov Jensen, der spurgte om – vedrørende den reserve eller det reservoir, der skal være i salthorsten. Man er i fuld gang med

undersøgelserne, men der er intet, der tyder på, at det skulle være teknisk umuligt. Tværtimod bekræfter de undersøgelser, man hittil har foretaget, og de beregninger, man har lavet, at det skulle være relativt enkelt at klare sådanne reservoirer, og økonomien ved det skulle nogenlunde sikkert udregnet dreje sig om et beløb omkring de 200 mill. kr. Der skulle altså ikke være den større usikkerhed, som nogle af ordførerne kunne lade formode.

Hr. Arentofts lidt svævende eller flydende forslag om disse flydende elværker skal jeg gerne endnu en gang lade vurdere og undersøge. Jeg stiller mig på forhånd meget tvivlende over for, at det skulle være et realistisk alternativ til at tage gassen ind gennem ledningsnet, men jeg skal gerne endnu en gang lade det vurdere og lade resultatet tilgå energiudvalget.

Hr. John Winthers betragtninger om forsyningsikkerhed kan jeg ikke dele. Jeg synes nok, at hr. John Winther bagatelliserer de muligheder, som en naturgasforsyning giver os i en virkelig kritisk situation, for jeg tror, at der vil blive tale om en langvarig og alvorlig krise.

Hvis vi overhovedet skal drøfte problemet forsyningsikkerhed, så drejer det sig ikke om den situation, at man får et midlertidigt svigt på en ganske kort periode, for dér skulle vi nok kunne klare os ved at hjælpe hinanden med det, vi har, og dér har de fleste jo nogle reserver – det har vi også selv – som vi så kunne benytte os af. Men det, der er den frygtelige mulighed, er, at vi kommer ud i en international krise, hvor man vil benytte olieboycot som et politisk middel, og hvor de industrialiserede lande ville blive stillet over for et stop for olietilførsel i en længere periode. Dér er der ikke andet end reserverne af det i forvejen indførte at fordele, plus det, man har af alternative energiformer, og dér er det særdeles risikabelt, hvis vi slet ikke har noget alternativ. Sol og vind er jo ikke noget alternativ på denne side af år 2000, ikke noget, der på nogen måde kan holde hjulene i gang, mens man, hvis man havde naturgas, havde chancen for at lave nogle ændringer af anvendelsen af energien, fordi man selv havde egne kilder, og så ville man i hvert fald kunne undgå, at det hele blev standset.

Det skal man også tænke på, når man skal vurdere de beskæftigelsesmæssige konsekven-

[Handelsministeren]

ser, som nogle har været inde på. Der er det ikke nok at forudsætte, at alt går fredeligt; man må også se på den beskæftigelsesmæssige konsekvens af en forsyningskrise.

Jeg kan heller ikke give ret i de efter min mening lidt letsindige betragtninger, som flere af ordførerne har givet udtryk for vedrørende valutaproblematikken. Vi lægger ikke skjul på, at ved en kortsigtet vurdering er der nogle valutaudgifter ved at etablere et naturgasanlæg, og at det vil have negative virkninger på valutabalancen i det korte løb. Men der er ingen grund til at bagatellisere, hvad flere af ordførerne har gjort, de meget positive virkninger, det vil have på vores valutasiuation, at vi selv anvender nogle ressourcer, der findes i dansk undergrund. Det er jo åbenbart, at det at anvende ressourcer, der findes inden for vort eget valutaområde, vil have en gunstig virkning, i stedet for ikke at gøre det.

Så har man rejst det spørgsmål: ja men kunne man ikke opnå det samme ved at sælge det, vi har på dansk grund, til udlandet, få valutaindtjening ved det og bruge noget af den valuta eller al den valuta til køb af energi? Der er det, man skal tage i betragtning, at gassen pr. kalorie er billigere end olien til opvarmningsformål. Det vil sige, at vi altså får en større effekt af gassen, hvis vi bruger den til opvarmningsformål, i forhold til det, olien koster til det samme formål.

Dernæst – og det er det, der måske er lidt vanskeligt helt at få fat i – vil det være af afgørende betydning også valutarisk, at Danmark selv som et aktiv ejer ledningen fra boreplatformene ind til vort land og derefter de videre ledninger. Hvis man kan købe gassen ab platform ude i Nordsøen, så vil man også kunne lave en aftale – og det er det, vi skal forhandle med DUC om – om at den prisregulering, der skal finde sted indtil år 2000, kun skal vedrøre gassen ab platform, mens den ikke skal regulere den del af gasprisen, man ellers skulle have betalt, hvis gassen var leveret ind til kysten. Det vil sige, at man får fortjenesten, hvis olie- og gaspriserne stiger, selvfølgelig navnlig hvis de stiger mere end det almene prisniveau, hvad der er særdeles sandsynligt.

Jeg ved godt, at man ikke kan sige noget præcist om, hvordan olieprisen vil bevæge sig i forhold til det almindelige prisniveau, men langt det mest sandsynlige er, at den vil

bevæge sig stærkere opad end det almindelige prisniveau, al den stund alle eksperter er af den opfattelse, at omkring 1985 vil efterspørgslen stærkt overstige udbuddet af olie. Man regner med, at der vil blive særdeles knaphed omkring år 2000, og så vil knapheden selvfølgelig i sig selv bevirke, at prisen på den energikilde vil stige.

Jeg er godt klar over, at hvis man får pres på udviklingen af alternative energikilder, så kan det medføre, at efterspørgslen efter olie stiger mindre, end den ellers ville gøre. Men netop fordi de alternative energikilder ikke er udviklet teknologisk i det omfang, man kunne ønske det, på denne side af år 2000, så vil det mest sandsynlige være, at olieprisen vil stige betydelig kraftigere end andre priser op til år 2000. Derfor er det meget vigtigt, når vi skal udregne modværdien af gassen i oliepriser, at vi har en del af olieprisen i vores transmissionsnet.

Jeg er villig til at forsøge opstillet, sådan som hr. John Winther ønsker det, alternative løsningsmodeller. Som hr. John Winther vil kunne forstå, og også hr. Karlskov Jensen, har jeg ikke en overdreven optimistisk forventning om, at disse alternative løsningsmodeller vil være at foretrække, men vi er naturligvis parate til at opstille de modeller, som man kan definere, og måske gøre det i energiudvalget.

Så har der været to modsatte vurderinger af det, jeg har udtalt om kernekraft, men jeg har opfattet det sådan, at vi slet ikke i dag skal drøfte kernekraft, og derfor vil jeg afstå fra at kommentere disse modsatte kommentarer. Det er vel for så vidt ikke overraskende, at nogle synes, at vi er lidt for positive over for kernekraften, og andre, at vi er for negative. Det, jeg har givet udtryk for i dag, er ikke noget nyt, og derfor finder jeg ingen grund til at gå videre i drøftelsen af dette spørgsmål under det punkt på dagsordenen, som behandles her i dag.

Jeg finder det heller ikke nyttigt – det siger jeg til den kommunistiske ordfører og venstresocialistordføreren – at gå dybere ind i de historiske forhold vedrørende den aftale, der er med A. P. Møller. Det har jo ikke meget konstruktivt, formål at drøfte sådanne historiske ting. Vi kender godt de kritiske synspunkter, man anlægger, men vi må bare sige, at det løb er kørt. Nu gælder det om, hvordan man udnytter den eksisterende afta-

[Handelsministeren]

le, og dér mener vi, at den bør udnyttes bedst muligt.

Hr. Kaj Hansen spørger om, hvor længe regeringen vil finde sig i, at A. P. Møller ikke påbegynder udnyttelsen af olieforekomsterne i Ruth-strukturen. Dertil vil jeg sige, at da regeringen har sagt til A. P. Møller, at vi ikke kan give ham tilladelse til at bore efter olie, uden at han nyttiggør gassen enten ved at oplagre den, så den senere kan blive nyttiggjort, eller på anden måde, ja, så må vi naturligvis også acceptere, at han ikke udnytter olien, før disse betingelser er opfyldt.

Det mest realistiske vil vel være at forestille sig, at disse betingelser er opfyldt, når der kommer nogle gasledninger; og hvis man vedtager at føre gassen i land i Danmark, så kommer disse gasledninger inden for en relativt overskuelig tid. Så vil den betingelse være opfyldt, at han kan nyttiggøre gassen, så den altså ikke bliver brændt op, og så er situationen den, når de praktiske omstændigheder er til stede; at det også privatøkonomisk vil være helt uforvarligt ikke at tage olien op fra Ruth-strukturen.

Hr. Honoré stillede en række spørgsmål, hvoraf jeg nu har besvaret en række i forbindelse med besvarelse af andre ordføreres spørgsmål. Hr. Honoré spurgte derudover, hvordan det var med tyskernes ret til gassen og vores mulighed for at indtræde enten i deres rettigheder eller i det net, de får ført gassen igennem. Dér vil jeg sige, at når det drejer sig om den ledning til Emden, som tyskerne i øjeblikket får gassen fra, så har de en forkøbsret til den gas, nordmændene leverer, og denne ret kan vi ikke træde ind i. Men som jeg også sagde i mit indlæg i formiddags, er der efter vor viden så store gasforekomster i den danske del af soklen, at vi vil kunne opfylde energiplanens mål med det uden at få del i den gas, der kommer fra de nordlige felter i den norske sokkel. Det, vi derimod kan komme til at supplere denne gas med, er, hvad der findes i den sydlige del af den norske sokkel, som de ikke selv har ledningskapacitet til, og, som jeg nævnte før, måske også noget fra de tyske felter.

Så har man sagt, at når vi diskuterer spørgsmålet om at lave ledningsnet eller at lade A. P. Møller selv forhandle gassen, så har vi måske overset den mellemliggende mulighed, som flere har peget på, at den danske stat køber gassen, men ikke fører den

ind med et ledningsnet til Danmark. Jeg tror, det vil være overordentlig svært for os at forpligte os over for bevillingshaverne til løbende at aftage alt det, de producerer, hvis ikke vi selv har et ledningsnet. Men det er klart, at man stadig væk kan undersøge, hvilke alternative muligheder der er. Det vil være forholdsvist let for bevillingshaveren at finde ud af, at vi ikke har tilstrækkelige arrangementer, der sikrer denne afsætning, hvis han ønsker det. Derfor tror jeg, at den sikreste mulighed for, at den danske stat kan få gassen i Nordsøen, er, at vi selv har et fuldt udbygget ledningsnet. Det andet er efter min opfattelse betydeligt mere usikkert.

Hertil kommer altså, at jeg finder, at der er så mange andre argumenter for, at man nødvendigvis bør have et ledningsnet, og de vejer så tungt, at vi bør følge den plan, vi oprindeligt har lagt. Det eneste, der kan komme til at stille sig i vejen, skulle være, hvis man fandt, at det var ganske umuligt at have tilstrækkeligt med økonomiske midler, når man nu skal foretage den samlede afvejning af de større investeringer, men det er jo netop noget, vi vender tilbage til. Tager man sagen om naturgassen isoleret, så finder jeg, at man må fastholde de planer, der er lagt, og arbejde videre, sådan at vi kan gå i gang med forhandlingerne med A. P. Møller.

Karlskov Jensen (V):

Jeg skal gøre det ganske kort. Først vil jeg gerne på venstres vegne afvise de to dagsordensforslag. Det forslag, der er fremsat af hr. Kaj Hansen, er jo inderligt overflødigt, for så vidt som vi får den redegørelse i forvejen. Det forslag, der er fremsat af hr. Arentoft, afviser venstre, men understreger, at vi ikke dermed har givet tilslutning til noget som helst vedrørende etableringen og betalingen af en naturgasledning og i hvilken form osv.

Et par ting derudover. For det første vil jeg gerne sige, at en række af de spørgsmål, der er stillet, vil vi gerne vende tilbage til i form af samråd i energipolitisk udvalg, hvor de kan drøftes videre. Jeg hæftede mig ved, at ministeren her bekræftede, selv om det måske var pakket noget ind, at det, man tilstræbte ved at gå ind for opvarmning med naturgas i den private sektor og vel også på industriens område, var en nogenlunde ensartet energipris, og de midler, man måtte ta-

[Karlskov Jensen]

ge i anvendelse, og måske de midler, man havde til rådighed, ville være dels en tilslutningspligt, dels en kombination af afgifter og tilskud.

Jeg vil godt lige vende tilbage til en ting, som den socialdemokratiske ordfører, hr. Erik Holst, nævnte. Han sagde, at man fra socialdemokratiets side ligesom var indstillet på at lægge mere vægt på en samfundsbe-
 tragning end på egentlige økonomiske be-
 tragtinger, underforstået at det var vi ikke på samme måde. Det er i og for sig korrekt opfattet, men jeg vil bede hr. Erik Holst se, hvad der står i den redegørelse, som vi har fået fra handelsministeren. Der står i forbindelse med spørgsmålet om muligheden for at etablere en større petrokemisk fabrik og udnyttelse af naturgassen dér, at konkurrenterne i vore nabolande har væsentlige omkostningsmæssige fordele i forhold til Danmark. Derfor kan det ikke lade sig gøre. Derfor synes jeg ikke, det er rigtigt i denne forbindelse uden videre at lægge sig fast på samfundsbe-
 tragtinger og ligesom udelade eller i hvert fald skubbe i baggrunden de økonomiske be-
 tragtinger, for de hænger jo sammen.

En af de ting, som ligger bag vores noget tilbageholdende stilling til naturgassen, er, at vi frygter for, at det vil blive en stor økonomisk belastning for erhvervene og for deres konkurrenceevne og derigennem for beskæftigelsen og for økonomien her i landet. Det er først og fremmest det, der ligger til grund. Det er ikke det, at vi ikke mener, at man skal tage hensyn til begge dele, men det er dér, vi lægger vægten.

Jeg skal nøjes med disse bemærkninger her i anden omgang.

Erik Holst (S):

Jeg skal på socialdemokratiets vegne sige, at vi ikke kan stemme for de to forslag om motiveret dagsorden. Jeg kunne nu godt tænke mig, at hr. Kaj Hansen tog sit dagsordens-
 forslag tilbage, fordi det, der står i det, er jo i og for sig blevet bekræftet vil blive opfyldt af handelsministeren.

Det andet dagsordensforslag fra hr. Arentoft er blevet karakteriseret både af hr. Svend Haugaard og af ministeren på en måde, der fuldt ud dækker socialdemokratiets vurdering. Dette skulle give hr. Arentoft mulighed for at kigge i fortrykket af debatten i dag og

blive overbevist om, at det er velbegrundet, at vi ikke kan stemme for dette dagsordens-
 forslag.

Så havde hr. Karlskov Jensen en kort be-
 mærkning til mig, som jeg på en måde var glad for. Hr. Karlskov Jensen mente ikke, at det samfundsmæssige i en forsyningssituation i og for sig var noget, der var venstre frem-
 med, men det var bare således, at den øko-
 nomiske vurdering af et produkts værdi i og for sig måtte være uafhængig af samfunds-
 synspunktet, hvis jeg forstod hr. Karlskov Jensen rigtigt. Dér nævnte hr. Karlskov Jensen den petrokemiske industri, men som jeg læser det stykke, der blev henvist til fra mini-
 sterens redegørelse, er det meget enkelt, såle-
 des at man siger: hvorfor investere i noget, som nabolandene har større muligheder for at producere til en konkurrencemæssig pris, for vi skal jo ud på verdensmarkedet med produktet? Men det er modsat for energifor-
 syningen her til Danmark.

Jeg kan derfor kun være fuldstændig enig med handelsministeren, når han siger, at det, vi taler om i dag, er naturgassen som energi-
 forsyning, vi taler ikke om den i forbindelse med en prioritering i investeringsredegørel-
 sen. Det var her, der var den store forskel.

Jeg vil også sige til hr. Gert Petersen, at for socialdemokratiet er naturgasredegørelsen fuldstændig dækkende for vores opfattelse af den energipolitik, som i 1976 er formuleret af regeringen. Når der i investeringsredegørel-
 sen har været tale om, at man muligvis kunne udsætte etableringen af hele naturgassystemet i et eller to år, så var det således at forstå, at den prioritering, der skal finde sted af investeringerne, ikke foregår her i dag. Den foregår i PØ-udvalget og har et andet udgangspunkt end den mere saglige vurde-
 ring, som vi her har anlagt for naturgas som et enkelt område. Der er derfor intet mod-
 sætningsforhold imellem den opfattelse, som jeg har givet udtryk for, og den opfattelse, som handelsministeren har givet udtryk for i sin redegørelse.

Arentoft (FP):

Jeg rejste en række spørgsmål, og jeg fik konkret svar på ét, nemlig det om de mobile elværker. Ministeren kom ind på to af spørgsmålene, nemlig spørgsmålet om, hvor pengene til tilslutningsudgifter skulle komme

[Arentoft]

fra, og spørgsmålet om eventuel statsstøtte til at holde elpriserne nede, f. eks. ved sæsonudjævning. De to sidste spørgsmål kommenterede ministeren ved at sige noget om, at det nok må ordnes med nogle påbud, i al fald for nybyggeri – ikke et ord om de eksisterende bygninger – og at det skulle ordnes planmæssigt osv., men det betaler jo ikke udgifterne. Jeg vil godt lige have lov at citere et lille stykke om betalingen fra ministerens redegørelse:

»Det er imidlertid på sin plads at understrege, at det i hele det igangværende planlægningsarbejde er et grundlæggende princip, at gassen skal søges købt til priser, som gør det muligt at videresælge den til en rimeligt alsidig sammensat forbrugerkreds, og som ikke påfører forbrugerne – hverken store eller små – ekstraudgifter til energi.«

Det er, hvad der kan stå i en sådan redegørelse, og hvis ikke det er at stikke folk blå i øjnene, så ved jeg ikke, hvad blå i øjnene er.

Til gengæld fik jeg ikke svar på, hvilke beregninger man eventuelt havde, eller om man overhovedet havde nogen, for så kan vi da godt vente med dem. Jeg spurgte, om der fandtes nogen beregninger over de investeringer, der vil gå til spilde i oliefyr, der skal udskiftes med gasfyr. Det kan ikke være småpenge. Jeg bad også ministeren om at kommentere den regnefejl, som vitterlig er konstateret ved, at man siger, at gassen fra Nordsøen er gratis. Det er det, som i ingeniørernes ugeblad er beskrevet som »de 13 milliarders regnefejl«. Jeg vil i og for sig godt føje et lille spørgsmål til: hvor stor en merværdi i form af øgede investeringer og årlige meromkostninger anser ministeren for acceptabel ved naturgasprojektet af hensyn til forsyningsikkerheden? Altså skal vi have det for enhver pris?

Ministeren var lidt barsk før ved at omtale fremskridtspartiets dagsordensforslag som forrøvet. Det synes jeg nok var et strengt ord. Men så vil jeg tillade mig at være lige så streng, måske på en lidt mere elskværdig måde, ved at sige, at det set jo i høj grad afhænger af de øjne, der ser. Meningen med vores dagsordensforslag var, at vi ville præcisere vor egen holdning. Vi ville samtidig give de øvrige partier lejlighed til at give deres holdning til kende, og det gør en lang række altså nu ved at sige, at de ikke har spor

imod, at skatteyderne kommer til at betale. Dog var en enkelt ordfører inde på at sige: ja men alligevel, man har ikke givet tilsagn om at gå ind for projektet.

Hr. Kaj Hansen ville gerne have en tilføjelse til vores dagsordensforslag om, at DUC skulle betale ledningen. Der kan jeg svare nej, for vi skal slet ikke have den gasledning. Selv om vi er det eneste land, der ikke har naturgas, så er der den forskel, at de andre lande har afskrevet eller nedskrevet deres anlæg, mens vi står over for tocifrede milliardinvesteringer. Når der nu om 12–15–20 år ikke er mere gas, så vil Danmark stå som sorteper, hvis vi kaster os ud i dette projekt.

I øvrigt vil jeg sige om kommunisternes dagsordensforslag, at det stemmer vi også imod, alene af den grund, at vi ikke kan godtage handelsministerens redegørelse. Til sidst vil jeg blot lige sige til hr. Svend Haugegaard, som prøvede at køre videre i billedet med bageren, at det ikke er alt, der kan omsettes i billedlig tale. Hvis bageren umiddelbart, når han var ved at dø af sult, kunne tage et af sine gamle rundstykker og på den måde overleve, så var billedet måske meget godt, men det er jo den situation, vi ikke har; vi kan jo ikke umiddelbart tage gassen. Vi skal investere, som man siger, 10 mia kr., og jeg er sikker på, at inden vi er færdige, så er det mindst 20 eller 25 eller 30 mia kr. Hvis vi umiddelbart kunne tage gassen uden at skulle investere så enormt, som vi skal, så var situationen en helt anden.

John Winther (KF):

Jeg skal først tilkendegive vores stilling til de to dagsordensforslag, der er fremsat.

For så vidt angår det kommunistiske dagsordensforslag kan jeg ganske henholde mig til de bemærkninger, der tidligere er kommet såvel fra ministeren som fra andre ordførere. Jeg finder, at dette forslag er ganske overflødig, og vi kan naturligvis ikke stemme for det.

Så kommer vi til fremskridtspartiets dagsordensforslag. Der kom hr. Arentoft jo – måske var det uforvarende, jeg ved det ikke – til sådan generelt, vel ikke alene for dette dagsordensforslag, men i det hele taget, at afsløre, hvad der sådan set er meningen, når vi, hver eneste gang vi har en forespørgselsdebate, ja, ved enhver given lejlighed, bliver præsenteret for et dagsordensforslag fra

[John Winther]

fremskridtspartiet. Motiveringen er nemlig den ganske enkle, at man fremkommer med noget, som taget efter, skal vi sige sin enkle ordlyd i og for sig kan være en sandhed; det er disse berømte to-plus-to-er-fire-dagsordene.

Hvis vi andre nægter at være med til den slags ting, fordi vi altså ikke ønsker, at enhver forespørgselsdebat nødvendigvis skal udmunde i en dagsorden, der låser nogle ting fast, således at der bagefter simpelt hen ikke er nogen mulighed for at komme videre, ja, så kan fremskridtspartiets folketingsmedlemmer altså rejse land og rige rundt og sige: se nu, venstre og konservative, og hvem det ellers er, man specielt ønsker at konkurrere med for tiden, går altså ind for – og så kommer det: socialisme, beslaglæggelse af boliger, hvad ved jeg man kan få puttet ind i sådan et dagsordensforslag.

Jeg bryder mig egentlig ikke om at bruge så forfærdelig stærke ord, men jeg er lige ved at tilslutte mig det, der kom fra handelsministeren i den forbindelse. Jeg synes, det kunne være velgørende, hvis vi bare for én gangs skyld kunne få lov til at gennemføre en debat, uden at vi skal til at stemme om en dagsorden fra fremskridtspartiet. Vi stemmer naturligvis imod.

Til de andre ting, der er blevet sagt her i dag, skal jeg blot sige dette, at jeg synes, vi har fået mange udmærkede, nyttige oplysninger frem. Det er klart, at inden for de muligheder, som taletiden giver, vil der ikke være nogen teknisk mulighed for at svare på alle de mange spørgsmål, der er blevet rejst. Mange af de ting, som vi har været inde på – såvel jeg som andre ordførere her i dag – må nu drøftes videre i det energipolitiske udvalg. Det er vel også højst sandsynligt, at vi i forbindelse med nogle af spørgsmålene beder ministeren om at komme til et samråd. Personlig kan jeg f. eks. godt tænke mig at få et samråd om forsyningssikkerheden. Jeg har på fornemmelsen, at der nok er lidt divergens i handelsministerens og min opfattelse på dette område, men lad os drøfte det i et samråd. Jeg tror, det er et kompliceret spørgsmål, som nok kræver en tilbunds gående drøftelse.

Jeg vil gerne takke for det tilsagn, jeg fik fra handelsministeren om, at vi nu får alternative løsningsmodeller stillet op for den eventuelle anvendelse af naturgassen. Det

synes jeg er et godt skridt at komme videre. Vi er jo enige om, at naturgassen naturligvis udgør en væsentlig energiressource, som på den ene eller den anden måde skal udnyttes.

Langsted (CD):

Jeg vil gøre det kort og sige, at den debat, vi har haft i dag, nærmest kan opfattes som en slags stadier på livets vej »i udviklingen af nye energikilder« – eller gamle energikilder – som vi har brug for her i landet.

Der er dog én ting, jeg gerne vil fremhæve i denne forbindelse. Det er lidt ensidigt at omtale naturgassen som vores eneste nationale energikilde, for den kommer jo fra Nordsøen, hvor vi også har olien, som ganske vist måske går mere på international basis, men som dog trods alt også er en dansk energikilde.

Med hensyn til de foreslåede dagsordener kan jeg med de begrundelser, andre ordførere har givet, sige, at den af hr. Kaj Hansen foreslåede dagsorden stemmer vi imod.

Det samme gælder det af hr. Arentoft stillede forslag om motiveret dagsorden. Vi finder i øvrigt, at det, der står: at skatteyderne ikke skal tvinges til at betale ledningsanlæg, det er der heller ikke tale om. Så vidt jeg forstår, skal det afskrives på ganske normal forretningsmæssig måde, hvis der bliver tale om et ledningsanlæg for naturgas.

Gert Petersen (SF):

Jeg er lidt ked af, at hr. Erik Holst helt afviste at gå ind på prioriteringsdiskussionen i forbindelse med naturgasproblematikken, som vi drøfter her i dag. Jeg fik næsten på fornemmelsen, at hr. Erik Holst mente, at her førte vi en saglig diskussion, som han sagde, om naturgassen som sådan, og så skulle de oppe i PØ-udvalget afgøre prioriteringen. Om det så var på en mindre saglig måde, de skulle afgøre det deroppe, det ved jeg ikke rigtig. Jeg vil tro, at også prioriteringen på et eller andet tidspunkt vil ende her i salen, og jeg mener egentlig, at det havde været praktisk også at inddrage prioriteringsproblemerne i spørgsmålet om naturgassen. Hvor langt skal man gå? Hvor nødvendigt er det? Man kan da ikke drøfte spørgsmålet om, hvor nødvendigt det er, uden samtidig at komme ind på problemet om, hvor højt man vil prioritere det på listen over mere eller

[Gert Petersen]

mindre nødvendige opgaver, idet det er helt klart, at vi ikke nationaløkonomisk kan overkomme alle opgaverne.

Derudover har jeg ikke meget at føje til. Jeg har tidligere sagt om fremskridtspartiets dagsordensforslag, at det kan vi ikke under nogen omstændigheder stemme for. Det vil vi stemme imod. Det er rigtigt, som det lige er blevet sagt, at det heller ikke har meget med sagen at gøre, for skatteyderne er ikke draget ind i denne sag. Men da selve forslaget ligesom hr. Arentofts indlæg er udtryk for en modvilje mod en national udnyttelse af naturgassen i Nordsøen, og da vi har det stik modsatte synspunkt, nemlig at det er særdeles nødvendigt at udnytte naturgassen med henblik på vor egen energiforsyning, så må vi stemme imod det.

Hvad angår hr. Kaj Hansens dagsordensforslag, så må jeg sige, at jeg sådan set er lidt forbløffet over alle de ordførere, der fortæller, at de er enige i synspunktet – og ministeren har jo også sagt det – så derfor vil de stemme imod dagsordenen. Det forekommer mig at være en sær form for logik. Jeg er ikke helt enig i dagsordenen og er derfor nødt til at undlade at stemme. Men det skyldes altså ikke, at jeg er enig i dagsordenen sådan som de andre ordførere, der vil stemme imod, men at jeg ikke er helt enig.

Jeg er enig i det sidste, i de sidste to linjer, nemlig at man bør pålægge regeringen at forelægge folketinget resultatet af forhandlingerne, inden der indgås en bindende aftale. Det går jeg også ud fra sker. Men jeg kan ikke bare tage handelsministerens redegørelse til efterretning. Det betyder i folketingssproget, at man stort set godkender redegørelsen. Jeg godkender de $\frac{5}{6}$ eller $\frac{7}{8}$ i redegørelsen, det har jeg givet udtryk for her i første omgang; jeg synes, at når det drejer sig om selve naturgassen, så er redegørelsen sådan, at jeg kan godkende den. Men der er også betragtninger i redegørelsen omkring a-kraft. Handelsministeren sagde ganske vist, det ikke var det, der var til debat her i dag under dette dagsordenspunkt. Ikke desto mindre har handelsministeren dog berørt problemet er par steder i sin egen redegørelse til dette dagsordenspunkt, og i betragtning af, at jeg ikke kan godkende det, så vil vi fra SFs side nøjes med at undlade at stemme vedrørende den af hr. Kaj Hansen foreslåede dagsorden.

Kaj Hansen (DKP):

Da det ligger sådan, at kommunisterne er enige med ministeren og regeringen i snarest muligt at få etableret en rørledning fra den danske del af Nordsøen til dansk landområde, skal jeg ikke opholde mig videre ved det.

Jeg stillede et spørgsmål til ministeren omkring Ruth-strukturen: hvornår der ville komme gang i udvindingen af olie og gas her. Ministeren siger, at når man har forbudt A. P. Møller at brænde gassen af, så må man vente, indtil man får en gasledning. Men i et svar, handelsministeren tidligere har givet A. P. Møller, står der:

»Handelsministeriet mener imidlertid, at bevillingshaverne ikke på ubestemt tid kan undlade at benytte eneretsbevillinger og derved efterhånden blokere en udvikling af kommercielle danske kulbrinteforekomster.«

Nu får vi at vide, at den tid, som ministeren mener man vil give A. P. Møller, det er altså, indtil der er etableret en dansk gasledning. Man må sige, at regeringen er vældig langmodig over for DUC i enhver henseende.

Det forbavser mig ikke, at fremskridtspartiet ikke vil gå med til en tilføjelse som den, jeg foreslog. Men når det bliver sagt, at man vil slet ikke have nogen gasledning, så er det i grunden en underlig dagsorden; så kunne man jo have foreslået en dagsorden om, at man ikke ville have nogen gasledning.

Der er blevet talt om, at den kommunistiske dagsorden kan være meget rigtig, men er overflødig. Må jeg først gøre opmærksom på, at hidtidig praksis har jo været, at de aftaler, der er indgået med DUC, ikke er blevet forelagt folketinget, før de har fået bindende virkning. Det vil altså sige, at hvis vi får handelsministerens bekræftelse på, at det vil de fremover, så er det en ny praksis, der indføres. Tidligere har det kun været undergrundsudvalget, der har fået forelagt sådanne aftaler.

Ministeren henviser til et afsnit i sin tale, hvor der står, at det vil han gøre. Der står:

»Regeringen lægger afgørende vægt på at modtage resultatet af disse forhandlinger – altså forhandlingerne med DUC – så betids, at det samlede grundlag for stillingtagen til et dansk naturgasprojekt kan forelægges folketinget hurtigst muligt.«

[Kaj Hansen]

Jeg synes, der er en uklarhed heri, for der står ikke helt klart, om det forhandlingsresultat, der forelægges folketinget, er et forhandlingsresultat, som ikke er bindende. Derfor vil jeg gerne stille et yderligere spørgsmål til ministeren, og hvis jeg får et klart svar på det, så er det muligt, vi vil trække vores dagsorden, for så kan det være, den til den tid viser sig overflødig. Jeg vil spørge meget præcist: Den aftale, som regeringen vil indgå med DUC, vil den blive forelagt folketinget, inden den er bindende, hvad angår priser, hvad angår leveringer, hvad angår aftaler omkring rørledning, og hvad angår den fortsatte udforskning?

Såfremt vi får et klart svar på det og ministeren vil bekræfte, at det er sådanne aftaler, der vil blive forelagt folketinget, inden man slutter aftale med DUC, så skal vi gerne trække vores dagsordensforslag tilbage.

Honoré (KrF):

Som jeg tidligere sagde, opfatter jeg denne forespørgselsdebat som en informationsdebat, der ikke skal foregribe nogen beslutning. Derfor kan kristeligt folkeparti ikke stemme for nogen af de forelagte dagsordener. Dertil kommer, at vi heller ikke er enige i deres indhold.

Hvad hr. Arentofts forslag angår, indeholder det oven i købet den misforståelse, at ledningsanlæg skal betales af skatteyderne. Fremskridtspartiet er medforespørger i forbindelse med denne forespørgsel. Fremskridtspartiet har efter min mening misbrugt denne forespørgsel gennem sit dagsordensforslag, der skal bruges – eller misbruges – til blot at markere fremskridtspartiets egen stilling og bruges til at angribe andre partier for deres eventuelle afvisning deraf. Repræsentanter for de partier, der har rejst forespørgslen, har frarådet fremskridtspartiet at fremsætte noget dagsordensforslag, og jeg må sige, at fremskridtspartiets fremgangsmåde i denne sag, fremsættelsen af dette dagsordensforslag, i hvert fald gør mig mere betænkelig ved fremtidig at deltage sammen med fremskridtspartiet i en forespørgsel.

Wilhelm (VS):

»Med hensyn til at bytte *vor egen gas* med olie« kom handelsministeren til at sige. Når man nu kender det koleriske temperament

derovre på Kongens Nytorv, som adskillige gange i foråret 1976 medførte, at budstikkerne løb frem og tilbage mellem Kongens Nytorv og Slotsholmen – der var den samme dato på 3 på hinanden følgende breve – så synes jeg nok, man må foregribe det ved at sige, at det var selvfølgelig en fortalelse. Der er ikke noget, der hedder »*vor egen gas*« mere. Det er klart og definitivt foræret væk til A. P. Møller, og handelsministeren må selvfølgelig undskylde denne udtalelse.

Hvad angår pålideligheden i sådanne bytteaftaler, synes jeg, det er belysende, at man mig bekendt for ganske nylig har omformuleret kravet om oplagring af oliereserver her i landet, 3 måneders kravet. Hvis jeg er rigtigt orienteret, så afgik der et brev fra energistyrelsen den 10. november 1977 om, at man ikke længere kunne tillade, at op til 10 pct. af de pålagte energioplageringsressourcer kunne oplagres i et andet EF-land; fra 1. januar 1979 skulle op mod 100 pct. være oplagret her i landet. Det tyder i hvert tilfælde ikke på nogen fuldstændig tillid til, at man i en energikrisesituation kan forlade sig på den fordelingsaftale, der skulle være gældende for olien. Dette kun til illustration, for jeg synes, handelsministeren på dette punkt rigtigt har understreget, at man ikke kan nære en sådan tillid. Disse nye depecher fra energistyrelsen er blot en konkret understregning af, at sådan forholder det sig.

Jeg har en enkelt bemærkning til handelsministerens betragtninger over valutavirkningerne, som jeg nok tror kan forvirre en og anden, der ikke kender alle spørgsmål/svarudvekslingerne mellem det energipolitiske udvalg og handelsministeriet. Handelsministeren sagde, at nu måtte vi jo ikke undervurdere valutavirkningerne, og det var da åbenbart, at der er valutafordele ved at kunne bruge egne ressourcer. Men sagen er jo ganske enkelt, at det, der hives op af den danske undergrund derude i Nordsøen, det er ikke egne ressourcer, det er en multinational gruppes ressourcer. Jeg mener, at handelsministeren skylder salen her, hvor ikke alle kender de nævnte udvekslinger af spørgsmål og svar, at gentage, hvad han har måttet bekræfte over for energipolitisk udvalg, at for så vidt angår olien, er der nul valutaforskel på, nul betalingsbalanceforskel på, om den ilandføres i Danmark eller ilandføres et hvilket som helst andet sted i hele verden. For

[Wilhelm]

gassen er der en forskel, af præcis den grund, som handelsministeren nævnte, og som jeg også havde med i min første runde, nemlig transmissionssystemet. En del af omkostningerne, når man køber ab platform, bliver en slags egen andel. Endelig er der denne prisforskel på gassen, målt i energiækvivalenter, og olien. Der er den forskel, som jeg på grundlag af handelsministerens oplysninger tidligere til energipolitisk udvalg har opgjort til omkring 10 mia kr. for hele perioden, en halv mia kr. årligt – eller, hvis priserne løber, som nogle forudsætter, måske op til en hel mia kr. årligt. Men ellers er der ingen forskel, og det skyldes koncessionen. Om så Danmark blev verdens rigeste olie- og gasnation, var der ingen anden forskel for betalingsbalancen end den, der følger af en 8½ pct.s royalty – plus det, som de pågældende selskaber finder det for godt at lade sig beskatte af her i landet eller investere eller købe for her i landet.

Handelsministeren sagde – og det synes jeg var dagens tolv – at nu skulle vi jo ikke forfalde til historiske betragtninger. I lyset af, at hele handelsministerens redegørelse var én lang historisk redegørelse for den ene side af historien, nemlig hvad staten havde gjort med dong og fjong, og jeg ved ikke hvad, så skulle vi lige pludselig ikke forfalde til historiske betragtninger, når det gjaldt den anden side af historien, nemlig disse koncessionsforhold over for DUC og A. P. Møller.

I virkeligheden var det ikke så meget historiske betragtninger. Jeg ved ikke, om det er historiske betragtninger allerede, det, handelsministeren skrev til A. P. Møller den 19. december 1977, men det er bl. a. det, der gør det interessant at diskutere en lille smule – og mere ved en senere lejlighed – hvilke konsekvenser disse utrolige koncessionsforhold har fået helt konkret. Handelsministeren skriver til A. P. Møller den 19. december 1977 – energiudvalgets Almene del, bilag 12 – at han gerne vil bemærke, at den siden bevillingens meddelelse skete udvikling i koncessionspraksis i udlandet efter ministeriets opfattelse i høj grad kunne tale for en modernisering af mange af eneretsbevillingens vilkår, også ud over de ved aftalen af 15. juli 1976 gennemførte.

Det synes jeg er en fornuftig betragtning, en erkendelse af, at den aftale faktisk er dødsy, at almindelige koncessionsforhold i

hele verden siger noget ganske andet end det, der ligger i den helt utrolige koncession, som den danske stat har givet A. P. Møller og har gentaget over for A. P. Møller så sent som i sommeren 1976. Den tages der faktisk afstand fra her. Her siges, at almindelig koncessionspraksis i udlandet kunne tale for en modernisering, også i forhold til det, der skete 15. juli 1976. Men er det allerede historie, det, som ministeriet skrev for mindre end 2 måneder siden til A. P. Møller? Jeg gik ud fra, at det ikke var historie, og derfor fandt jeg, at der var grund til at nævne, hvad nogle af konsekvenserne har været. Nogle af konsekvenserne har været, at der altså i den danske del af Nordsøundergrunden kun er foretaget under 40 borer, medens der i den norske del er foretaget ca. 200 og i den britiske del over 1.000. Derfor har man af gode grunde ikke gjort de store fund, men det tyder ikke nødvendigvis på, at ressourcerne er mindre.

Det er da klart, at DUC foretrækker at investere andre steder, når de ikke af koncessionen ligesom af andre koncessioner er forpligtet til større intensitet. Når A. P. Møller, så vidt vi ved – regeringen er jo ikke så meddelssom på de områder, men vi har fået det oplyst ad anden vej – når A. P. Møller har koncession i Sydkorea, som forpligter, når A. P. Møller ejer Occudrill, som er hjemmehørende i Singapore, og som borer for A. P. Møller og for andre i Stillehavet, og når han er part i meget lovende borer i Det sydkinesiske Hav – men det er vel alt sammen også af nationale grunde – så er det ikke så mærkeligt, at intensiteten i efterforskningen i den danske del af Nordsøoklen er blevet temmelig ringe.

Jeg vil sige til sidst om DKPs dagsorden, at vi har ligesom SF ikke noget ønske om at tage alt, hvad der står i ministerens redegørelse eller notat, til efterretning. Det væsentlige, det positive, i den dagsorden, er jo, om der for en gangs skyld kunne blive offentlighed om en aftale, før den blev definitivt indgået. Nu er jeg ikke så sikker på, at det, der står i ministerens redegørelse her, lover en sådan offentlighed; det lover, at resultatet bliver forelagt folkettinget. Jeg vil derfor gerne have at vide helt præcist: er det et løfte om offentlighed, før aftalen bliver indgået, eller er det kun et løfte om, at man igen vil putte det hen i et undergrundsudvalg, hvor

[Wihjelm]

folk kan sidde fuldstændig dækket ind over for offentlighedens søgelys og fungere på den dér lobbymanér, som det er sket med de tidligere undergrundsudvalg? Altså: er det offentlighed, ministeren lover før en aftale med DUC, eller er det kun at forelægge et eller andet fortroligt udvalg disse ting?

Maisted (FP):

I forbindelse med den vrede, der har været over det dagsordensforslag, som fremskridtspartiet har stillet, har en af invendingerne været, at denne sag havde ikke noget med skatteyderne at gøre. I planredegørelsen side 102 står der midt i 3. afsnit:

»Staten vil formentlig blive stillet over for krav om at skulle bære en væsentlig del af risikoen ved investeringerne, også i distributionssystemet, og vil formentlig blive stillet over for krav om medfinansiering eller om statstilskud til disse. Disse spørgsmål må tages op i forbindelse med en samlet afklaring af kompetence- og byrdefordelingen mellem stat og kommune i relation til naturgasprojektet.«

Hvis det ikke indebærer en vis risiko for, at skatteyderne kommer til at betale nogle penge, så ved jeg ikke, hvornår skatteyderne kommer til at betale penge.

Med hensyn til handelsministerens indlæg synes jeg, det var meget interessant, at kommentaren var, at det var noget forvrøvlet sludder, vi fremsatte. Regeringen fremsatte en energiplan i 1976, der byggede på; at 3 pct. energistigning svarede til 10 pct. stigning i nationalproduktet, noget forvrøvlet sludder, hvilket jo er bevist her i de senere år. Nu spørger jeg handelsministeren: hvilke oplysninger er det, formanden for energirådet har, når man kan karakterisere det, der står i denne planredegørelse med hensyn til investeringerne i naturgasprojektet, som det rene forvrølede sludder? Jeg får ikke noget svar. Det er jo meget kedeligt, at første gang der er et punkt i denne planredegørelse, der er fremlagt til diskussion her i folketinget, så viser det sig, at de beregninger og de tal, der står i den, er det rene forvrølede sludder.

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Jeg opgiver på forhånd at befri tingets medlemmer for at stemme om fremskridtspartiets dagsorden. Jeg er sikker på, at det er

umuligt for mig at overbevise hr. Maisted eller andre.

Derimod er der et vist håb om, at jeg kan befri medlemmerne for at skulle stemme om den kommunistiske dagsorden. Så vidt jeg har forstået på hr. Kaj Hansen, så ønsker han, at jeg skal bekræfte, at det har været min hensigt at forelægge folketinget resultatet af forhandlingerne med DUC, inden bindende aftale med DUC indgås. Jeg vil gerne gentage, at det er min hensigt, for hvis jeg ikke fremlagde dette resultat, så ville der heller ikke være basis for, at vi kunne beslutte de investeringer, der er nødvendige, hvis vi kommer til en positiv aftale med DUC. Alene af den grund vil jeg fremlægge resultatet.

Jeg vil derfor anmode hr. Kaj Hansen om at trække dagsordensforslaget tilbage.

Kaj Hansen (DKP):

Jeg har forstået, at aftalerne med DUC bliver forelagt folketinget, inden bindende aftaler træffes med regeringen. Det bliver nu nedskrevet i Folketingstidende, og på det grundlag skal jeg meddele formanden, at jeg tager det af mig stillede dagsordensforslag tilbage.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Det af hr. Kaj Hansen (DKP) fremsatte forslag om motiveret dagsorden er taget tilbage. Ønsker nogen at optage det? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er det bortfaldet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af *Arentoft* (FP) (se foran) forkastedes, idet 19 stemte for, 121 imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende Helsingør Værft [af Jørgen Jensen (DKP) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 44. Fremsat 19/1 78).